

Uvodnik

Majda Artač Sturman

Hvala Bogu, da imamo 8. marec!

Nikoli nisem posebej praznovala 8. marca - dneva žensk, večkrat sem tudi poudarila, da sodobne ženske ne potrebujemo praznika, zaznamovanega z mimozami, čokoladnimi poljubčki, izključno ženskimi omizji, niti z ženskimi uvodniki na to temo. In vendar se mi je spontano porodila naslovna misel. Problematika ženske je tako obširna in zapletena, da jo je težko zajeti v uvodnik. Odločiti se moram. Naj pišem o ženski enakopravnosti? O nasilju nad ženskami ali o izkoriščanju žensk? O (ne)enakih možnostih ali o klišejski podobi ženske, razpete med cankarjansko žrtvujočo se materjo in ženskimi modeli, ki jih ponujajo reklame, televizija, internet?

Ozrem se okrog sebe in skušam biti stvarna, konstruktivna. Okrog sebe vidim delavne mlade mamice, zaposlene matere družin z več otroki, brezposelne univerzitetno izobražene mlade ženske, (pre)utrujene ženske srednje generacije, ki so svoja najboljša leta preživele ob dvojnem delu v poklicu in za družino, pa ne morejo v zaslužni pokoj, ženske, ki skrbijo za bolne, invalidne, ostarele. Vidim ženske, ki ljubiteljsko vodijo društva, zборе, organizirajo prireditve in razstave, delujejo na področju prosvete in kulture, ženske, ki se umikajo, ki odhajajo ... Seveda vidim tudi moške, starejše in mlajše, in zdi se mi, da pri teh zadnjih vidim veliko dobre volje, želje po sodelovanju, gospodinjsko znanje, pripravljenost deliti si hišna opravila. Morda pa smo ženske (in moški!) generacije, ki se je v sedemdesetih letih borila za enakopravnost, le drugače vzgojile svoje otroke! Torej se je v zasebnih odnosih, v družinah pri delitvi gospodinjskega dela, kljub težavam, ki jih prinaša sodobni način življenja, kaj spremenilo na boljše?

Če je tako, in upam, da je, je pa potrebno še marsikaj narediti v javnosti. Že res, da so danes ženske astronautke, vozijo avtobuse, plezajo na osemtisočake, marsikje so tudi predsednice države in vlade, na nekaterih področjih, npr. v šolstvu, predstavljajo večino zaposlenih, težko pa zasedajo vodilna mesta, recimo, podjetij, časopisov, univerz, ustanov, političnih strank. Pa se razglejmo naokrog! Kar na tekočem traku se vrstijo intervjuji z zaslužnimi Slovenci, na fotografijah in na (video)posnetkih je mogoče uzreti predvsem govornike, športnike, nagrajence. V naslovih in v spremnih fotografijah članka se, denimo, opozarja na nastop dveh slovenskih besednih ustvarjalcev v Ljubljani, pa je tam ob mednarodnem dnevu maternega jezika nastopala tudi naša pesnica. Spet drugje je med številnimi intervjuji, s politikom, časnikarjem, ekonomistom, raziskovalcem idr., en članek posvečen zgodbi prezaposlene mame. Kje je druga stran neba?

Hvala Bogu, da v Ljubljani že kako leto podeljujejo nagrado *Mira* za izjemne dosežke na področju literarne ustvarjalnosti in celostne osebnostne drže ženskam literarnim ustvarjalkam in publicistkam, ki se težje uveljavljajo kot moški! Hvala Bogu, da smo imeli že pred leti v šolskih antologijah med pisateljicami eno (sic!), Zofko Kveder, ki je v črtici *Misterij* žene znala zajeti vso zaznamovanost ženske usode! Hvala Bogu, da obstaja nagrada *Nadja Maganja*, ki sta jo pred kratkim prejeli dve zaslužni javni in kulturni delavki! Tina Maze, športni in medijski fenomen, pa je sploh edinstvena in neponovljiva.

/ str. 2

Naj živi ženski svet!

TRST Drama o mučeništvu p. Placida Corteseja

"Svoboda je vedno uperjena v prihodnost, ker je Resnica"

"Gledališko besedilo podčrtuje predvsem molk tega velikega človeka, ki je plačal z življenjem svojo zvestobo drugim. Ko pravimo, da je p. Placido Cortese mučenik molka, govorimo resnico. V obdobju, ko smo na škofijski ravni začeli postopek za beatifikacijo, mi je priča povedala, da p. Cortese ni nikdar, niti zdaleč ne, izustil besede, ki bi lahko kogarkoli spravila v nevarnost".

Tako nam je tržaški častni škof msgr. Evgen Ravignani spregovoril po bralni uprizoritvi drame v dveh dejanjih o zadnjem, mučeniškem obdobju p. Placida Corteseja z naslovom *Olocausto del silenzio - Žrtev molka*, ki so jo na pobudo tržaške župnije sv. Frančiška Asiškega uprizorili v nedeljo, 1. marca, v kinodvorani župnije Marije morske zvezde v Trstu. Avtor dela je plodni pisec in kulturni organizator p. Luigi Francesco Ruffato iz minoritskega samostana sv. Antona v Padovi. Drama je napisal pred desetimi leti in je svojčas doživela pravo odsko uprizoritev, upoštevajoč gledališke kanone. Tokratna bralna inačica, za katero je poskrbela igralska ekipa iz Padove pod vodstvom režiserja Filippa Crispa, je bila resnici na ljubo morda preveč zahtevna, da bi se gledalci lahko vanjo docela poglabili: zaradi mešanice skopih gibov igralskega ansambla, ki so se spričo 'suhosti' postavitve izkazali za dokaj okorne in neizrazite, in hkrati preveč očitne bralne dimenzije gledališke si-

tuacije, četudi obogatene z doživeto igralsko interpretacijo, je dogodek nagovarjal predvsem slušno percepcijo navzočih.

Ko se je gledalec prepustil besedam in se poglabil v sporočilnost povedanega, se mu je pred očmi iz-

stave povedal Ivo Jevnikar, globok poznavalec lika minoritskega patra. Odgovorni urednik slovenskih informativnih programov na deželnem sedežu RAI je spomnil še na izvor Cortesejeve družine, ki je bila doma s Cresa: to okolje, v katerem je bila italijanska skupnost manjšina v hrvaškem večinskem svetu, je na mladega Nicolaja (to je bilo njegovo ime, preden se je pridružil frančiškanski družini) vplivalo pozitivno, širilo je njegova intelektualna obzorja in naklonjenost do drugačnega ter spodbujalo ga je k spoznavanju hrvaškega jezika. Pomenljiv je podatek, da je bil njegov oče Italijan, mati pa hrvaškega porekla. Zelo mlad je stopil v red minoritov v semenišču sv. Antona v Campusampieru pri Padovi. Leto noviciata je opravil v baziliki sv. Antona v Padovi, kjer je 4. oktobra 1924 naredil prve zaobljube in dobil redovno ime Placido. Študij iz teologije je dokončal na redovni fakulteti v Rimu, kjer je bil 6. julija 1936 posvečen v duhovnika. Prva leta duhovništva je preživel v novi župniji Brezmadežne v Milanu, nato pa je svojo službo opravljal v baziliki sv. Antona v Padovi.

/ str. 10
IG

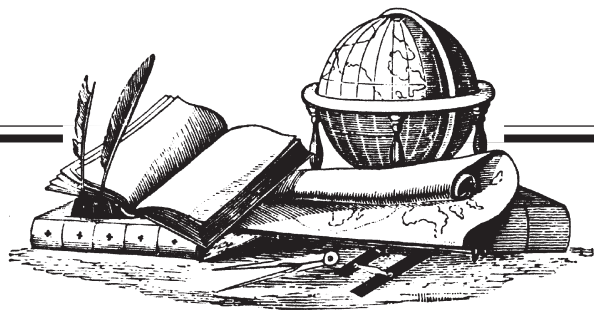

Foto IG

bistrila plemenita in pogumna osebnost minoritskega patra, čigar molk in posledična mučeniška smrt sta pomenila ohranitev pri življenju številnih upornikov zoper nacizem. Oktobra in novembra se je v Trstu in Padovi vrstilo več spominskih prireditve ob 70-letnici mučeniške smrti p. Placida Corteseja, ki je med vojno pomagal slovenskim internirancem v Chiesanuovi pri Padovi, nato pa pobeglim internirancem in vojnim ujetnikom, Judom, odpornikom in preganjancem. Na sedežu gestapa na Oberdankovem trgu v Trstu je izdihnil med mučenjem, s katerim so zasliševalci brezuspešno skušali iz njega izvleči imena in podatke, ki bi povzročili še nove žrtve - je pred začetkom pred-

PODPRI
NOVI
GLAS

To lahko storiš tudi
s podporno naročnino,
ki znaša 100 evrov.

Prejeli smo

Naj se poslanka Blažinova izjasni!

V soboto, 28. 2. 2015, je Primorski dnevnik objavil Odprto tribuno, v kateri poslanka Tamara Blažinova govori o konfliktnosti v naši manjšini. Pri tem postavlja nekaj trditvev, ki so, po mojem, malo rečeno, vsaj ponesrečene in terjajo z njene strani pojasnila. Piše namreč: "Nekatera nacionalistična in skoraj rasistična stališča do večinskega naroda raznih zamejskih 'herojev v fotelju' so zame nesprejemljiva". Poslanka v državnem parlamentu se torej na prezirljiv način

obrača na pripadnike naše manjšine, ne da bi navedla priimkov in imen. Poleg tega ne pove ničesar o vsebini stališč, ki jih ona označuje kot 'nacionalistična' in 'skoraj rasistična'. Gospa Blažinova! Zakaj nočete razkriti, o čem je pravzaprav v teh stališčih govor, in navesti osebe ter okoliščine, v katerih naj bi pripadniki manjšine povedali določene stvari? Vas je mogoče strah, da bi v tem primeru označili 'nacionalistična' in 'skoraj rasistična' ne vzdržali trezne presoje? Imejte toliko 'korajže',

da nam pojasnite, o kom in o čem pravzaprav govorite! Takoj za navedenim poslanka Demokratske stranke napiše naslednji stavek: "Sprajujem se, od kod tak negativen odnos do someščanov italijanske narodnosti in do italijanske države". Tudi tukaj pove le svojo oceno (da je odnos negativen) glede neke zadeve; o vsebini pa ničesar! Tako bralcu popolnoma onemogoči vsakršno presojo. To si lahko dovolijo osnovnošolček, ko v nalogi zapiše, to mi je všeč in to ne, v nedolžnem prepričanju, da itak vsi mislimo enako kot on. Odrasla oseba, kaj šele zastopnik ljudstva v demokratično izvoljenem parlamentu, pa ne sme predpostavljati enumnja! Zato, gospa Blažinova: pojasnite v čem, konkretno, je ta negativen odnos!

S spoštovanjem

Albert Devetak

Deželni svetnik SSK v stiku s podjetjem, ki pripravlja nove kažipote Vidna dvojezičnost tudi na avtocesti v Kanalski dolini

V kratkem bomo lahko na avtocestnem odseku, ki pelje po Kanalski dolini do italijansko-avstrijske meje na Trbižu, na cestnih kažipotih brali tudi slovenske nazive krajev, ki jih opredeljuje zgodovinska prisotnost slovenske narodne skupnosti. V minulih dveh tednih se je podjetje, ki mu je avtocestna družba zaupala izdelavo novih kažipotov, srečalo z deželnim svetnikom SSK in podpredsednikom deželnega sveta FJK Igorjem Gabrovcem,

da bi preverilo ustreznost napisov in njihovo geografsko namestitve. "Novica, da se tudi avtocestna družba vendarle prilagaja določilom zaščitnega zakona, je razveseljujoča, saj je predsednica deželnega odbora Deborja Serracchiani že zdavnaj izdala ustrezne dekrete na osnovi 10. člena zakona 38/2001 in je zato vsako odlašanje neopravičljivo, na kar je razne upravitelje javnih storitev ponovno formalno jasno opozorila tudi sama predsednica paritetnega

odbora Ksenija Dobrila. Pričakovati je, da bo namestitve novih kažipotov potekala po najhitrejšem postopku, predvsem pa da bo isto načelo obveljalo tudi na vseh ostalih območjih, ki jih navaja zakon. Žal, ostajajo še vedno številni primeri javno-storitvenih podjetij, ki se otepajo spoštovanja osnovnih določil zaščitnega zakona o vidni dvojezičnosti na območju vseh dvaintridesetih občin od Milj do Trbiža", poudarja deželni svetnik Igor Gabrovec.

Brez dlake na jeziku

Slovenska državljana Evrope

V petek, 13. februarja 2015, so v Trubarjevem domu v Luki pri Zidanem mostu podelili nagrado Državljan Evrope 2014, in sicer prof. Alojzu Rebuli in prof. Spomenki Hribar. Ob tej priložnosti je prof. Rebula dejal: "V kulturnem kontekstu je Evropa sinonim za civilizacijsko in kulturno kakovost. Čeprav na zgodovinski ravni lahko pomeni tudi kaj drugega, lahko pomeni mater treh totalitarizmov 20. stoletja ..."

sem tudi na duhovnih vajah za duhovnike, ki jih je lani vodil pri sv. Jožefu nad Celjem. Redno ga beremo v Družini, saj že nekaj let piše kolumno Credo. Sam jo redno prebiram, velikokrat pa sem

še več pa za radovednost, prinesel o dr. Spomenki Hribar to izjavo iz leta 2011, ko je bila proglašena za Slovenko leta. Takole so napisali: "... Prvoborka za narodno spravo dr. Spomenka Hribar je podala

čas. Pred časom mi je neki naš študent, ki marsikaj prebere, nekaj za študij,

diagnozo slovenske družbe, v kateri je opozorila na bolezenske klice, ki grozijo slovenskemu narodnemu telesu z besedami: "Cerkev pronicava prav v vse sfere javnega življenja. Ni problem v tem, da so verni ljudje na vodilnih mestih; sporno je, da na teh mestih ne ravnaajo kot javne osebe, ampak kot

funkcionarji vere alias Cerkve. S tem vse bolj zabrisujejo ustavno zapisano ločitev Cerkve od države. 'Država' pa to mirno dopušča? Zakaj? Zato, ker se čuti inferiorno do nje?" Brez dlake na jeziku lahko rečem, da takšne izjave v času komunizma nismo javno slišali! Če to izreče Slovenka leta 2011 in sedaj še državljanka Evrope, potem si lahko vsak po svoje razlaga pomen, pa tudi vrednost častnih odlikovanj, ki jih nekateri dobivajo, drugi pa delijo, četudi imajo evropsko razsežnost.

Ambrož Kodelja

Svet okrog nas

GORICA Zveza slovenske katoliške prosvete

O prihodnjem delu in pomembnih spremembah

V ponedeljek, 23. februarja, je bil v prostorih Kulturnega centra Lojze Bratukaj v Gorici dobro obiskan občni zbor Zveze slovenske katoliške prosvete. Zveza slovenske katoliške prosvete povezuje 12 društev od Brd do Doberdoba, ki se ukvarjajo s prosvetno, kulturno in rekreacijsko dejavnostjo, povezujejo kulturne dejavnosti in ljudi na Goriškem. Na občnem zboru je prišlo

minulemu letu, in orisala načrte za naprej, čutila pa se je zaskrbljenost zaradi nejasne prihodnosti. Na Goriškem se namreč upravičeno sprašujejo, kako

Torrentija, ki zadnje leto vztrajno ponavlja, da se je treba na vseh področjih povezovati in združevati.

Pri Zvezi sicer menijo, da bi bilo najbolje, da bi ostalo po starem. Po zadnjih govorih iz sveta deželne politike pa bo deželna uprava poverila prav Zvezi slovenske katoliške prosvete, da na Goriškem postane nekaka

večja organizacija, ki bo porazdeljevala državne prispevke posameznim društvom.

Predsednica Zveze Franka Padovan je o tem obširneje poročala, izrazila pa je zadovoljstvo zaradi opravljenega dela v minuli sezoni, saj so vsa včlanjena društva bila zelo aktivna, sama Zveza pa je tudi izpeljala niz kulturnih prireditvev. Zveza prireja koncertno dejavnost, izjemno so aktivni tudi na gledališkem področju. Če omenimo samo dve prireditvi, se bomo omejili na revijo Primorska poje in seveda Števerjanski festival. Zveza je lansko leto kupila šotor, pod katerim bodo lahko različna društva imela prireditve na odprtem tudi v primeru slabega vremena.

do izraza dejstvo, da je bilo lansko leto izjemno plodno, da so izpolnili vse zastavljene cilje in jih uspešno končali. Na dan je prišla bojazen, kako bo v prihodnje zaradi reform, ki jih napoveduje deželna uprava glede reorganizacije javnega financiranja slovenskih kulturnih, prosvetnih in športnih ustanov, kot to predvideva zakonodaja. Društva so predstavila svojo bogato dejavnost, ki so jo izvedla v

bo z delovanjem posameznih društev in same Zveze. Še danes namreč ni jasno, ali bodo društva še samostojno delovala ali pa bodo morala vsa pod okrilje Zveze. Nejasnosti seveda vzbujajo strah, saj deželni uradi še niso naredili nobenega pravnika, ki bi določal nov način financiranja kulturne dejavnosti pri nas. Tako si posamezniki lahko različno razlagamo besede deželnega odbornika za kulturo

S 1. strani

Hvala Bogu, da ...

Ženske veliko težje dosega-jo vodilna mesta in priznanja in sploh vidnost zaradi svojih sposobnosti in zaslug. Za preizkus pogledajte, koliko

pozornosti, naslovov in fotografij odmerja dnevno časopisje dejavnim in sposobnim ženskam (ne zvezdicam, pevkam, črni kroniki). To seveda v času, ki je

čim bolj koledarsko odmaknjen od mednarodnega dneva žensk. V teh dneh pa bomo uvodničarke (in uvodničarji) spet ugotavljale(-i), da bi bilo treba še veliko narediti za enakovredno zastopnost in vidnost žensk v družbenem in javnem življenju. Pa še hvala Bogu, da imamo 8. marec (da na to opozorimo)!

Povejmo na glas

Šele dogovor je zmaga dobrega

Če smo ugotovili, da je različnost vrednota, ki mora biti brezpogojno uresničena, saj je temeljna stopnica v razvoju človečnosti, potem slej ko prej pridemo do prepoznanja, da še ni zadnja postaja oziroma razrešitev. Seveda je uveljavitev različnosti kot enakovrednosti in enakopravnosti izjemen cilj in dosežek. Vsi ljudje smo po tem načelu enakovredni in enakopravni ne glede na spol, barvo kože, narodno pripadnost, politično, versko ter civilizacijsko prepričanje. Toda, kar se zdi samo po sebi umevno, to sploh ni, in dovolj se je spomniti krute zgodovine, ki je le polagoma odpravljala večvrednost enega spola nad drugim, večvrednost enega naroda nad drugimi, večvrednost enega političnega, verskega in civilizacijskega modela nad drugim. Ženski se je v tem smislu godila velikanska krivica, prav tako predvsem temnopoltim ljudem, na ravni narodnostne, politične, verske in civilizacijske danosti pa so bili toliko bolj na delu krvavi spopadi in vojne. Te so netili zatirani, ki so se upirali, ali pa vladajoči, ki se niso hoteli posloviti od svoje moči in večjega ugleda. Prav gotovo je pri uveljavljanju enakopravnosti različnosti nujno storiti še marsikaj, a vendar vsaj za razviti svet lahko rečemo, da je ta enakopravnost uresničena, gotovo pa je prepoznana kot nekaj pravičnega in s tem nujnega. Toda z uresničenjo enakopravnosti še nismo prišli do konca, do pomiritve, do srečnega skupnega življenja, še

zdaleč ne. Če imamo namreč, ali imajo, vsi prav, prav zase v imenu svojih pravic, pa to nikakor še ne zagotavlja mirnega sobivanja. Moški ima svoj prav, ženska ima svoj prav, ko pa sestavljata družino ali njej podobno zvezo, to še ne pomeni, da se bosta vedno razumela in da bo njuna zveza oziroma družina vedno srečna. Imeti svoj prav še ne pomeni upoštevati drugega, imeti prav po naravi stvari zelo pogosto vodi v boj s tistim bližnjim, s katerim delim svoje življenje. Enako je med sosednjimi narodi in državami, enako je med političnimi, verskimi in civilizacijskimi različnostmi. Skratka: imeti svoj prav je premalo, potreben je dogovor, dogovor, sporazum, potrebno je sprejetje in globlje razumevanje bližnjega in sploh vseh, potreben je nekakšen skupni prav. To pa se že zdi skoraj milost, ker smo kot ljudje neskončno občutljivi, bodisi v svoji zasebnosti bodisi na kolektivni ravni. In vse te prizadetosti, rane in bolečine nas potiskajo v spore in razdeljenost celo znotraj istega naroda, kar med drugim zelo bremeni tudi nas Slovence. Vsaka stran ima svoj prav, boj se nadaljuje z nenehnim oživljanjem preteklosti, dogovor pa se zdi izmišljotina. Vendar je v dogovoru treba verjeti in si zanj prizadevati, ker lastnemu narodu ne moremo ubežati. In kaj je torej dogovor? Vzvišen, a vendar dosegljiv blagor, prepoznanje, da brez drugega ne moremo. Brez drugega preprosto ne moremo srečno in polno zaživeti, ne moremo.

Janez Povše

POGOVOR Alenka Florenin, županja občine Sovodnje ob Soči

“Prosilci azila so ljudje, ki bežijo pred novačenjem terorističnih skupin”

Sedaj je gotovo, da bo v nekdanji kasarni orožnikov v Gabrjah sprejemni center za prosilce azila. Kako je prišlo do te izbire in koliko prosilcev bo tam nameščenih?

S to možnostjo nas je seznanil prefekt na nekem srečanju konec lanskega oktobra, ko nam je sporočil, da je država med redkimi objekti v naših krajih dala na razpolago za sprejemanje prosilcev azila nekdanjo kasarno v Gabrjah. Prefekt se v teh mesecih pogosto pritožuje, da so vse stavbe na seznamu v slabem stanju, in to velja seveda tudi za gabsko kasarno, ki je zaprta več kot desetletje. Koliko ljudi bo tam nameščenih, je trenutno še odprto vprašanje, ker bo treba preveriti funkcionalnost prostorov glede na obstoječa urbanistična pravila. Sama sem mnenja, da bi kasarna težko sprejela več kot 15 oseb, končna odločitev pa pripada prefekturi.

Kdo bo poskrbel, da bo objekt primeren za sprejem, in kdo ga bo upravljaval?

Stavba je last države in zato se za popravila in druga dela, ki so tam potrebna, uporabljajo javna sredstva, namenjena tem posegom. Konvencijo za upravljanje kasarne bo podpisala prefektura, in sicer s subjektom, ki odgovarja predpisom na tem področju. Zdi se, da bo to tržaški Konzorcij za solidarnost (Consorzio italiano di solidarietà), izkušen in priznan subjekt na tem področju, ki skrbi za prosilce azila na Tržaškem v raznih oblikah. Lahko bi bila tudi goriška Caritas, a je že preobremenjena. Kar zadeva posameznike, ki bodo delali v tej strukturi, pa se te ustanove rade poslužujejo domače delovne sile, če je na razpolago. Glede na obseg pojava, je jasno, da bi potrebovali več takih ustanov, ki bi se poklicno ukvarjale s sprejemanjem prosilcev azila. Gre za žal perspektivno dejavnost, saj bo pojav v prihodnje lahko samo naraščal. Verjamem, da je težko sprejeti spreminjanje družbe in okolja, saj smo bili do zdaj srečna oaza, toda svetovne razmere silijo v nova razmišljanja.

Kako se občinska uprava pripravlja na to novo odgovornost?

Neposredne formalne odgovornosti občina v tem primeru nima, ker ni lastnica stavbe in ni podpisnica nobenega dogovora ali konvencije. Občina tudi nima nobene finančne koristi ali zasluga s tem, kot mislijo nekateri. Odnos teka tu na ravni prefektore in izbranega upravi-

telja. Odgovornost pa seveda čutimo do območja in občanov, ki so upravičeno zaskrbljeni, žal pa pogosto nasedajo lažnim podatkom in zavajajočim informacijam. Temu botrujejo tudi alarmistične vesti v tisku, ki odmerjajo preveč prostora senzacionalističnim vsebinam in pre-

malo poglobljajo humanitarno plat ter razloge tega množičnega, modernega “preseljevanja narodov”. Prosilci azila so pretežno mladi fantje iz Afganistana, ki bežijo pred nasilnim novačenjem terorističnih skupin in se zatekajo v Evropo. Večinoma so neporočeni, po zakonu pa je njihova prisotnost na območju v pričakovanju odobritve prošnje in po njej popolnoma svobodna in zakonita.

Kako misli občinska uprava nagovoriti prebivalce Gabrij o tej novosti v njihovi vasi?

Ne gre samo za Gabrije, čeprav bodo prosilci azila trenutno nameščeni tam. Možno je namreč, da bi, ob upoštevanju nekega idealnega maksimalnega števila za celotno občinsko območje, te osebe v prihodnje dobile namestitev tudi drugje, če se bodo za to aktivirali zasebniki. Informiranje bo torej potekalo na ravni cele občine, in sicer predvsem tako, da bomo o tem vprašanju razpravljali najprej z občinskimi sve-

tovalci, vsemi društvi in organizacijami ter župnijskimi sveti. Skupaj se bomo dogovorili, kakšne bodo naslednje poteze.

Katere druge občine so še sprejele namestitev prejemnega centra za prosilce azila?

V zvezi s tem potekajo številne pobude na ravni različnih institucionalnih subjektov, ne le prefektore. Veliko se s tem ukvarja goriška pokrajina s pristojno odborico na čelu. Cilj teh pobud je oblikovanje širše mreže sprejemanja, ki bi bolj enakomerno in harmonično porazdelila prosilce azila na celotnem območju. Pri tem lahko veliko pomagajo zasebni lastniki praznih hiš ali stanovanj oz. gospodarski subjekti, ki razpolagajo z nepremičninami. Ustvarjanje manjših bivalnih enot in odprava velikih centrov, kot je tisti v Gradišču, kjer je zbranih več deset tisoč prosilcev azila, je z vidika sožitja nedvomno boljša in sprejemljivejša. Med občinami, ki so izrazile pripravljenost ali že začele udeleževati to namer, so Škocjan ob Soči, Krmin, Zagraj, Fara, Romans in še kaka druga. Mimo redkih, ki so javno in glasno izrazile nasprotovanje, je treba izpostaviti dejstvo, da se pri upraviteljih počasi krepi zavest, da je pojav v porastu in da bo treba prej ali slej ugrizniti v to jabolko.

Koliko časa mislite, da bo trajalo to izredno stanje v naši deželi?

Mislím, da to izredno stanje prehaja že v normalno fazo, saj so poznavalci mednarodnih zadev in operaterji na humanitarnem področju prepričani, da bo ta pojav postal stalnica za celo Evropo, ne le za Italijo, in da se je treba na to čim prej in čim boljše pripraviti. Povojno obdobje, ki je dolga desetletja zagotavljalo mir in blaginjo, je končano. Na to nas opozarjajo na vseh omizjih in prvi se moramo s tem soočiti upravitelji. Ljudje z naporom sprejemamo dogodke, ki globoko posegajo v naše utečene življenjske navade, težko jih razumemo kot priložnost za spoznavanje drugačnih realnosti. Izživ je v tem, da se soočimo z našimi šibkostmi in strahovi, da jim dodelimo stvarno in racionalno mesto v naši zavesti, predvsem pa da ne dopustimo, da drugi izrabljajo ta občutja v nepravne namene.

Julijan Čavdek

Igor Gabrovec o predlogu štirih tržaških županov

V ospredju deželna reforma krajevnih uprav in sklic omizja o prosekariju

Kakšna bo prihodnost krajevnih uprav, je še vedno aktualno vprašanje, saj to zadeva vsakodnevno življenje občanov. Za slovensko narodno skupnost v FJK pa reforma predstavlja zelo pomembno temo, ker so od občin in pokrajin odvisni dvojezično poslovanje in vidnost slovensčine v javnosti, pa tudi upravljanje območja, pristojnosti na področju gospodarstva, kmetijstva, šolstva in socialne.

V majhnih občinah so toliko bolj zaskrbljeni, ker tvegajo, da bodo oddaljeni od mest odločanja zaradi razdalje in teže glasov. O tem je tudi prepričan deželni svetnik SSK Igor Gabrovec, ki ugotavlja, da “župani in na splošno občinski upravitelji počasi vendarle dojemajo, da so pred pomembnimi odločitvami, ki bodo v vsakem primeru globoko zaznamovale prihodnost uprav in širših območij. Jasno je tudi, da so upravičeno še najbolj zaskrbljeni upravitelji in z njimi prebivalci majhnih občin in goratih predelov, ki jih tako zasnovana reforma pahne v nepovratno marginalizacijo. Med temi je tudi glavna občinskih uprav, kjer smo Slovenci v večini ali pa vsekakor predstavljamo sorazmerno velik del prebivalstva”. Po odobritvi deželnega zakona 26/2014 za re-

Igor Gabrovec

formo krajevnih uprav se je pojavilo nekaj konkretnih predlogov. Nekdanji javni upravitelj iz Benečije Firminio Marinig je predlagal združenje obmejnega področja, ki vključuje Tersko, Nediško in Kanalsko dolino. Štirje slovenski župani iz Devina-Nabrežine, Zgonika, z Repentabora in iz Doline pa so predlagali samostojno unijo. V prejšnjem tednu naj bi bilo tudi srečanje z deželno predsednico Debora Serracchiani in tržaškim županom Robertom Cosolinijem. Izid srečanja naj ne bi bil pozitiven v luči samostojne kraške medobčinske unije. To pa dodatno vzbuja skrb, saj bi bila samostojna kraška zveza zanimiva tudi za slovenske občine na Goriškem. Kot potrjuje svetnik Gabrovec, bi “tako zasnovana zveza lahko vsebovala še Doberdob, Sovodnje in Števerjan”. Pri tem pa še dodaja, da je to že sredi lanskega poletja predlagal odborniku Panontinu. Skrb pa vzbujajo namigi, da bi taka rešitev prezrla Slovence, ki živijo v občinah Trst, Gorica in še kje v Brdih ali na Laškem. To pa ne drži, saj kot potrjuje Gabrovec, “je v obeh mestih dosedanja nivo dvojezičnosti nekako zapečatil zaščitni zakon in ga - ne skrivajmo si tega - v glavnem omejil na periferijo. Toliko, da je dvojezičnost v tržaškem občinskem svetu še vedno tabu tema. Spojitev popolnoma dvojezičnih storitev (in v glavnem slovensko govorečih uslužben-

cev) majhnih občin v novo celoto najbrž ne bi privedla do polne dvojezičnosti Trsta. Ogrožena pa bi bila dvojezičnost okolja, kjer so Slovenci še vedno v večini in kot taki vpliven dejavnik v javnih upravah”. V sklopu reforme pa deželni odbor lahko uvede predvidena odstopanja. Predlog štirih županov je odgovorna in uravnovešena rešitev, ki si zasluži od pristojnega odbornika Panontina in predsednice Serracchianijeve enak pogum in odgovornost. Na deželni ravni je pozitivna vest, da se na pobudo deželnega svetnika Igorja Gabrovca sklicuje omizje za uresničevanje protokola o prosekariju. Omizje je za petek, 6. marca, sklical podpredsednik deželne vlade, ki je pristojen

tudi za kmetijstvo, Sergio Bolzonello. Pred petimi leti so kmetovalci zaradi podpisa protokola umaknili sodni ugovor proti priznanju DOC Prosecco. Protokol pa je vse do danes ostal na mrtvi točki in podeželski razvoj je ujet v številna zaščitna določila ter brez obljubljenih finančnih sredstev, kar še najbolj prizade ne mlade kmetovalce.

Kratke

Paritetni odbor o šolstvu, dvojezičnih okencih in vidni dvojezičnosti pri javnih koncesionarjih

Poseben člen za slovenske šole v reformi Dobra šola, problem poslovanja dvojezičnih okenc in izvajanje čl. 10 iz zaščitnega zakona 38/01 pri koncesionarjih javnih storitev so bile glavne teme ponedeljkovega zasedanja paritetnega odbora za izvajanje zaščitne zakonodaje. Vse tri teme so sprožile artikulirane razprave, iz katerih so člani paritetnega odbora določili prihodnje posege. Na področju šolstva in v zvezi z novo šolsko reformo je poročala poslanka Tamara Blažina, ki je podčrtala potrebo po vključitvi posebnega člena za slovenske šole in opomnila na problem, da še vedno ni mogoče uporabljati spletnih šolskih storitev v slovenskem jeziku. Peter Močnik je opozoril na problem pomanjkanja vodilnih šolskih kadrov, kar omejuje razvoj slovenske šole. Predsednica Ksenija Dobrila pa je mnenja, da je zakonodaja, ki zadeva slovenske šole, preveč razcefrana in da bi potrebovali enotno zakonsko besedilo.

Paritetni odbor je ob prisotnosti deželnega odbornika Torrentija in ravnatelja Slamiča obravnaval vprašanje poslovanja dvojezičnih okenc v javnih upravah na področju izvajanja zaščitnega zakona 38/01. Ugotovljeno je bilo, da je poslovanje težavno zaradi nerednosti financiranja in ker je osebe v glavnem zaposleno samo začasno. Paritetni odbor je sklenil, da bo mešana delovna skupina obravnavala to vprašanje in določila kriterije, da bi se tako stanje rešilo in ne bi prišlo do prekinitve delovanja dvojezičnih okenc.

Tretja točka na dnevnem redu pa je obravnavala izvajanje čl. 10 iz zaščitnega zakona oziroma vidno dvojezičnost pri koncesionarjih javnih storitev. Predsednica Dobrila je ostale člane paritetnega odbora seznanila z odzivom koncesionarjev. Medtem ko so nekatera podjetja dokazala več izvedenih posegov, so druga pod vsako kritiko, še posebej podjetji ANAS in Autovie Venete. Med tistimi, ki se niso še odzvala, pa sta družba, ki upravlja železniški promet, in pošta. Paritetni odbor je sklenil, da bo obvestil pristojne kontrolne službe oziroma ministrstva. V poštev prihaja tudi poročanje predstavnikom Sveta Evrope, ki bodo čez kakšen mesec spet preverjali stanje izvajanja Evropske konvencije za zaščito narodnih manjšin. Ob koncu je predsednica Dobrila še poročala, kako je z vračanjem narodnih domov v Trstu in Gorici.

Slovenskim šolam sredstva iz deželnega sklada

Posvetovalna deželna komisija, ki je zasedala v četrtek, 26. februarja, je odobrila kriterije za porazdelitev sredstev iz deželnega sklada za slovensko manjšino (2. odstavek v 21. členu deželnega zakona 26/2007). S finančnim zakonom za leto 2015 je namreč Dežela FJK dodelila deželnemu skladu 50.000 evrov sredstev, ki naj bi bila namenjena za čezmejne projekte slovenskih šol. Kot že rečeno, je bilo na četrtkovem zasedanju pristojne komisije podano povoljno mnenje o kriterijih, ki so jih izdelali uradi kulturnega odborništva. Zaradi majhne vsote razpoložljivega denarja bodo v bistvu financirani le projekti, ki najbolj odgovarjajo prvemu kriteriju, oziroma pobude javnih šolskih ustanov in Deželne agencije za razvoj vzgojne in didaktične ponudbe šol vseh stopenj, ki so na območju, kjer živi slovenska narodna skupnost v FJK, s posebno pozornostjo na izmenjavo med študenti in učnim osebjem v sodelovanju s šolami iz Republike Slovenije. Pri tem bodo prvenstveno obravnavani projekti šol s slovenskim učnim jezikom in dvojezične šole v Špetru ter projekti, pri katerih sodeluje več subjektov skupaj. Posamezen projekt bo lahko financiran v najvišji možni meri 20.000 evrov, razen v primerih, v katerih sodeluje več partnerjev, kjer je lahko financirana vsota večja. Ob formalni dodelitvi financiranja bo tudi izplačano 80% dodeljenega prispevka.

Deželna komisija je tudi obravnavala dodeljevanje televizijskih frekvenc, ki so namenjene izvajanju zaščite slovenske manjšine v FJK. Na tej točki je bilo obravnavano tudi vprašanje zasebne televizije Telemare, za katero je na predlog Walterja Bandlja komisija določila advicijo na naslednjem zasedanju deželne komisije. Komisar Iztok Furlanič pa je posegel za potrebe Stadiona 1. maja.

Dobra uveljavitev Enotne liste na občinskih volitvah na avstrijskem Koroškem

V nedeljo so na avstrijskem Koroškem potekale volitve za obnovo županskih in svetniških mest. Na območju, kjer je prisotna slovenska narodna manjšina, je slovenska samostojna politična stranka Enotna lista sodelovala v 22 občinah in predstavila 598 kandidatov, ki so se na samostojni listi ali na listi druge stranke potegovali za izvolitev. Na koncu je volilni obračun dokaj pozitiven, ker je bil Franc Jožef Smrtnik (52,80%) spet izvoljen za župana občine Železna kapla, Enotna lista pa je v tej občini postala stranka z največjim volilnim konsenzom (36,6%). Uspeh je dopolnilo podžupansko mesto Gabrijele Hribarja. Prav tako dober rezultat je v Globasnici zabeležil županski kandidat EL Bernard Sadovnik. Njegov tekmeč na balotaži bo drugouvrščeni Wolfgang Wöbl (SPÖ). Nekdanji predsednik EL Vladimir Smrtnik, ki je kandidiral za župansko mesto v občini Bistrica pri P. z občansko listo REGI, se je uvrstil na drugo mesto in si tako izboril mesto podžupana. Boljši rezultat so verjetno pričakovali v občini Sele pri Borovljah, kjer je kandidat EL Nanti Olip zasedel drugo mesto (43,48%). Zmagal je kandidat socialistov Heribert Kulmesch (56,52%).

GORICA Postna kateheza "Gospod, nauči nas moliti"

Prva "lekcija" šole molitve goriškega nadškofa

Šola molitve, kot si jo je v letošnjem postnem času zamislil goriški nadškof msgr. Carlo Roberto Maria Redaelli kot pripravo na Veliko noč, se je uspešno začela prejšnji petek, 27. februarja, z večerom pod naslovom *Gospod, nauči nas moliti* (Lk 11,1). Mestno stolno cerkev so napolnili mlajši in starejši verniki iz vse Goriške. Nadškof tokrat ni 'pridigal' s prižnice, ampak je stopil v cerkev v spremstvu petih mladih skavtskih voditeljev, ki so ga vprašali, naj jih nauči moliti. Vsi skupaj so se nato usedli pred oltar in nadškofove besede so se prepletale z branjem evangelijskih odlomkov. V teh je namreč veliko molitev k Jezusu. Večinoma gre za prošnje na pomoč, da bi bili ozdravljeni, pa tudi za hvalnice. Jezus sam nam je naročil, naj se obračamo k njemu ("Pridite k meni vsi, ki ste utrujeni in obteženi"...), še prej pa naznanja prihod Božjega kraljestva, poziva k spreobrnjenju, kliče učence, naj hodijo za njim. Jezus nas hoče ozdraviti, nam hoče pomagati, nas hoče rešiti. "Želi nas rešiti hudega, vsega, kar nas zavira, rani, ponižuje, kar nam jemlje upanje". Prošnja za pomoč - lahko tudi brez besed, z nemo prisotnostjo - je prvi način, kako se lahko obrnemo na

foto ddp

Jezusa. On sam nas pogosto prehitil, saj pozna naše srce, nas vidi, se gane in jemlje naše bolezni. On "ni oddaljen Bog, ni kamnit ali plastičen malik, ni stroj, ki deli čudeže, ampak je On, ki dobro pozna naše potrebe, ima sočutje do nas, trpi za nas". Isto velja za Marijo in svetnike, ki "niso podobice ali osebe, ki živijo v začaranem svetu, temveč so del Cerkve". V evangelijskih je tudi veliko molitev za druge. To je čudovita oblika ljubezni. Moliti moramo za druge, za njihovo fizično ozdravljenje, a tudi za njihovo vero in duhovno življenje. Mnogi starši in dedki molijo za svoje otroke in vnuke. Jezus nas noče samo ozdraviti, hoče nam dati veliko več: želi nam podariti odrešenje, ki izhaja iz vere. Prošnja za pomoč odpira pot

veri. Kdor prosi, se zaveda svojih potreb in meja, sluti, da ni sam in da mu kdo lahko pomaga, da ga ima rad. Kdor prosi, še ne veruje, je pa to lahko prvi korak v odnosu z nekom, ki nas ima rad, v nas prebudi vero in nas reši. Pomembno je prepoznati svoje potrebe in jih nekomu izraziti. Pomembno je tudi prositi za dar vere. Molitev je tako "prostor, v katerem sem to, kar sem, v katerem se izraža vernik, ki je v meni, pa tudi prostor, v katerem morajo priti na dan vsa vprašanja, stiske, tesnoba, nemir in temine nevernika, ki je v nas". V molitvi moramo biti pristni, sproščeni in zaupljivi kot v pogovoru s prijateljem: prav je, da iz sebe izvabimo to, kar nas teži, jezi, napetosti, skrbi in notranje spore, je poudaril msgr. Redaelli. H Go-

spodu se lahko obrnemo tudi "z zgrešeno molitvijo, če je le iskrena". Ni nujno, da nosimo praznično obleko, lahko smo tudi jezni. Lahko ga prosimo za to, kar mislimo, da je dobro za nas: v pogovoru z njim bomo že razumeli, če je tako ali ne. "Bistvena je iskrenost", lažne molitve nič ne koristijo. Pomembno je pustiti, da nas Gospod sam počasi spremlja na poti vere.

Molitev je torej iskrena prošnja Gospodu za nas, za naše drage; prošnja za to, kar konkretno potrebujemo, ki pa nam daje možnost odkriti, da to, kar najbolj potrebujemo, je odnos z Njim. Vsaka prava molitev je že izpolnitev te prošnje, ker je čas, v katerem smo z Gospodom, sreča v srečanju z Njim.

Nadškof je vsakemu izmed udeležencev postne kate-

heze izročil - kot "domačo nalogo" - (dvojezičen!) kartonček z 12 prošnjami oz. molitvami iz evangelija. Naročil jim je, naj - po vodilih sv. Ignacija Lojolskega, velikega učitelja duhovnega življenja - prošnjo, ki jih najbolj nagovarja, ponavljajo ritmično, usklajeno z dihanjem. "Ne le usta in srce, vse telo molij!"

Naslednja srečanja "šole molitve" bodo 6., 13., 20. in 27. marca. Toplo vabljeni! / DD

Postni govori po Radiu Trst A

V postnem času ob torkih in petkih ob 18.45 lahko po valovih radia Trst A prisluhnemo vsakoletni rubriki Postni govori. Kdor je poslušal prvim oddajam, že ve, da so letos pred mikrofonom patri jezuiti slovenske province, ki nam predstavljajo ignacijansko duhovnost in vodijo k razumevanju možnosti, ki nam jih daje postni čas za osebno rast. Koordinator niza je p. Franc Kežzar Dj, ki je pomočnik provinciala in urednik revije *Slovenski jezuiti* ter narodni duhovni asistent gibanja *Vera in luč*. Prvo oddajo so zaupali p. Ivanu Hočevanju, ki je spregovoril o *Postni spodbudi*, sledilo je predavanje p. Janeza Poljanskega, vezano na leto posvečenega življenja z naslovom *Nismo boljši*. Pater Ivan Platovnjak je zadnji februarjski petek govoril o izpraševanju vesti, naslov predavanja se je glasil *Eksamen - ozaveščanje ljubeče navzočnosti in delovanje Boga v mojem življenju*, medtem ko je p. Lojze Bratina v torek, 3. marca, predstavil *Ignacijanske duhovne vaje*. Znani voditelj duhovnih skupin za starše in družinsko pastoralo, p. Jože Pucelj, bo v petek, 6.3.2015, govoril o temi *Spolnost kot govornica*, posebni temi pa bomo lahko prisluhnili v torek, 10. marca, ko bo p. Vili Lovše obdelal *Moško duhovnost, kot pot do resnične moškosti*. Pater Robin Schweiger, ki ga dobro poznamo tudi v Gorici, bo v torek, 13.3., obdelal socialna vprašanja in postno spodbujanje k temu, da se zavzemamo za uboge. Goriški rojak, p. David Bresciani, pa bo v petek, 17. marca, izrisal lik sedanjega papeža *Franciška, kot preroka današnjega časa*. O Cerkvi kot občestvenem prostoru, ki naj napreduje v duhovnosti, bo 20. 3. govoril p. Beno Lavrih. *Ko tečem, čutim Božje veselje* pa se glasi naslov predavanja, ki bo na sporedu v torek, 24. marca, ko bo govoril p. Miran Žvanut. Koordinator niza, p. Franc Kežzar, pa je za temo svojega predavanja izbral izredno aktualno vsebino, in sicer odnos med *Sv. Ignacijem in ekologijo*, kot jo lahko razumemo v najširšem pomenu besede, se pravi odnos človeka do okolja, v katerem živi, in vpliv samega okolja na človeka, ta oddaja bo na sporedu v petek, 27. marca. V velikem tednu bosta na sporedu še zadnja dva radijska postna govora, in sicer v torek, 31. marca, bo na vrsti p. Damjan Risti. Na veliki petek pa bo kot zadnji o *Trpljenju in vstajenju* spregovoril sedanji provincial slovenske jezuitske province, naš goriški rojak, p. Ivan Bresciani.

Prilagoditvene zahteve in podatki (2) Materialna blaginja in prazne cerkve

Zadnjič smo dejali, da nam podatki tistih, ki so se že odločili vrata na široko odpreti svetu, odvrtačajo, katoličane namreč, od tega, da bi storili isto. Poglejmo si torej поблиže podatke luteranskih, kalvinističnih in anglikanskih skupnosti - ostale so preveč razpršene, pripadajo pa ostalim krščanskim verskim skupnostim, od binkoštnih pa do raznih svobodnih, evangelijskih in prebujenih. Podatke nam nudijo posamezne protestantske državne institucije same, zato je odveč strah, da bi bili pristranski.

V Nemčiji, ki je Lutrova domovina, je bilo po združitvi leta 1990 29,4 protestantov, kar je 36,9% celotnega

prebivalstva. Leta 2004 se je število znižalo na 26,2 milijona (31,5% prebivalstva), leta 2013 pa na 23,3 milijona (29% prebivalstva). Seveda se je znižalo tudi število katoličanov, vendar je znano, kako na široko so odprli vrata svetu. Leta 1990 je namreč bilo katoličanov 28,5 milijona (35,4% prebivalstva), leta 2013 pa 24,2 milijona (30% prebivalstva). Nemški kolumnist je v preteklih tednih za ugledni FAZ dejal, da so te številke (tako protestantske kot katoliške), kljub temu da so še vedno kolikor toliko velike, le pesek v oči, saj: "Nemška generacija, ki je trenutno aktivna na cer-

kvenem področju, bo čez malo časa zapustila svet dela in bo pomrla v naslednjih treh desetletjih. S tem bo padla tudi fasada Cerkve, izza katere se bo pokazala le nepomembna manjšina vernikov, ki ne bo večja od verske skupnosti Jehovovih prič". Vsekakor za zdaj drži, da imajo

kardinal Marx. Toda pojdemo naprej, da vidimo še druge podatke. V Švici, domovini Kalvina, je bilo leta 1970 protestantov kar za slabo polovico prebivalstva (48,8%), tako da jih je bilo nekoliko več kot katoličanov. Leta 2000 je bilo protestantov le še 33,9% prebivalstva, leta 2013 pa le še 26,9%. Tudi število katoličanov se je zmanjšalo, a velja isto kot za Nemčijo, zato so tudi švicarski katoličani, enako kot tudi nizozemski, belgijski, francoski itd. sledili svetu in mu na široko odprli vrata. V Švici je tako padec katoličanov bil od 46,7% leta

nemški kristjani zaradi t. i. "cerkvenega davka" (Kirchensteuer) trenutno bolj polne blaginje kot pa cerkve (samo Kölnska nadškofija je bogatejša

od celotnega vatikanskega sistema, pa tudi sicer pride največ finančnega priliva na Sveti sedež ravno iz Nemčije). Jasno je, kaj se bo tako zgodilo v nekaj desetletjih, ko ne bo pomagal noben cerkveni davek drastičnemu zmanjšanju cerkvenih financ - po našem skromnem mnenju bo s tem prišlo zgolj do normalizacije stanja. Tu bi še dejal, kako so se številni mediji krivično spravili na škofa Tebarzta van Elsta, niso pa pogledali, kako so bili kaki drugi škofje še veliko bolj razpisni že v obnovah stavb, če ne tudi drugače - nekateri od teh so zelo glasni zadnje čase, kot recimo

1970 do 42,3% leta 2000, pa do 38,2% leta 2013. Zanimivo je tudi dejstvo, da protestanti niso več na prvem mestu ne v Zürichu ne v Ženevi, ne v Baslu ne v Lozani, kakor tudi ne v Neuchâtu - po vseh teh mestih, ki so predstavljala seveda trdnjave protestantizma, bodisi kalvinistov ali Zwinglijevcev, je danes več katoličanov ali neverujočih, pa tudi število muslimanov nezadržno raste. Še en zanimiv podatek je tudi ta, da je v zadnjih letih uradno zapustilo svojo vero več protestantov kot katoličanov po vsej Konfederaciji, razen v škofiji Chur. Prihodnjič bomo pregledali še podatke za Nizozemsko, Skandinavijo in Združeno kraljestvo Velike Britanije in severne Irske.

/ dalje
Andrej Vončina

Evropsko nogometno prvenstvo za duhovnike Tekmovala je tudi ekipa slovenskih duhovnikov

Reprezentanca slovenskih duhovnikov je bila v avstrijskem St. Pölten, kjer je do 27. februarja potekalo 9. Evropsko srečanje duhovnikov v dvoranskem nogometu. Zbralo se je 16 ekip s skupno okrog 200 tekmovalci. Tekmovanje ima poleg športnega tudi kulturni, družabni in promocijski značaj.

Kot je za STA pojasnil predstavnik za medije pri skupnosti Don Bosko Slovenija, Gašper Otrin, je slovenska reprezentanca, ki jo je na prvenstvu spremljal tre-

ner, sestavljena iz članov športnega društva PAX. Društvo združuje katoliške duhovnike, redovnike, diakone in bogoslovce, ki z različnimi športnimi in družabnimi prireditvami ohranjajo telesno pripravljenost in utrjujejo duhovniško družbo. Slovenska reprezentanca se je udeležila vseh dosedanjih prvenstev, leta 2013 pa je prvenstvo tudi imela v gosteh.

Podpredsednik društva PAX Andrej Šegula je za STA povedal, da sta za vključitev v reprezentanco potrebna predvsem ljubezen

do nogometa in pripravljenost žrtvovati nekaj časa za ta namen. Ker mladih duhovnikov v Sloveniji ni veliko, so v društvu veseli že, če zberejo dovolj veliko ekipo za udeležbo na evropskem prvenstvu. Treninki ekipe društva PAX sicer potekajo enkrat tedensko.

Pravila igre na prvenstvu so po Šegulovih besedah povsem enaka uveljavljenim pravilom igre dvoranskega nogometa. K sodelovanju vsako leto povabijo tudi profesionalne sodnike, saj želijo, da igra poteka na profesionalni ravni. Tekmece za posamezne tekme določijo prvi dan na večernem žrebu, nosilci štirih tekmovalnih skupin pa so države, ki so v preteklosti dosegle najboljše rezultate. Letos so to bile Poljska, Hrvaška, Bosna in Hercegovina ter Portugalska.

POT ČLOVEKA JE POT LJUBEZNI (10)

RAZDOR MED BRATI

Adam in Eva nista hotela svojim otrokom prenesti izkušnje Božje očetovske ljubezni. Zato so ti poznali bolj blede podobno Boga. V globini greha je napuh, ki noče priznati Božje ljubezni in se ji odpri. Ko se je rodil Kajn, je bilo njegovo rojstvo dobrodošlo, polno veselja in navdušenja. Za njim se je rodil še drugi otrok, Abel, ki ni bil tako sprejet. Njegovo ime pomeni dih, sapico, danes je, jutri ga ni. Prihod brata je bil za Kajna težek dogodek, ker ga je omejil in ogrozil v njegovi sebičnosti. Otroka sta rasla in vsak si je izbral svojo dejavnost. Kajn je bil poljedelec, Abel pastir in nomad. Še večja razlika je bila v njunem odnosu do Boga. Kajn se ni tako trudil in daroval, kar mu je rodila zemlja, Abel pa je daroval najboljše iz svoje črede. Bog je videl ta odnos in blagoslovil daritev šibkega, najmlajšega, tistega, na katerega drugi pozabijo. Ko je Kajn to odkril, je postal jezen. V njem je pognala nevoščljivost, čutil se je ogroženega in pristal na skušnjava, da bi se znebil brata. Oglasila se je vest, ta greh je bil proti Abel, pa tudi proti Bogu, ker je sprejel Abelovo daritev. Kajn ni upošteval njegove besede, pa tudi ni hotel sprejeti brata v njegovi drugačnosti in svobodi. Povabil ga je na polje, in ko sta bila sama, ga je ubil. Abel se ni branil, ni odgovarjal na bratovo nasilje. V njegovi čisti žrtvi je podoba Kristusove daritve na križu, postal je simbol mučeništva mnogih nedolžnih žrtev.

Kajn je odpravil oviro svojega sovraštva, vendar ni našel miru. Oglasila se je vest, Bog ga je vprašal, kje je njegov brat, Kajn je odgovoril, da ne ve. Zanj se ni čutil odgovornega in ga ni poznal. Odgovornost je prevzela Boga, ki bi moral skrbeti zanj. Ljudje se moremo uresničiti v odnosu, ko smo odprti in odgovorni za druge, Kajn pa je gledal le nase, hotel je biti sam, prvi in vse imeti. Bog je rekel Kajnu, da Abelova kri vpije k njemu iz zemlje. Ko je prizadet in umorjen človek, ki je podoba Boga, je prizadet tudi Bog. Umor je globoko zarezal v Kajnovo notranjost in odnose, nakopal si je prekletstvo, zemlja je postala zanj nerodovitna, ni se mogel umiriti z delom, blodil je okrog. Kamor je šel, je doživljal obsojanje, bal se je, da ga bo kdo umoril. Položil je svoje upornišvo pred Bogom, da bi ga zavaroval. Najprej je prelomil Božji zakon, potem pa je prosil za zakon, ki bo zaščitil njegovo življenje. To se je nadaljevalo v vsej njegovi pestrosti. Rojevali so se mu otroci, rasla so mesta, razvijala se je civilizacija. Ob blagoslovu se je širil tudi greh: proti zemlji, proti bratu, proti ženski, proti Bogu. Vsak greh je tudi pomanjkanje zaupanja v Boga, ko zavrnemo njegovo ljubezen, prizadenemo tudi človeka in pokvarimo naravo.

Primož Krečič

NATEČAJ ZA
ŽUPNIJE IN ŽUPLJANE

NATEČAJ
**ifeel
CUD**
2015

Svoji župniji boš pomagal, če ji boš namenil 8 tisočink.

Sodeluj pri natečaju ifeelCUD. Za nagrado boš lahko prejel prispevek za uresničitev projekta solidarnosti za svojo skupnost. Ugotovi, kako na www.ifeelcud.it.

* PRVA NAGRADA 15.000 EVROV

Natečaj prireja služba C.E.I. (Italijanske škofovske konference) za ovrednotenje gospodarske podpore katoliški Cerkvi.

8x
mille
CHIESA CATTOLICA

Pevma / Odšla je zvesta cerkvena pevka K poslednjemu počitku so pospremili Zdravko Bensa Kosič

Množica sorodnikov, prijateljev, znancev in sovaščanov se je v sredo, 25. februarja 2015, v cerkvi sv. Mavra in Silvestra v Pevmi poslovila od dobre žene, matere in dolga desetletja na koro prisotne pevke Zdravke Bensa Kosič. Neizprosna bolezen jo je iztrgala iz kroga domačih v soboto, 21. februarja, v domu za ostarele v Renčah, kjer je zadnje čase prebivala zaradi onemoglosti. Vsi, ki smo jo vsaj malo poznali, se je bomo spominjali kot prijazne gospe, ki je bila skrbna žena in mama, saj je vzorno vzgojila svoje otroke, hčeri Klavdijo in Tamaro ter sina Alexa. Kot navdušena pevka na domačem koro jim je posredovala ljubezen do petja, saj so vsi peli ali še pojejo v kakšnem izmed naših zborov. Pokojna gospa Zdravka se je rodila v Pevmi 19. januarja 1937. Bila je tretji izmed petih otrok Romane Colja in očeta Valentina. Še kot mlado dekle se je zaposlila kot likarica v goriški čistilnici za obleke. Ko se je poročila z Jožkom Kosičem, sta si dom ustvarila v Pevmi in vzel v najem pekarno v Gorici, nato pa gostilno v domači vasi. Po rojstvu prvih dveh otrok se je gospa Zdravka posvetila družini, njen mož pa je odprl trgovino čevljev na Travniku.

Še lansko poletje je pela na koro pevmske cerkve, kjer so ji pri pogrebni maši ob orgelski spremljavi Franca Valentinčiča zapeli domači pevci, katerim so se pri-

družili še drugi iz okoliških vasi in Gorice. Mašno daritev je vodil župnik Marijan Markežič ob somaševanju dekana Karla Bolčine. Med pridigo je g. Marijan naglasil, da je vsako slovo boleče, še bolj pa slovo od matere. Ob smrti, ki nas vselej hudo prizade, so nam lahko v tolažbo besede sv. Avguština, ki je dejal, da je naše življenje kot narobe obrnjena preproga, polna nerazumljivih vozlov. Šele ko bomo prestopili prag večnosti, bomo spoznali njihov smisel, kot ga je že gospa Zdravka, ki bo pri Bogu še naprej skrbno varovala svoje otroke, vnuke in svojce, medtem ko njeno izčrpano telo spokojno pričakuje vstajenja na rupenskem pokopališču, kjer so ji pevci še zadnjič zapeli.

Možu Jožku, Klavdiji, Alexu in Tamaro, njihovim družinam in ostalim svojim izrekamo občuteno sožalje vsi pri Novem glas.

IK

V Biljah in Štandrežu

Združeno v imenu Franceta Prešerna

Dom krajanov Negovan Nemeč v Biljah in župnijska dvorana Anton Gregorčič v Štandrežu sta bila prizorišči bogato doživete prireditve, posvečene našemu največjemu pesniku Francetu Prešernu. S skupnimi močmi so 20. in 21. februarja oblikovala in organizirala večer Prosvetno društvo Štandrež, Kulturno društvo Stanko Vuk iz Mirna in Kulturno turistično društvo Zarja iz Bilj.

V ospredju prireditve je bil pesnik v sliki, besedi, glasbi, petju in baletu. Zadnja leta opažamo, da se ob dnevi slovenske kulture govori in poje o vsemogočih zadevah, o Prešernu in o njegovi poeziji pa niti besedice. Že takoj na začetku proslave smo slišali: "Kulturni praznik, ki ga Slovenci praznujemo že sedemdeset let, je za vse nas nedvomno pomemben dan. V svetu neskončnih povezav in izmenjav so namreč le kultura, jezik in zgodovina tisto, kar nas opredeljuje kot narod, tisto, kar nas dela drugačne in enkratne. Dan, ki ga po-

svečamo kulturi, je zavedanje njenega pomena in priznanje vsem, ki so s svojo besedo, glasbo ali kako drugače gradili naše slovenstvo. V prvi vrsti je seveda priznanje velikanu naše literature pesniku Francetu Prešernu.

Foto DP

Naj bo torej današnje druženje poklon in zahvala pesniku slavilnih besed naše himne, prav tako pa tudi vsem slovenskim ustvarjalcem. Večer smo poimenovali po Prešernovem verzu iz pesmi Slovo od mladosti "Ljubezen zvesto najti ...". Slavnostna govornica večera v Biljah je bila domačinka Nelida Nemeč, ki se je v svojem posegu navezala na Prešernov verz in spregovorila o ljubezni, ki jo srečujemo v Prešernovi poeziji.

Gre za Ljubezen z veliko začetnico, po kateri je pesnik hrepenel. Ne samo do Primičeve Julije, ampak do vsega človeštva. Iskreno je verjel in gojil ljubezen do vseh, ki so mu bili najbližji, do slovenske besede in slovenskega naroda. Njegova ljubezen ni poznala ne meja ne družbenih razlik, ampak je segala visoko nad človeško majhnost in minljivost.

V Štandrežu pa so organizatorji povabili mladega igralca Nejc Cijan Garlattija, člana novogoriškega gledališkega ansambla, ki ima lepe spomine na leta, ko je

najbrž potrebno kakšnih deset let. In prijateljica me je začudeno vprašala, ali ne bi raje kupil že deset let staro drevo. Želim si spremljati rast, rad bi počakal, da zraste. Zdi se mi, da ga bom s tem spoštoval. Kafka zapiše, da je greh morda en sam, nestrpnost. Nestrpnost pa je vprašanje osebnih obzorij. Umetnost odnosa je zato zame večšina, ki potrebuje nego, potrpljenje, predvsem pa možnost in zmožnost poslušanja".

Prireditve so pripravili in besedila oblikovali Elvira Brumat Medvešek, Laura Bonutti Zuljan, Jože Hrovat, Božidar Tabaj in Marko Brajnik. Nastopili pa so: napovedovalki in bralki veznega teksta Vanja Bastiani in Mojca Dolinšek, recitatorja Matej Klanjšček in Laura Bonutti Zuljan, ki sta z igralsko žilico prebrala Prešernovi pismu staršem in Čopu ter pesmi *Spominu Matije Čopa*, *Apel in Čevljar*, *1. in 8. Sonet Sonetnega venca*, *Judovsko dekle* in *Pevcu*. Sopranistka Milena Košuta je občuteno zapela *K slovesu* in *Nezakonska mati*. Andrej Orel in Rene Fajt sta ob spremljavi kitare doživeto predstavila Kreslinovo uglasbitev Prešernovih stihov *O Vrba*. Celotno izvajanje je na klavir dovršeno spremljala Eva Dolinšek. Z mladostno svežino in občutljivostjo sta obogatila prireditve z baletnim prizorom Sanja Vogrič in Gabriele Coz. *Zdravljica* v izvedbi kvarteta Animo je sklenila program, ki je prisotne zadovoljil in navdušil.

DP

Nastop v župnijski dvorani Anton Gregorčič v Štandrežu Akademska zbor sta navdušila ljubitelje zborovskega petja

V soboto, 28. februarja, sta se v župnijski dvorani v Štandrežu predstavila Primorski akademski zbor Vinko Vodopivec in Akademski pevski zbor univerze na Primorskem. Zbor sta s številnimi mladimi pevki in pevci oblikovala lep in kakovosten večer. 'Vodopivci' so svoj nastop začeli z mogočno *Naj čuje zemlja in nebo!* Vinka Vodopivca in nadaljevali s skladbama Ubalda Vrabca *Komen* in Alojza Srebotnjaka *Bori*. S koncertom v Štandrežu je zbor začel tudi cikel spomladanskih koncertov, ki bodo odmevali po Primorski, od Brd do slovenske obale in po Sloveniji. Z najzahtevnejšimi skladbami pa se bodo maja predstavili na mednarodnem tekmovanju na Nizozemskem. Zbor vodi komaj nekaj mesecev Iztok Ko-

sen, študent kompozicije in glasbene teorije na Akademiji za glasbo v Ljubljani. Skladbe pod njegovo taktirko že doživljajo uspešne izvedbe tako v tujini kot na številnih domačih odrih. Osrednji del večera je izoblikoval Akademski pevski zbor Univerze na Primorskem, ki deluje od leta 2004 pod okriljem Študentske organizacije univerze. Tudi ta zbor nastopa pod svežim vodstvom Mirka Ferlana, ki je odgovornost zanj prevzel od Ambroža Čopija jeseni 2014. Za štandreški nastop je zbor, ki nastopa v mešanem in ženskem sestavu, izbral priredbe ljudskih pesmi, predvsem slovenskih in dalmatinskih.

Oba zbor sta bila deležna številnih in prestižnih priznanj in na-

Foto DP

grad na domačih tekmovanjih kot tudi na zborovskih tekmovanjih v raznih državah. Za konec večera so 'vodopivci' povabili na oder še nekdanje članice zbor in skupno navdušeno

zapeli svojo himno, Vodopivčeve *Žabe*. Ker jim ni zadostovalo petje v dvorani, so nadaljevali program še na trgu pred dvorano in si zaslužili spontano in burno ploskanje.

Lep zborovski večer predstavljata tudi začetek praznovanj ob 50-letnici odprtja župnijskega doma Anton Gregorčič.

O delovanju in uspehih gostujočih zborov je spregovorila Tiziana Zavadlav, ki je tudi povezovala program. Nastopajoči so ji podarili lep šopek cvetja.

DP

Kratke

SD Sončnica: Silva Matos o učinkovitem komuniciranju

Naslednje srečanje v organizaciji SD Sončnica bo v sredo, 11. marca, ob 20. uri v Močnikovem domu v Gorici: Silva Matos bo govorila na temo: Z učinkovitim komuniciranjem do uspešnejšega življenja in pozitivnejših odnosov. Silva Matos je diplomirana univerzitetna psihologinja in terapevtka. Svoje življenje posveča ljudem v stiski in jih spodbuja k ustvarjanju dobrih medčloveških odnosov. Kot psihologinja je delovala v gospodarstvu, se ukvarja z vodenjem marketinga in promocije, s svetovanjem šolski mladini in izobraževanjem odraslih. Redno vodi številne seminarje, predavanja, delavnice, individualne terapije, v katerih ljudem svetuje o možnostih za razvoj lepšega in bolj zdravega načina življenja. Je avtorica knjig: Spodbujanje ustvarjalnosti, Utrinki življenja in Ustvarjalni ogenj so v vsakem človeku.

Kljub hitremu razvoju najrazličnejših komunikacijskih sredstev je danes komunikacija med ljudmi večkrat slaba, nejasna in neučinkovita. Raziskave so pokazale, da na človekovo srečo in zadovoljstvo v veliki meri vpliva kakovost medosebnih odnosov. Ključ do dobrih odnosov je prav komunikacija. Zato je učinkovita komunikacija pomembna večšina in lahko v veliki meri pripomore k uspešnim in pozitivnim odnosom, k osebni realizaciji in sreči.

V Števerjanu prireditve ob prazniku slovenske kulture in dnevu žena

Pri KD Briški grič iz Števerjana bodo tudi letos proslavljali dan slovenske kulture in dan žena. Kulturni dogodek z naslovom Od Prešerna do mimoze bo v soboto, 7. marca 2015, ob 20. uri v kulturnem hramu na Bukovju v Števerjanu. Mladi društveni člani bodo osvetlili žensko prisotnost v literaturi. Dramska skupina Oder mladih Briški grič je v režiji Daniele Stekar, slovenistke iz Števerjana, in pod vodstvom učiteljice Ingrid Komjanc in vzgojiteljice Mojce Školaris pripravila kratko predstavo z naslovom Pevaj, pevaj še, pesnica!, svojevrsten poklon ženski kot umetnici.

O vlogi žensk v današnji družbi in o prvih slovenskih umetnicah bo spregovorila doc. dr. Ana Toroš s Fakultete za humanistiko Univerze v Novi Gorici. Žensko obarvana je tudi razstava Fotokluba Skupina 75. Umetnice letošnjih Ženskih pogledov, Roberto Battiston, Lorello Klun, Elisabetto Picech, Loredano Princic in Tamaro Puc, bo predstavila umetnostna zgodovinarica Alenka Di Battista. Večer bosta sooblikovala še krstni nastop društvenega otroškega zbor Mali briški slavčki pod vodstvom Jane Drassich in Valentine Nanut ter nastop dekliske vokalne skupine Bodeča Neža. Na ogled bodo tudi likovni izdelki števerjanskih osnovnošolcev, ki so nastali ob dnevu slovenske kulture.

Svetniki SSK v Sovodnjah in Doberdolu Predlagajo unijo vseh slovenskih občin

V prejšnjem tednu so občinski svetniki Slovenske skupnosti v Sovodnjah in Doberdolu vložili osnutek sklepa občinskega sveta, s katerim predlagajo ustanovitev medobčinske teritorialne unije med štirimi slovenskimi občinami na Tržaškem in tremi slovenskimi občinami na Goriškem. Deželni zakon 26/2014 za reformo krajevnih uprav vzbujajo čedalje več

kritik in skrbi. Na celotnem deželnem območju se napovedujejo razne oblike nasprotovanja, od priziva na deželno upravno sodišče do ustavne presoje. Skrb vzbujajo tudi zelo kratki termini ustanavljanja MTU ter prenosa pristojnosti. Vse to je dokaj nejasna slika konkretnega izvajanja določil deželnega zakona. Slovenska skupnost na Goriškem meni, da je treba konkretno ukre-

pati po zgledu štirih kraških občin na Tržaškem. Deželni odbor je namreč izdelal razmejitev 17 unij in posamezne občine imajo sedaj 60 dni časa, da predlagajo spremembe in popravke. Na podlagi posebnih določil, ki jih zakon predvideva za občine, v katerih živi slovenska manjšina in kjer se izvajajo določila zaščitnega zakona 38/01, Slovenci lahko predlagajo možno avtonomijo pri upravljanju območja in javnih storitev, kot smo jo imeli pred fašizmom in po obnovi upravne avtonomije leta 1951.

S predlogom sklepa občinskega sveta SSK vabi, da podčrtamo pomen, ki ga imajo majhne občine

za vse občane. Postopno ukinjanje nižjih ravni javne uprave je dvomljivo predvsem z demokratičnega vidika, kot tudi velja, da ne more biti vsaka stvar odvisna zgolj od finančnega kriterija. To pa še posebno tam, kjer živijo narodne manjšine.

V ponedeljek, 23. februarja, pa je v Sovodnjah potekalo tudi srečanje med doberdolskim županom Fabiom Vintinom, sovodenskim županjo Alenko Florenin in števerjansko županjo Franko Padovan. Na srečanju niso dosegli skupnega stališča o razmejitvi unij. Dogovorili pa so se, da bodo poglobili vprašanje ustavnosti, možnost za odlog rokov ter za dodatna jamstva za slovenske občine.

KATOLIŠKA KNJIGARNA Na kavi s knjigo

Korotan – Zgodba o veliki zapravljeni dediščini

Po malce daljšem premoru je v Katoliški knjigarni spet prijetno zadišalo po kavi, ki jo ponuja podjetje PrimoAroma iz Trsta. Kljub odlični kavi in sladkim piškotom je tokratno srečanje zadobilo grenak okus, saj je na njem kar lepo število poslušalcev izvedelo za temnejšo ozadje, ki so nastala, ko je študentski dom Korotan "iz rok" p. Ivana Tomažiča "prešel pod okrilje" Mohorjeve družbe v Celovcu. Pri tem se je zaradi "dobičkonosnih apetitov" namreč bistveno spremenila namemba te ustanove. O zaslužnem patru Tomažiču (17. januar 1919 – 22. februar 2014) in o Korotanu, ki je kot varen dom, predvsem za slovenske študente iz Koroške, pa tudi iz našega zamejstva in osrednje Slovenije, odigral izjemno pomembno vlogo, je na srečanju spregovorila novinarka in publicistka Jasna Kontler Salamon, ki po začetnem uspešnem novinarskem delu na Valu 202, Radiu Maribor, Večeru in Delu od l. 1988 deluje v znanstveni redakciji Dela. Poleg nje je o p. Tomažiču, njegovi poštenosti, zaslužnosti in vsestranski predanosti dvajsetletni vlogi ravnatelja Korotana spregovoril tudi ravnatelj Slovenskega znanstvenega inštituta na Dunaju dr. Vincenc Rajšp. Gosta je v imenu sopredsedatelja, Goriške Mohorjeve družbe, pozdravila prof. Marija Češcut, ki je tudi sama v nekdanjih študentskih letih imela priložnost okusiti gostoljubnost p. Tomažiča v Korotanu (nekaterim študentom je pomagal tako, da so si "lahko sobo odslužili z malenkostnim delom v domu").

Jasna Kontler Salamon je avtorica knjige *Za resnico do zadnjega diha*, ki je izšla letos pri založbi Modrijan v Ljubljani. V Katoliški knjigarni je bila njena prva predstavitev v zamejstvu, po tistih v Tomažičevi rojstni vasi Pregarje, na prvo obletnico njegove smrti, v Ilirski Bistrici – tu je prebival v domu za starejše občane od jeseni 2011 do smrti – in v knjigarni Modrijan v Ljubljani. Prav Kontlerjevi je p. Tomažič zaupal zapise, pisma, časopisne članke, pač vse, kar je hranil v svojem

bogatem, sistematično urejenem arhivu, da bi o tem napisala knjigo, ki bi pričala o resničnih dogodkih v zvezi s Korotanom (vse gradivo je še zmeraj pri njej, do-

znal nemščine, tudi v tem jeziku takoj znašel, saj je bil nadarjen za to. Že takoj po prihodu na Dunaj je želel pomagati manj premožnim slovenskim študentom.

kler ne bo našla zanesljive ustanove, kateri bi ga predala; morda Kulturnemu domu Pregarje). Sama je p. Tomažiča prvič srečala l. 2009, ko je bil še bolnišnični duhovnik v geriatričnem centru na Dunaju in mu napravila intervju za Nedelo. Takrat se je pogovarjala z njim predvsem kot z ustanoviteljem, graditeljem in dolgoletnim upravljalcem doma Korotan. V tistem času je celovška Mohorjeva družba, ki je že nekaj let prej spremenila del študentskega doma v hotel in ob tem napravila kar precejšen dolg (2,5 milijona!), hotela prodati dom Sloveniji, a še naprej ostati njegova upravljalka, kar ji je kasneje tudi uspelo. P. Tomažič je nasprotoval že sami preureditvi doma v hotel, potem pa še javno njegovi prodaji. To ga je privedlo do tožbe z Mohorjevo. Sam se je namreč zmeraj boril za to, kar je pošteno, za pravico in za resnico. Bil je preprost, dober človek. Dolgo let si je prizadeval, da bi se mu uresničila želja zgraditi dom za slovenske študente sredi Dunaja. O tem je razmišljal že takoj, ko je pri 34 letih prišel v avstrijsko prestolnico, ker mu rimski provincial klerincev, reda, h kateremu je pristopil pri 16 letih, ni pustil iti v Trst, kamor bi sam rad prišel po nekajletnem kaplanovanju v rimskem okraju Parioli (v Rim se je vrnil po končani vojni, po maturi l. 1939 so namreč maturante poslali študirat v Španijo, da bi jih zavarovali pred vojnimi dogodki v Italiji). P. Tomažič se je, čeprav ni bil navdušen iti v Avstrijo, ker ni

Tako jih je začel najprej zbirati kar v prostorih zavoda klerinškega reda. Tu je uredil deset sob, potem pa še manjšo dvorano. Tem prostorom so pravili *Stari Korotan*. Dne 15. novembra l.

1966 se mu je po dolgih letih prizadevanj in nato gradnje poslopja prav v osovju Dunaja izpolnila velika želja: odprtje *Korotana*, slovenskega visokošolskega doma. Na slovenski območji je ob pristopnosti avstrijskega kanclerja dr. Josefa Klause in drugih političnih osebnosti pri avstrijski vladi in predstavnikov univerze dr. Valentin Inzko, predsednik Narodnega sveta, v imenu Mohorjeve družbe v Celovcu in Narodnega sveta koroških Slovencev zahvalil vsem, ki so omogočili gradnjo doma, in sicer dunajski občini, avstrijskemu prosvetnemu ministrstvu, dunajskemu nadškofijskemu uradu, ljubljanski univerzi in številnim posameznikom-dobrotnikom, predvsem pa p. Ivanu Tomažiču, ki je bil "pobudnik in izvršitelj" zamisli o gradnji Korotana. Po dogovoru z ustanoviteljem patrom Tomažičem je lastnik Korotana postala Mohorjeva družba v Celovcu, ki je "jamčila za visoko bančno posojilo, saj subvencija avstrijskega prosvetnega ministrstva, denarni prispevki Slo-

vencev iz Koroške, z Dunaja in od drugod po svetu ter Tomažičevi osebni, za posameznika zelo visok finančni delež, za kritje gradbenih stroškov niso zadostovali. Tomažič je po sporazumu z Mohorjevo postal rektor doma in se je obvezal, da bo posojilo redno odplačeval z dohodki Korotana in da dom za svoje poslovanje ne bo potreboval dodatne finančne podpore", kot piše Peter Vodopivec v spremni besedi knjige izpod peresa Kontlerjeve. Te obveze je Tomažič spoštoval, saj je dom sam kril vse stroške; pa ter pa je tudi pomagal bolj revnim študentom, da so lahko bivali v njem. Šestnadstropna stavba je imela devetdeset enoposteljnih sob, da bi študentje laže in bolj v miru študirali. V njem so bili tudi čitalnica, manjša kapela, v vsakem nadstropju pa majhna kuhinja in prostor za skupni študij. Prva tri nadstropja so bila za fante, zadnji dve pa za dekleta. Prednost so imeli slovenski študentje iz avstrijske Koroške, nato pa še vsi ostali (gradiščanski Hrvatje, avstrijski in jugoslovanski študenti, Slovenci iz Italije in nazadnje tujci). Lepa kapela v njem je bila posvečena sv. Modestu. V tej je bilo kar nekaj krstov otrok dunajskih Slovencev, saj so jo ti imeli za nekakšno svoje pastoralno središče. Prčelje stavbe je krasil mozaik z upodobitvijo ustoličenja karantanskega kneza. Narejen je bil po delu Antona Gajmirja Kosa iz l.

1939, ki ga hrani Moderna galerija. Na ta način je p. Tomažič hotel že navzven pokazati slovenski značaj Korotana. Vse to pa je izginilo, ko je p. Tomažič l. 1986 odstopil od svoje funkcije, potem ko je v Avstriji začel veljati zakon neomejene odprtosti študentskih domov za fante in dekleta. To se namreč ni skladalo s katoliškim značajem doma in s patrovimi načeli. Odborniki Mohorjeve so zahtevali, da se ta zakon uveljavi tudi v Korotanu. To sicer ni bil edini razlog, da se je p. Tomažič umaknil, novo vodstvo celovške Mohorjeve je bilo pač drugačno od pokojnega ravnatelja dr. Janeza Hornböcka, s katerim sta bila vedno v dobrih odnosih.

/str. 12
Iva Koršič

Obvestila

Kulturni krožek Mazzini Endas Štarancan prireja skupinsko razstavo, posvečeno ženski. Odprtje bo v četrtek, 5. marca, ob 18. uri. Razstava bo na ogled do 15. marca 2015, od ponedeljka do petka po urniku uradov, v soboto in nedeljo pa od 10.00 do 12.30. V četrtek, 12. marca, ob 7.30 bo pa srečanje z avtorjem. Oba dogodka bosta v občinski palači v Štarancanu, Trg Dante Alighieri.

V soboto, 7. marca, bo ob 11. uri pri sv. Ivanu v Gorici **pogrebna maša za prof. Jošta Žabkarja**. Sledi pokop žare na goriškem pokopališču.

Društvo slovenskih upokoencev za Goriško sporoča udeležencem izleta v Pušjo ves-Venzone, da bo na dan žena, 8. marca, odpeljal avtobus št. 1 s trga Medaglie d'oro-z Goriščka ob 7.30, nato s postanki pri vagi v Pevmi, v Podgori pri telovadnici, Šandrežu pri lekarni in na Pilošču. Avtobus št. 2 bo odpeljal s Pilošča v Šandrežu ob 7.30, nato s postanki v Sovodnjah pri lekarni in cerkvi, na Poljanah, v Doberdolu in Ronkah. Organizatorji priporočajo točnost. **Ob 50-letnici slovenskega goriškega skavtstva** se pripravila spominska razstava. Prisimo vse aktivne in nekdanje člane, ki hranijo in bi lahko ponudili zanimivo skavtsko gradivo, da to javijo pripravljalnemu odboru na tel. št. 338-7501181 (Tamar) ali 347-5329299 (Marko). Zahvaljujemo se za sodelovanje.

Vabilo na 7-dnevno potovanje z Novim glasom v Nemčijo, v dolino reke Ren in Vestfalijo. Potovanje bo od 9. do 15. junija letos. Odhod iz Trsta in Gorice z avtobusom do letališča Brnik, nato z letalom za Zürich do Frankfurta ob Majni, nato z avtobusom obisk znamenitih in zgodovinskih mest Frankfurt ob Majni, Köln, Aachen, Bonn in druga mesta. Za potovanje je potrebna veljavna osebna izkaznica za inozemstvo. Vpis do konca marca na sedežu Novega glasa v Gorici in Trstu ter pri g. Markuži (040/229166).

Prispevek za Slovenski center za glasbeno vzgojo Emil Komel v spomin na ravnatelja prof. Silvana Kerševana lahko nakazate na bančni tekoči račun: Banca di Cividale (Via Kugy, 2, Gorica) IBAN IT 30 C 05484 12402 003 570 036 225; SWIFT CUVIT2C s pripisom: za SKLAD SILVANA KERSEVANA. Informacije na tajništvo SCGV Emil Komel, tel. št. 0481 532163 ali 0481 547569.

Diskretna in prijetna gospa nudi pomoč pri likanju in čiščenju v gospodinjstvu. Tel. št. 00386 40153213.

Resna gospa nudi pomoč v gospodinjstvu in nego starejšim osebam od 4 do 6 ur na dan. Tel. št. 0038641390244.

20-letna študentka z izkušnjami nudi lekcije slovensčine, angleščine, nemščine ter varstvo otrok. Tel.: 0038631478807.

Urejena gospa išče delo za čiščenje in likanje na območju Gorice. Tel. št. 0038631449311.

Masaže: protistresna - relaks, protibolečinska, refleksna masaža stopal, tajska masaža itd. Zelo ugodno, blizu meje. Pokličite na 00386 40 575805.

Resna gospa s petnajstletno izkušnjo nudi nego in pomoč starejšim osebam tudi 24 ur na dan. Tel. št. 0038640484339.

Resna in odgovorna medicinska sestra nudi nego in pomoč starejšim osebam. Tel. št. 00386 30 325 558.

Varujem starejše, pomoči potrebne osebe, in sicer 24 ur ali pa samo čez dan ali varstvo ponoči. Sem človek dobrega srca in imam nekajletne izkušnje! Sem upokojenka, vse ostalo (vrednotnice) in vprašanja na št. 040 621 424 (v poštev pride celotno primorsko in goriško območje).

Darovi

Za Novi glas: Štefka Ambrožič 35 evrov.

Cestitke

Štorklja se je po Števerjanu spet mudila, saj je pri Luku in Patriku sestrico GRETO pustila. Z Evelin in Giannijem se vsi z Bukovja veselimo, mali Greti pa vse najboljše želimo.

RADIO SPAZIO

Vrata proti vzhodu (od 6.3.2015 do 12.3.2015)

Radijska postaja iz Vidma oddaja na ultrakratkem valu s frekvencami za Goriško 97.5, 91.9 Mhz; za Furlanijo 103.7, 103.9 Mhz; za Kanalsko dolino 95.7, 99.5 Mhz; za spodnjo dolino Bele 98.2 Mhz; za Karnijo 97.4, 91, 103.6 Mhz; na internetu www. radiospazio103.it. Slovenske oddaje so na sporedu vsak dan od 20.00 do 21.00. Spored:

Petek, 6. februarja (v studiu Niko Klanjšček): Zvočni zapis: posnetki z naših kulturnih prireditvev - Glasba iz studia 2.

Sobota, 7. februarja (vodi Ilaria Banhig): Okno v Benečijo: oddaja v slovenščini ter v benečanskem in rezijanskem narečju.

Nedelja, 8. marca (vodi Ilaria Banhig): Okno v Benečijo: oddaja v benečanskem in rezijanskem narečju.

Ponedeljek, 9. marca (v studiu Andrej Baucon): Narodnozabavna in zabavna glasba - Zborovski kotiček - Iz krščanskega sveta - Novice iz naših krajev - Obvestila.

Torek, 10. marca (v studiu Matjaž Pintar): Utrinki v našem prostoru - Glasbena oddaja z Matjažem.

Sreda, 11. marca (v studiu Danilo Čotar): Pogled v dušo in svet: Sloviti nabrežinski kamnolomi - Izbor melodij.

Četrtek, 12. marca (v studiu Andrej Baucon): Lahka glasba - Zanimivosti in obvestila.

Obeta se nova premiera

Dramska družina F. B. Sedej iz Števerjana pripravlja novo uprizoritev

Kljub temu da je domači Sedejev dom še zmeraj v popravilu, se Dramska družina SKPD F. B. Sedej v raznih zasilnih prostorih vneto pripravlja na novo gledališko premiero pod režijskim vodstvom Franka Žerjala. Tokrat je posegla po tekstu antičnega latinskega avtorja Titusa Macciusa Plautusa in izbrala njegovo komedijo Aulularia, pri tem je za svoje potrebe nekoliko priredila sicer sijajen prevod Kajetana Gantarja. Dramaturško sta namreč delo obdelala režiser Žerjal in umetniška vodja skupine Jasmin Kovic in ji dala sodobnejši izraz. Posodobila sta jo in dogajanje umestila v "balkanski svet", kar bo razvidno tudi iz jezikovne pisanosti. Premiera bo v dvorani na Humu v nedeljo, 14. marca 2015, ob 20.30, prva ponovitev pa v nedeljo, 15. marca, ob 17. uri.

ZAHVALA

Družina pokojne

**VALENTINE BENSA KOSIČ
(ZDRAVKE)**

se iskreno zahvaljuje vsem, ki so jo na katerikoli način spremljali na njeni zadnji poti, še posebno župniku Marjanu Markežiču, pevcem, prijateljem in znancem ter osebju Medic Hotela iz Renč.

ZAHVALA

ZDENKO VOGRIČ

Iskreno se zahvaljujemo vsem, ki ste z nami sočustvovali in kakorkoli počastili spomin našega ljubljene Zdenkote.

DRUŽINA

Maša ob osmini bo v petek, 6. marca, ob 18.00 v cerkvi sv. Ivana.

KULTURNI CENTER LOJZE BRATUŽ
ZDRUŽENJE CERKVENIH PEVSKIH ZBOROV

Koncertna sezona 2014-2015

**ŠTIRJE PIANISTI
ZA DVA KLAVIRJA**

Sijavuš Gadjev, Massimo Gon,
Alexander Gadjev, Giuseppe Guarrera

Na sporedu: W.A. Mozart, B. Smetana, C. Debussy,
S. Rachmaninov, J. Brahms, G. Rossini

Kulturni center Lojze Bratuž
Petek, 6. marca 2015, ob 20.30

Rezervacija in nakup vstopnic vsak dan med 8.30 in 12.30 ali po tel. 0039 0481 531445 - info@centerbratuz.org

Pogovor o Apokalipsi, Kierkegaardu in Inštitutu s Primožem Reparjem

Kar nastaja spontano, preživi samo z nečloveškim trudom

Primož Repar, rojen leta 1967 v Ljubljani, je glavni urednik revije in založbe Apokalipsi, prevajalec, esejist, pesnik in filozof ter neumoren organizator filozofskih in literarnih dogodkov. Je največji strokovnjak očeta eksistencializma Sorena Kierkegaarda na Slovenskem in danes edini njegov prevajalec iz izvornika. Živi kot svobodni književnik med Dolenjskimi Toplicami in Ljubljano, čeprav je s polnim kovčkom knjig stalno na terenu, med ljudmi.

Srečala sva se na sončno nedeljo v tržaški Kavarni San Marco, kjer je tkal mrežo sodelovanj in pobud na založniškem festivalu Bobi Bazlen. "Kar nastaja spontano, v Sloveniji težko pride do izraza in preživi samo z nečloveškim trudom. Celó, ko imaš podporo od zunaj, je doma nimaš".

Res je, to vidimo tudi mi, ki smo na obeh "nekdanjih" straneh hkrati doma in v gosteh ...

Žepna knjiga, na primer. Pri Apokalipsi vodimo že vrsto let žepno literarno zbirko Fraktal, ki je vključena v mednarodni projekt Revija v reviji. Naš namen je bil knjigo z njeno ceno približati ljudem, čeprav ohranjamo oblikovne posebnosti, ki nas določajo. Pri Apokalipsi nimamo cenjenih izdaj! Tudi mi smo torej iskali višjo naklado in nižjo ceno. Primož Čučnik je leta 2002 ustanovil nekaj podobnega, žepno založbo Šerpa. Leto zatem so sprožili časopisno akcijo z visokimi nakladami in cenjenimi časopisnimi izdajami ter tako zatrli vse avtonomne poskuse. Preživela so le Učila. Še ta primer. Leta 2010 Ljubljana dobi projekt Svetovna prestolnica knjige. Ob tej priložnosti se Uroš Grilc (op. ur. minister za kulturo) spomni projekta Knjiga za vsakogar. Pri Apokalipsi smo verjetno edini, ki si upamo trditi, da ne gre samo za nespameten, ampak kar uničevalni projekt.

Žizek in Jančar po tri evre ...

Izbrali so dvajset domačih in tujih naslovov, seveda vedno znova iste avtorje: Žizek, Svetlana Makarovič itn. Tako visoke naklade, kot so veljale za te knjige, so za slovenski prostor popolnoma nerealne. Večine knjig se seveda ni prodalo, tako da so šle mnoge v razrez, v produkcijskem smislu je to bil torej tudi popolnoma neekonomski projekt, ki pa sta ga država in prestolnica posebej in bogato financirala! In to prestolnica, kjer so se pod zadnjim županom sploh nehale podpirati knjige. Te knjige so se prodajale po knjižnicah, ki niso zaradi prodaje, ampak so namenjene izposoji knjig. Knjižarna kot prostor srečevanja bralca s knjigo je bila naenkrat opustošena. Ljudje so nato hodili na seje in zahtevali knjige po 3 evre ali 5 evrov, čeprav ima večina butična slovenska knjiga svojo ceno. Projekt Knjiga za vsakogar bi lahko bil zelo dober, če bi ga le drugače osnovali. Odkupile bi se lahko kvalitetne, že obstoječe knjige po tematskih okoljih in potrebah od založnikov, ki imamo polna skladišča. Te knjige ponuditi po 3-5 evrov, to bi bil dosežek!

S tako gesto bi upravitelji kulture dokazali pozornost do vseh, ki že leta delajo na založniškem področju ...

Pa ne le do njih, ampak tudi do

ciljnih bralcev. Filozofske knjige bi ponudili filozofom, zgodovinske zgodovinarjem itn. Knjigo Marjana Rožanca Demon Iva Daneva bi npr. lahko izdali v pet do osem tisoč večjezičnih izvodih, kot smo potem naredili v sicer nižji nakladi in na svoje stroške. Imeli smo evropsko prvenstvo v košarki: niti evra državnega denarja nam ni uspelo dobiti kljub skupnim razpisom Eurobasketa in knjige. Košarkarska zveza Slovenije bi lahko odkupila to dragocenost in jo s ponosom podarila visokim gostom. Tak esej, ki ga ni! Pred petdesetimi leti napisan tekst filozofije športa, z globoko psihološko analizo tesnobe sodobnega človeka, ki govori o družbi spektakla in problemu popolnega razčlovečenja, ki nas je doletelo danes ...

Pred časom ...

Gre za vizionarski tekst, ki smo ga z bogatim slikovnim gradivom iz sveta košarke Iva Daneva izdali v štirih jezikih. Izjemen esej, a doma ni in ni interesa. Paradoksalno sem največji odziv doživel v Trstu, v sodelovanju z ZSSDI in DSI smo januarja 2014 prodali okrog 50 izvodov. Pri projektu Knjiga za vsakogar zato nismo kandidirali niti s to knjigo, iz moralnih ozirov. V sorodnih državah, denimo Slovaški ali na Češkem, ni takšnih problemov na področju kulture, čeprav je boj za podporo še huji in denarja manj. Antikorupcijska komisija pri nas ugotavlja napake, nič pa se ne zgodi.

Vrniva se k Apokalipsi. Kakšna sta pomen in vloga založbe in revije, nasploh KUD Apokalipsa v slovenskem znanstvenem prostoru? To, kako zahtevno je izdajati, organizirati in delati kulturo danes, smo že slišali ...

Revija in založba sta nastali iz gibanja mladih ustvarjalcev v začetku devetdesetih let. Iskali smo nov prostor pod slovenskim kulturnim soncem, bili smo kritični do obstoječega kulturnega prostora in videli smo potrebo po reviji, ki bi bila nazorsko odprta, naklonjena ustvarjalnosti in žanrskemu presejanju obstoječih omejitev. Navidezno marginalne žanre ponesti v središče, to je eno naših vodil. Haiku poezija pred nami, denimo, ni imela prostora: od leta 1999 razpisujemo mednarodni natečaj, ki ga poznajo po vsem svetu. Podobno velja za strip. Odpiramo prostor mladim, nastopajočim generacijam esejistov, filozofov, literatov. Apokalipsine rubrike opravljajo mentorsko nalogo, ki jo je prostor ponudil številnim, danes vidnim slovenskim literatom. V Sloveniji je tradicija, da se gibanja oblikujejo okrog literarnih revij - to je bil tudi naš poskus, v skladu s podnaslovom revije: Preboj v živo kulturo. To je prizadevanje, iz katerega vse izhaja! Ves čas prihaja do vrhunskih kulturnih pobud, ki bogatijo ne le slovenski prostor.

Ste največji "kierkegaardovec" na Slovenskem. Na kakšni točki vaše eksistence se je "zgodilo", da ste se predali študiju njegovega življenja in filozofije? Na poti k njemu je bilo potrebno tudi obvladati danščino ...

Kierkegaard me je nagovoril zelo zgodaj. K njemu me je spodbudilo branje Kocbekovega eseja Kierkegaard, ki je prvotno izšel v 30.

letih, kasneje pa v zbirki esejev Sodobni misleci. Še danes gre za izjemen esej, do nekaterih ugotovitev je npr. francoska fenomenologija na čelu z znamenitim Jean-Luc Marionom prišla šele v 80. letih. Kierkegaard me je nagovoril v moji lastni izkušnji in od nje zahteval premislek ter presejanje lastne usode. Nagovoril me je tudi kot nekoga, ki poskuša biti kristjan. Sčasoma je prišla želja, da bi ga bral v izvorniku, zato sem se začel učiti jezika in dobil štipendijo za študij na Danskem. Bila mi je velika šola odraščanja k zrelosti, inovativnosti in ustvarjalnosti, ter zblizevanja ljudi različnih narod-

nosti. Ta šola je nastala po 1. svetovni vojni z željo po pomiritvi nasprotujočih si strani, konec 20. let jo je med drugimi znamenitimi sodobniki obiskal Rabindranath Tagore ...

Tudi Kierkegaard si je prizadeval postati pravi kristjan. Ne racionalno dokazovanje božjega obstoja, ampak vera kot edina pot. Avtonomnost vere danes odgovarja klicem na transparentnost, razumsko-čutnim dokazom, kalkulatorju ... Zakaj je Kierkegaardovo pojmovanje vere še aktualno?

Napisal sem dvodelno monografijo o Kierkegaardu, v kateri sem se posebej v drugem delu posvetil fenomenu vere kot Kierkegaardovemu filozofskemu izhodišču. V svojem ključnem psevdonimnem delu Zaključni neznanstveni pripis k filozofskim drobtinam danski mislec vero opredelil kot eksistencialno komunikacijo. Tu gre za opredelitev postajanja kristjana iz filozofskega izhodišča, kar je drugačno kot iz verskega. Taki filozofski drži vera ni dostopna neposredno, saj na eni točki pridemo do skrajne meje, ki bi ji Ludwig Wittgenstein rekel zaletanje v paradoks. Takrat moramo umolkniti. Filozofske drobtinice kažejo na fragmentarno podobo človeka, kjer moramo biti toliko ponižni, da si tudi kot razumniki in filozofi to mejo priznamo. Bog je absolutni paradoks, Bog je povsem Neznano, povsem Drugo, povsem drugačno. Iz teh stališč izhaja sodobna radikalna etična misel Emmanuel Levinasa ali sekularna verska misel dekonstrukcije, npr. Kierkegaard podpisuje svoja avtorska dela kot oseba in kot kristjan. Prav oseba je temelj krščanstva, kot pravi češki fenomenolog Jan Patočka v svojih Kriboverskih esejih. Oseba kot še ne-

domišljena skrivnost evropskega človeka s krščanskimi koreninami. Po Kierkegaardu moramo sebe izgraditi v svoji samosti v smislu posamičnika, ne posameznika, saj gre za izrazito singularno dejstvo geste, ki se je ne da povzeti v nekaj občega. Človek mora doseči sebstvo zato, da se mu lahko odpove, da ga preseže in zna biti ponižen pred absolutno Drugim do te mere, da zmore samopozabno ljubezen. To je, mislim, temelj možnosti za rešitev sodobne družbe. Politiko sovražstva naj nadomesti politika ljubezni ali, po Václavu Havlu, neka antipolitika politike, kar sem poimenoval

kot permanentni upor vesti, permanentno oporečništvo, permanentna iskrenost. Prav iskrenost najbolj določa resnobo osebe, ki si prizadeva biti kristjan. Sodobna krščanska kretnja je kretnja posamičnosti.

Je to srž Vaše knjižice Eksistencialna revolucija?

Mislim, da je. Vsak odgovor je vedno samo oseben in posamičen. Vedno gre za posameznika in njegovo gesto, kjer vsak tvega sam. Po vseh utvarah sodobne civilizacije in katastrofah, ki se nadaljujejo, je to edini način prenove, ki pa terja kritično maso povezovanja.

Je torej drugačno tudi razumevanje vključenosti posameznika v krščansko skupnost, institucijo, Cerkev?

Veliko predsodkov je, ker se njegov termin Der Einzelte, ki ga v slovenščino prevajam kot posamičnik, razumeva narobe, kot izoliranega posameznika. V bistvu je to posameznik, ki mora preiti skozi šolo trpljenja, v kateri je popolnoma sam, da lahko stoji pred Bogom v iskrenosti, pred Bogom, pred katerim nima nikoli prav. Tak posameznik kot duhovna entiteta pa je konstitutiven za skupnost in za dialog v njej. Brez posamičnika ni skupnosti. Kierkegaard ga v Pojmu tesnobe definira kot samost in skupnost. Hkrati, sinhrono.

Na Kierkegaarda naj bi globoko vplivala biografija. Kako interpretirate arhetipsko zgodbo o "očetovi krivdi"?

Malce ste me spravili v zadrego. Nisem največji pristaš mešanja Kierkegaardove misli in njegove osebne zgodovine, pa ne zato, ker bi mislil, da ta ni imela vpliva - tako oče kot zarotnica sta imela vpliv. Zdi se mi, da se zaradi njegovega osebnega trpljenja v

življenju preveč manipulira z njegovo mislijo in se ji tako odreka celostnost, celovitost. Kierkegaard namreč nagovarja človeka holiistično.

Njegova misel je cela in zato celi, ima torej zdravilne učinke.

Morda bo odnos med očetom in sinom boljše razumeti po Kierkegaardovi izvorni razlagi svetopisemske zgodbe o Abrahamu in Izaku v knjigi Strah in trepet.

Lik Abrahama je prototip, figura Biti. Tu gre za problem skandalona oz. pohujšanja, ki je tisti mejnik na robu molka, kjer lahko še sploh govorimo o neki krščanski perspektivi. V tem premisleku bi moral stopiti do Aristotela in njegovega pojmovanja gibanja (gr. kinesis), spremembe, nastajanja, postajanja. Tu je Kierkegaard izjemno zanimiv, saj seže dlje kot filozofija v svoji ambiciji t. i. prebolevanja metafizike. Kierkegaard tu uvede pojem, ki ne more biti pojem, in sicer ponovitev, ki ga postavi v religijsko področje krščanstva. Gre preprosto za avditično, pristno življenje na podlagi lastne iskrenosti, odnosa do sebe, bližnjega in transcendence, odnosa do Boga. Kierkegaard ne popušča v tem, čemur lahko rečemo zglede Kristusa: biti, ali še boljše, postajati kot Kristus. To je osnovno težišče, ki ima svojo težo.

Ali globino Kierkegaardove misli torej ne moremo postaviti zunaj krščanstva?

Mislim, da je to možno, in Kierkegaard, če ga znamo brati, odkrito pove, da je njegovo filozofijo možno razumevati zunaj konflikta teizem-ateizem. Sodobni raziskovalci razkrivajo njegove razsežnosti tudi preko svoje duhovne tradicije, od zen budizma do hinduizma, tudi islama. Vendarle je tu neka specifična, krščanska posebnost bogočloveka, ki pa odpira novo, preobširno temo trikotnika Nietzsche-Kierkegaard-Dostojevski.

Še troje vprašanj. Kateri je pomen simpozija Miklavža Ocepka in kdo je bil ta slovenski filozof?

Simpozij je nastal leta 2007 v sklopu projekta Revija v reviji, nekakšnega mreženja evropskih literarno-humanističnih revij, ki smo ga zasnovali prav pri Apokalipsi. Poteka vsaki dve leti med Ljubljano in Krasom, naslov pa nosi po našem pokojnem filozofu Miklavžu Ocepku, ki je bil gonilo filozofskega premisleka v gibanju okrog našega društva. Žal je za zdaj v širši akademski skupnosti še manj znan. Začeli smo navedeno vprašanje globalizacije in solidarnosti, torej kritike sodobne neoliberalne družbe. Fokus je na komunikaciji, soočanju prepričan, mnenj in premislekov v Srednji Evropi s podaljškom do Jugovzhodne Evrope. Simpozij je leta 2013 prerasel v novo dimenzijo. Ob 200-letnici rojstva Sorena Kierkegaarda smo organizirali zgodovinski dogodek, največji njemu posvečen simpozij na svetu. Osem dni, preko petdeset predavateljev z vsega sveta, osemdeset različnih dogodkov. A še bolj ključen je njegov kvalitativni skok ... veliko bogastvo mišljenjskih izmenjav, globokih preizpraševanj krize, pa tudi zasnutkov odgovorov. Katarzičen simpozij je posledično sprožil nenaden nastanek Inštituta...

Prosim, da poveste še nekaj besed o konceptu Srednjeevropskega raziskovalnega inštituta Sorena Kierkegaard Ljubljana.

Naj pojasnim drobno razlikovanje. Obstaja Srednjeevropski raziskovalni inštitut Sorena Kierke-

arda v Nitri na Slovaškem na Univerzi Konstantina Filozofa, ki se strokovno ukvarja z eksistencializmom in skupaj s kanadsko Univerzo v Torontu oziroma njenim Kierkegaardovim krogom izdaja strokovno publikacijo Acta Kierkegaardiana, kar je najbolj sistematično delo zunaj Danske. Naš inštitut nosi skoraj enako ime s pomenljivo razliko. Soren Kierkegaard je za nas inspiracija, a strokovno ukvarjanje z njim je le ena od dimenzij. Delamo na soorganizaciji strokovnega vidika simpozijev in konferenc, ki se navezujejo na njegovo misel. Letos bo simpozij zaradi nekaterih obletnic posvečen Kierkegaardu, Lévinasu, Ricoerju in prav tako Miklavžu Ocepku, po katerem je poimenovan. Sledi seveda priprava zbornikov, prav pred kratkim je na 900 straneh v slovenščini in polovičnem obsegu v angleščini izšel tisti ob dogodku leta 2013. V sodelovanju z Inštitutom v Nitri izdajamo strokovne monografije in publikacije s področja eksistencializma. Ker smo civilnodružbena organizacija, imamo ambicijo biti neke vrste kulturna točka odpora proti novim vrstam potrošniškega in neoliberalnega totalitarizma. Točka upora proti razčlovečenju in točka kritičnega premisleka proti ustaljenemu redu v družbi, naj bo to v Sloveniji, Srednji Evropi ali globalno. 49 različnih sekcij Inštituta združuje ljudi zelo različnih prepričanj z vsega sveta. Z zgodovinskim simpozijem leta 2013 smo pridobili ugled in zaupanje številnih učencev in mislecev po svetu.

Za konec še aktualnost, ki priča o porastu netolerantnosti in fundamentalizmov na eni strani, na drugi pa o slepi ulici dogme svobode (govora), ki spodjeda svoje lastne temelje. Izzivalne karikature preroka Mohameda, ki so sprožile atentat na uredništvo Charlie hebdo-ja v Parizu, so izvirno nastale na Danskem. Prav v Koppenhagni pa so pred dnevi odjeknili novi streli ...

Če začneva od zadaj, je Kierkegaard tu zelo zanimiv. Na svoji koži je izkusil, kaj pomeni medijski linč in trpinčenje ter prepoznal nevarnost manipulativnosti medijev, ki iščejo senzacijo, namesto resnice. Zavedati se moramo, da so informacije, ki jih dobivamo, v veliki meri prečiščene in usmerjene v neki ideološki cilj (četudi je pradoxalno na videz brez ideologije). Problem nekritičnega sprejemanja stvarnosti je problem pomanjkanja močne osebne identitete - pa smo znova pri Kierkegaardovi izgradnji svoje samosti, če se hočemo odpreti Drugemu. Problem fundamentalističnega nasilja se zelo izrazito kaže v novem tisočletju, saj je povezan z manipulacijo ljudi, ki so izgubljeni, izkoreninjeni. Zaradi globoke negotovosti in dezorientiranosti v sebi zmorejo le prepričanja, ki jim jih oblikujejo drugi (včasih so to kar določene agencije). Fundamentalistične ideologije z izvornim sporočilom religij nimajo ničesar, tudi z Islamom ne.

Kaj pa druga stran, absolutni klic "Je suis Charlie" kot Arhimedova točka negativne svobode proti vsem miselnim in vrednotnim dogmam?

Dobro ste opredelili problem. V razsvetljenem smislu bi lahko rekli, da se lastna svoboda omejuje s svobodo drugega. Svoboden sem do takrat, ko drugemu ne škodim in ne smešim njegovega dostojanstva. Eno je humor, drugo pa žaljiva predrznost. Glede obeh gest bi se bilo treba zamisliti.

Jernej Šček

Koledar GMD za leto 2015

Obilica zanimivih zapisov

Čeprav nekoliko v zamudi glede na njegov izid bomo našim bralcem predstavili vsebino vsakoletnega *Koledarja* Goriške Mohorjeve družbe. Tudi za letošnje leto se nam ta predstavlja skupaj z že običajno knjižno zbirko. Ker je seveda prostor časopisnega članka omejen, bomo vsebino posameznih, vsebinsko zelo bogatih razdelkov, le nakazali.

Samemu koledarskemu delu sledi uvodnik, ki ga podpisujejo odborniki GMD; v njem poudarjajo zgodovino družbe, predvsem pa njeno poslanstvo v današnjem času, ki je v marsičem prelomen. Vrednote združenja ostajajo seveda nespremenjene, te so slovenstvo, krščanstvo in demokracija.

Iz drugega razdelka, ki je uglasen na cerkev in verska vprašanja, naj omenimo zapis Danijela Devetaka z naslovom *Človeštvo potrebuje rok!*, v katerem opisuje obisk papeža Frančiška, ki je bil minulega septembra v naših krajih, točneje v kostnici pri Redipulji. Andrej Vončina piše o dveh novih svetnikih, in sicer o papežih 20. stoletja, torej Janezu XXIII. in Janezu Pavlu II. Naslednji sklop Koledarja GMD za leto

2015 je posvečen naravi in ekologiji. Časnikar Marko Tavčar se je v svojem prispevku poglubil v posledice žledoloma, ki je v začetku leta 2014 prizadel velik del Slovenije in uničil veliko njegove gozdne bogastva. Njegov stanoški kolega Matjaž Rustja poroča o čebelarji sezoni, ki je bila v preteklem letu zaradi obilnih padavin zelo težavna, piše pa tudi o delovanju Društva slovenskih čebelarjev, ki je dejavno na območju od Milj do Štivanja. Razdelek končuje Helena Jovanovič, ki je za Koledar GMD intervjuvala evropsko poslanko in izvedenko za energetiko dr. Romano Jordan.

Deželni poslanec Igor Gabrovec je avtor zapisa *Dežela FJK in njenih prvih petdeset let*. Alojz Tul obravnava politični preobrat, ki je v Italiji nastal po nastopu vlade Mattea Renzija, poleg tega pa še evropske volitve 2014. Prav tako Alojz Tul v sodelovanju z Julijanom Čavdom analizira delne občinske volitve na Tržaškem, Goriškem in v Videmski pokrajini. Omenjeni trije zapisi spadajo v sklop *dežela fjk in evropa*.

Osrednji, večinski del Koledarja, ki v dolžino skupno meri dobrih tristo stra-

ni, je namenjen obravnavi preteklosti, jubilejem in pomembnim obletnicam. Prvi te množice je

sklop zgodovinske teme, ki ga uvaja zapis zgodovinarja Branka Marušiča *O goriških slovenskih meščanih nekoliko drugače*. Prav tako zgodovinar oziroma profesor Peter Černič piše o papežu Benediktu XV., ki je vladal med prvo svetovno vojno in po njej. Černičev zapis je uglasen na odnos med omenjenim Benediktom XV. in Primorci. Med zgodovinskimi temami bomo našli še zapis Renata Podberšiča mlajšega o Vili Rušč v Goriških brdih, besedilo Petra Stresa, ki je uglaseno na temo rojstva oziroma dojenčkov med prvo svetovno vojno, ter prispevek Borisa Mlakarja o župniku Ivanu Moze-

tiču, ki je bil v času med obema vojnama trn v peti italijanskih fašističnih oblasti. Zgodovinske teme sklepata zapisa o diplomatu Cirilu Kotniku, ki ima od lanskega leta v Rimu spominsko obeležje, ter Bojane Kralj o vinogradniku in organistu Petru Kerševanu.

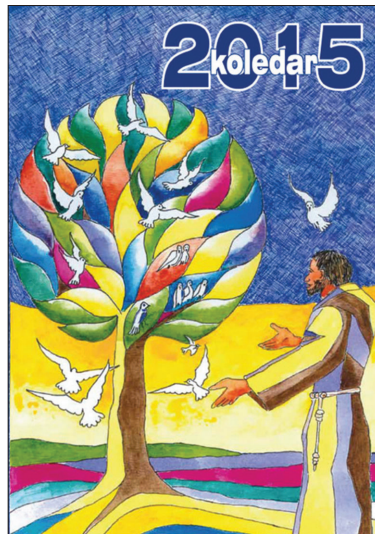
Naslednji razdelek zajema zapise pod geslom *slovenstvo in vzgoja*. V njem so

objavljeni trije prispevki, ki se tičejo šolske problematike. Naša narodna skupnost rada praznuje jubileje in obletnice, v tem smislu Koledar GMD za leto 2015 prinaša intervju Igorja Gregorija z letos preminulim msgr. Dušanom Jakominom, zapis Nika Štoklja se tiče 60-letnice kapele pri Lajnarjih v tržaškem predmestju, prispevek Adrijana Rustje pa pol stoletja odprtja tržaškega Kulturnega doma. V ta sklop spadata še prispevka Damjana Paulina o Štandrežu in zapis Pavla Vidmarja o CPZ sv. Florjan od Banov. Spominski zapisi so posvečeni lani preminulim osebnostim, in sicer dr. Dragomirju Legiši, Janji Novak Auersperg, patru Ivanu Tomažiču, Marjani Prepe-

luh Lapornik, Marijanu Bajcu, msgr. Cvetku Zbogaruju in Pavletu Merkuju. V nadaljevanju je podrobno opisano delovanje vseh treh Mohorjevih družb, in sicer goriške, celjske ter celovške, v razdelku *prosveta in kulturna dejavnost* pa so zapisi oziroma poročila o delovanju pomembnejših kulturnih sredin na Goriškem, in sicer Slovenskega centra za glasbeno vzgojo Emil Komel, Zveze slovenske katoliške prosvete, pa tudi na Tržaškem, torej Slovenske prosvete, Zveze cerkvenih pevskih zborov in Slovenske zamejske skavtske organizacije. Veliko prostora je posvečenega izvorni književnosti, tako pesništvu kakor tudi pripovedništvu. Med avtorji izstopajo Vladimir Kos, Srečka Černe Artač in Majda Artač Sturman. Narodna in študijska knjižnica iz Trsta pa je tudi letos poskrbela za pripravo bibliografije, ki se tiče delovanja naše narodne skupnosti v zamejstvu. Prispevek je objavljen kot zadnji po vrsti.

Vseh zapisov seveda v omejenem prostoru časopisnega članka nismo mogli naštet, zato naše bralce vabimo, da si *Koledar GMD za leto 2015* tudi sami podrobneje ogledajo oziroma preberejo. Ne bo jim težko ugotoviti, da se tudi tokrat že tradicionalna publikacija ni izneverila svojemu poslanstvu, torej znananju in beleženju družbenega, kulturnega in političnega utripa pri nas.

(ps)

Natečaj Le mani in suono v Arezzu Odlična nagrajenka je Petra Grassi

Dober zborovodja se stalno izpopolnjuje, išče izmenjave in konfrontacije, se ne boji izzivov in preizkusa lastne sposobnosti. Tovrstna, konstruktivna mentaliteta se počasi uveljavlja in širi tudi med našimi zbori. Zato se je v zadnjih letih lahko razvila tako obetavna generacija zborovodij, ki dosega pomembna priznanja in se uveljavlja tudi izven domačega okolja. Med njimi je samozavestna Petra Grassi, ki je pred kratkim osvojila prvo nagrado na državnem zborovodskem tekmovanju *Le mani in suono* v Arezzu in nagrado kot najmlajša zborovodkinja v finalu. Zanj je bila izkušnja tovrstnega tekmovanja naporna, hkrati pa izjemno poučna, saj je priznala, da intenziven študij lahko prinaša v kratkem času velik napredek. Udeležba je bila logična posledica njenega

študija na konservatoriju v Trentu, saj je želela v prvi vrsti preveriti svoje znanje. Rezultat je bil več kot spod-

buden, saj je nagrado podelila nepopustljiva strokovna žirija, ki so jo sestavljali Stojan Kuret, Daniele Proni, Luigi Azzolini, Nicole Corti in Walter Marzilli. *Le mani in suono* je projekt, ki je nastal iz posrečene izkušnje facebook skupine, kjer so si zborovodje iz Italije in tujine izmenjevali mnenja in nasvete. S pomočjo društva Vox Cordis v Arezzu se je pobuda selila na manj virtualna tla s prirejanjem izpopolnjevalnega tečaja in nato državnega tekmovanja. Omenjeno društvo prireja tekmovanje s sodelovanjem Združenja toskanskih zborov, državne zveze Feniarco in Fundacije Guido d'Arezzo, umetniški vodja pa je mednarodno uveljavljeni zborovodja, zelo dejaven pedagog in skladatelj Lorenzo Donati.

Letošnji udeleženci so prihajali iz vseh krajev italijanskega polotoka in otokov. Na izločilni selekciji je nastopilo sedem-

najst kandidatov. Strogi ocenjevalni kriteriji so omogočili le osmim tekmovalcem, da so lahko nadaljevali do naslednje etape. Do finala pa se je prebilo pet zborovodij: Petra Grassi, Mateja Černič, Simone Bertolazzi iz Torina, Shenka Luo iz Trenta in Ezio Spinoccia iz Catanie. Petra in Mateja sta bili edini ženski v krogu najboljših tekmovalcev; veliko pomembnejše pa je dejstvo, da sta obe predstavnici slovenske manjšine v Italiji in da je Petra osvojila prvo nagrado, kar potrjuje visoko kakovost in zelo spodbudne perspektive razvoja slovenskega zborovstva v naši deželi.

V izločilni etapi so kandidati žrebali skladbo italijanskega sodobnega skladatelja Bruna Bettinellija, v polfinalu skladbo Claudia Monteverdija in del iz Rekvijema Gabriela Faureja, finalisti pa so morali vaditi z zborom Vox Cordis dve skladbi, ki so jih izžrebali iz izbranih del Bustoja, Kocsarja, Gjeila in Martina. Zmaga na tekmovanju je most za še zahtevnejšo preizkušnjo, kot je mednarodno zborovodsko tekmovanje v Turinu, ki bo od 28. maja do 1. junija 2015 (prireditelja sta državno združenje Feniarco in združenje zborov iz Piemonta, v sodelovanju z društvom Europa Cantat). Dobitnik prve nagrade na tekmovanju *Le mani in suono* ima namreč pravico do udeležbe na uglednem turinskem natečaju in Petra bo seveda zgrabila to zanimivo priložnost.

PAL

Smrt v gledaliških vrstah Prezgodaj se je od odrskih desk poslovila Petra Rojnik

Huda bolezen je z odra za vedno odtrgala igralko Petro Rojnik, od l. 2005 članico Mestnega gledališča ljubljanskega. Rojena je bila 2. aprila 1972 v Celju. Leta 1996 se je vpisala na Akademijo za gledališče, radio, film in televizijo in študirala dramsko igro ter umetniško besedo kot slušateljica Mileta Koruna in Matjaža Zupančiča. Na poklicnih odrih je nastopala že med samim študijem. Tako je v Drami SNG Maribor l. 1999 odigrala več vlog v Ionescovem *Makbetu* pa tudi vlogo *Konstance Veber* v Schafferjevem *Amadeusu*, l.

2001; obe predstavi je režiral Sebastijan Horvat. V gledališču Koper je nastopila v predlogi *Pod svobodnim soncem* po predlogi Frana Saleškega Finžgarja v režiji Dejana Sariča. To uprizoritev so si pred kakim desetletjem v Goriškem vrtiljaku ogledali tudi goriški nižješolci. Gostja je bila tudi v ljubljanski Drami, in sicer v predstavah *Čisti vrelec ljubezni*, ki je nastala po besedilu Saše Pavček, v režiji Dušana Jovanoviča, in *Hodnik* avtorja in režiserja Matjaža Zupančiča. Največ gledaliških vlog je odigrala v MGL. Med drugimi je bila *Rosaura*

v *Beneških dvojčkih* Carla Goldonija v režiji Dušana Mlakarja, *Elianta* v Molierovem *Ljudomrzniku* v režiji Sama Strelca, *Katarina* v predstavi *Za naše mlade dame* avtorice Drage Potočnjak v režiji Tijane Zinajc.

Za vlogo *Konstance Veber* v *Amadeusu* (2001) je na Borštnikovem srečanju bila deležna nagrade za mlado igralko, za vlogo *Katarine* v predstavi *Za naše mlade dame* pa Dnevnikove nagrade l. 2009.

Že kot diplomantka je sicer prejela akademijsko Prešernovo nagrado za vlogo *Atene* v diplomski produkciji *Belle Paris ali Obračun* v *Louvru* avtorja Kristofa Dvojaka, v režiji Mihe Goloba. Tudi filmska kamera ji ni bila tuja. Sodelovala je namreč v številnih kratkih filmih, bila je protagonistka v študentskem filmu *Nekoga moraš imeti rad* Jurija Grudna, pa tudi v radijski igri *Pianistka* Cvetke Bevc. Na Petro Rojnik se bodo kolegi in gledalci spomnili na srečanju v Mestnem gledališču ljubljanskem, v četrtek, 5. marca ob 13. uri.

IK

Literatura

V četrtek, 5. marca 2015, ob 18. uri bo v knjigarni La Tarantola v Vidmu, ul. Vittorio Veneto, književno srečanje z naslovom MARKO KRAVOS: POESIA E CONFRONTI VARI. Pogovor s pesnikom bo vodila Luisa Gastaldo. Za glasbeno kuliso bo poskrbel Aleksander Ipavec IPO.

Ajdoščina / Pilonova galerija

Tea Curk Sorta – Vsakdanjosti

V Pilonovi galeriji v Ajdoščini je do 13. marca na ogled razstava domače ustvarjalke Tee Curk Sorta, na kateri se predstavlja s svojimi kiparskimi in grafičnimi deli. Osrednji poudarek daje postavitev najnovejšim mobilnim žičnim skulpturam, večjim, celopostavnim ženskim figuram s stiliziranimi telesi, ki nastajajo v zadnjem obdobju. Razstavljene so tudi ravno tako iz žice izdelane *Plesalke* iz leta 2012, ki predstavljajo prehod na veliki format, manjše glinene ženske figure in izbor odtisov iz grafičnega opusa, v katerem je ponovno moč prepoznati abstrahirano žensko telo, spremenjeno v ritmično nanašanje barvnih slojev.

Tein opus zaznamuje raziskovanje človeškega intimnega okolja, ki sega že v študijsko obdobje, ko je, predvsem med bivanjem v tujini, razmišljala o oblikovnanju zasebnega prostora, v katerega se človek lahko zateče. Vzporedno z glinenimi skulpturami večinoma ženskih likov so nastajale prostorske instalacije iz različnih materialov, ki so predstavljale dom, zatočišče pred zunanjim svetom, maternico. Nadaljevanje tega miselnega toka, ki je lahko širši družbeno socialni, ampak predvsem avtobiografski, je lahko zaznati tudi v glinenih stiliziranih ženskih figurah manjšega formata, neke vrste dnevniku njenega vsakdanjega življenja. V ciklu *Ženske s krili* (2010-2013) nam-

reč zaupa Tea gledalcu svoje misli, odnos do sebe, svoj pogled na materinstvo. Nataša Kovšca je v katalogu k razstavi zapisala: "Primorska kiparka in magistrica grafike Tea Curk Sorta v svojih delih odpira nekatera izjemno aktualna vprašanja, ki si jih zastavlja zlasti mlajša generacija umetnic. Zanima jo, kako danes okolica sprejema ustvarjalke, ki je hkrati tudi mati, kje naj postavi ločnico med ustvarjanjem in zasebnim življenjem ter (predvsem) kako naj kot svobodna umetnica sploh preživi. Ekonomski vidik ustvarjanja je tudi glavni razlog za izbor materialov (žice in gline) ter izdelavo pretežno malih formatov glinenih kipov, ki jih lahko žge v svoji peči. Za vse njene skulpture,

ne glede na datum nastanka, velikost in izbrani material, pa lahko rečemo, da so nosilke njenih trenutnih subjektivnih občutij, s katerimi prodornemu gledalcu očesu razgalja svoje intimno življenje".

Mali glineni kipci ostajajo prisotni v Teinem opusu, vendar je zaradi želje po večjem formatu in obsežnejšem posegu v prostor za najnovejše stvaritve izbrala žico, ki ji ustreza tudi kot izrazno sredstvo, saj lahko na tak način ustvarja volumen, ki obenem ohranja eteričnost, lahkotnost, gibanje. Resničnost se tu prepleta s fiktivnim, svetloba in sence podvajajo oblike figur, ki so kot risbe v prostoru. Nataša Kovšca je še zapisala: "V nasprotju z glinenimi kipi, ki razkri- vajo avtoričina psihična občutja,

se zdi, da kažejo žične skulpture, oblikovane s hitrim zvijanjem in

vozanjem žice, njen odnos do širšega okolja. Gledalec namreč kipe dojame kot telesne lupine brez kože, ki s praznino volumna in položajem rok poudarjajo odtujenost človeka v današnjem svetu. Figure delujejo zamaknjeno, odtujeno, vendar njihova prostorska postavitev priča, da so hkrati medsebojno povezane. Kipi pravzaprav v celoti zavzamejo prostor, a ne le s svojo fizično prezenco, ampak tudi s senčnimi obris, ki jih svetloba zariše na galerijske stene. Pomembno vlogo v prostoru pa ima tudi gledalec, ki se lahko povsem približa mobilnim žičnim telesom: s tem sproži njihovo gibanje in pripomore k preoblikovanju svetlobnih risb na galerijskih stenah".

Katarina Brešan

Kratke

V italijanščini z občutkom za Slovence

V Peterlinovi dvorani v ul. Donizetti 3 v Trstu bosta Društvo slovenskih izobražencev in Knjižnica Dušana Černeta v ponedeljek, 9. marca, ob 20.30 priredila srečanje s tržaško besedno ustvarjalco Eleno Blancato.

Avtorica, rojena v Trstu, bo dan pred večerom srečala Abrahama. V zadnjih letih je izdala štiri leposlovne knjige, ki so pisane v italijanščini, vendar odražajo veliko zanimanje za slovensko krajevno stvarnost, ljudsko blago, slovenska imena in izraze, zgodovino. Letos je izšel zadnji del njene nekakšne triloge o Krasu, ki obsega knjige Martin lo škrate - Storia del Carso e dintorni (Škrat Martin - Zgodovina Krasa in bližnjih krajev, 2012), Le voci del Carso (Kraški glasovi, 2014) in I sogni del Carso (Kraške sanje, 2015). Lani pa je izdala knjižico Ruah - Il soffio dello Spirito (Ruah - Vetje Duha), ki govori o mučeništvu p. Placida Corteseja.

Vse knjige obsegajo tudi spremne besede slovenskih in italijanskih poznavalcev, krasijo pa jih izvorna dela tukajšnjih likovnih umetnikov (Jasna Merku', Paul David Redfern).

Blancatovo in njena dela bo predstavila prof. Marija Cenda, Ivo Jevnikar pa bo vodil pogovor.

"Auschwitz je tudi tvoj" / Knjiga Marte Ascoli v svežem prevodu Magde Jevnikar

Ponudbo založbe Mladika v letu 2014 bogati dragocen prevod knjige Tržačanke Marte Ascoli "Auschwitz je tudi tvoj", ki je v italijanskem izvorniku izšel leta 1998 pri založbi Lint ter leta 2011 pri založniškem velikanu Rizzoli. V sredo, 25. februarja, smo edinstveno srečanje s knjigo in gosti doživeli na tržaškem Krasu, v občinski knjižnici v Saležu, ki jo marljivo upravlja Živka Persi. Letos poteka 70. obletnica osvoboditve, ki jo od leta 2006 obeležujemo s Svetovnim dnevom spomina na žrtve holokavsta. Takratni generalni sekretar OZN Kofi Anan je v svoji utemeljitvi dejal, da se moramo grozot sistematičnega genocida Judov s strani nacistične Nemčije spominjati s sramom in studom, saj je spomin edini trajen izraz spoštovanja žrtvam. Persičeva je k pozdravu najprej povabila odbornico za kulturo občine Zgonik Katrin Štoka, ki je poudarila pomen širjenja strpnosti in objektivnega ter konstruktivnega pogleda na zgodovino.

Srečanje ob knjižni pridobitvi je povezovala urednica Mladike Nadia Roncelli, ki je knjigo označila kot neposredno in iskreno napisano pripoved. Ascolijeva, letnik 1927, je na račun berljivosti marsikaj hudega izpustila, svoje avtobiografsko pričevanje pa podprla s podatki in izsledki zgodovinskega raziskovanja. Spremno besedo izdaje, ki jo bogati novo dokumentarno in slikovno gradivo, je zapisal pisatelj Boris Pahor. Usoda je hotela, da sta oba doživela osvoboditev skupaj, kljub temu da se nista poznala: 15. aprila 1945 so ju Angleži osvobodili v taborišču Bergen-Belsen.

Marta Ascoli so esesovci 29. marca 1944 z družino ugrabili in odpeljali v Rižarno, ker je bil oče Giacomo židovskega rodu. Potem ko so mater izpustili, se je začela trnjeva pot do koncentracijskega taborišča Auschwitz, nato še v Birkenau in Bergen-Belsen. Groza se je le še stopnjevala. 17-letno dekle je moralo samo doživljati karantene, delovne obveznosti, dezinfekcije, selekcije, apele, naključne in sadistične usmrtnice. Taborišče smrti je Ascolijeva obiskala deset let po vojni, nato je začela pisati spomine in raziskovati kraj, kjer je ubežala zapisani zgodovini. Njen sin Davide Puzzol je z družinskimi zgodbami opisal materin "najlepši dan v življenju" ter predstavil tragedijo družine, judovskega naroda in človeštva, o kateri se je doma vedno govorilo odkrito in odločno. Marta Ascoli je preminila marca lani.

Presunljivo delovno izkušnjo je izrazila tudi prevajalka, prof. Magda Jevnikar, ki knjigo Auschwitz je tudi tvoj predlaga v branje dijakom in mladini, saj vsebuje vse elemente, ki jih je potrebno poznati: zgodovinske podatke bogati osebno pričevanje, neposredno in jasno, brez odvečnega leporečja. Jevnikarjeva je opozorila na odlično dramatičnijo dela za Radio Trst A v režiji Loredane Gec ter podčrtala vrednost solidarnosti in zavedanja srečnega časa, v katerem živimo danes.

Občuteno srečanje z domačini so obogatile zgodbe zgodovinarke prof. Dunje Nanut, ki je kot raziskovalka v vlogi pokrajinske predsednice Vsedravnega združenja nekdanjih deportirancev (A. N. E. D.) ena največjih strokovnjakinj naše polpretekle zgodovine. / Jernej Šček

S 1. strani

"Svoboda je vedno ..."

Februarja 1937 je bil imenovan za glavnega urednika revije Messaggero di S. Antonio. To delo je opravljal šest let: njegove sposobnosti so bile tako izrazite, da je naklado dvignil na 900.000 izvodov. Druga svetovna vojna je globoko zarezala tudi v njegovo življenje in delo. Takratni apostolski nuncij v Italiji msgr. Francesco Borgoncini Duca in provincial p. Andrea Eccher sta naročila, da pomaga Judom, Slovincem in Hrvatom ter ostalim internirancem v koncentracijskem taborišču v predmestju Padove. Patri slovenske minorske province sv. Jožefa tako pišejo na svoji spletni strani: Po kapitulaciji Italije 8. septembra se je v kaosu tistih dni njegovi razdajalski vneti odprlo še širše, tudi nevarno področje: vojni ujetniki, Judje, Čehi, partizani, zavezniški ujetniki, ki jim je pomagal do morja, kjer so jih čakale zavezniške podmornice. Verjetno je obveščevalna nit, ki jo je genialni polkovnik Vauhnik speljal iz Ljubljane prek Trsta, Padove in Milana v Švico, težko obšla

protinacističnega in vsestransko obveščene redovnika. A tudi p. Placido je imel svojega Judeža, intimnega hrvaškega prijatelja, ki ga je 8. oktobra 1944

prstov, mu ni odprlo ust, da bi izdal svoje sodelavce. Neka gošpa se ga spominja, kako ga je slišala polglasno moliti v njegovi celici. Umrli je mučeniške

Prvi z leve je p. Luigi Francesco Ruffato (foto IG)

pripeljal v roke mariborskemu slovenskemu odpadniku in gestapovcu Fritzu Verdniku. Čakalo ga je podzemlje Gestapa na Oberdankovem trgu v Trstu, kjer ga je srečal tudislikar Mušič. Najstrašnejše mučenje, od pretepanja do lomljenja

smrti novembra 1944. Njegovo truplo so najbrž odvedli v Rižarno ... Tržaška škofija s tedanjim škofom na čelu, msgr. Ravignanijem, je leta 2002 sprožila prostoppek za njegovo beatifikacijo. V uradni dokumentaciji je med

drugim zapisano, da iz izjav prič o junaški smrti p. Placida izhajajo prvine 'formalnega mučenišтва' tega Božjega služabnika. "Nihče nima večje ljubezni, kakor je ta, da da življenje za svoje prijatelje", je nekoč zapisal pater.

In drama opisuje ravno zadnje življenjsko obdobje p. Corteseja, od izdajalskega oktobrskega dne do zadnjega izdiha v gestapovskem bunkerju. Gledališko besedilo p. Ruffata docela prikazuje človeško razsežnost junaka, ki se z duhovno in moralno držo postavlja proti zlu in njegovemu uničevanju in hkratnemu niču. Dialogi igralcev se v dramskem postopnem crescendo dotikajo osnovnih etičnih vprašanj: presežnosti p. Corteseja, ki mu molk navsezadnje pomeni Božjo milost, se postavlja nasproti vsestranski miselni ožini nacističnih rabljev. V zaničevanju patrove meniške obleke je očitno njihovo sovraštvo do dobrega, saj so v svoji norosti zapustili Boga in sebe postavili na Njegovo mesto. Njihovo upanje pa ni ma temeljev, saj upanje pripada svobodi: in "Svoboda je vedno uperjena v prihodnost, ker je Resnica" - pravi p. Cortese v drami.

NARODNI DOM Razstava akvarelov Mateja Susiča

Zimska idila ne potrebuje človeka

Med likovnimi tehnikami velja akvarel na najtežjo. To zato, ker ne dopušča napak. "Za to, da si dober akvarel, moraš ustvarjati in se tako vaditi vsak dan",

de je citirala umetniška kritičarka Magda Jevnikar na predstavitvi nove razstave tržaškega likovnika Mateja Susiča. Postavitve bo na ogled do 13. marca. Razstava temelji na vsebinskem

vedut, ki gledalca popeljejo v čar tega posebnega letnega časa, od začetnega pozno jesenskega obdobja preko srčike bele zimske idile do poznega predpomladnega prerojevanja narave. Zimska pokrajina se tako ponuja gledalcu v vsej svoji lepoti in hkratni pomirjujoči spokojnosti. K temu občutku pripomore neudovno tudi kompozitivno suverena prilagojena vsebina, ki jo mora umetnik zaradi hotene izbire površinsko skromnega slikarskega polja globoko premisliti. "Posamezni prehodi iz enega elementa v drugega so mehki in obenem natanko zarisani", je dejala Jevnikarjeva, ki je poudarila še en nezamisljiv podatek Susičevih del: to je odsotnost človeškega elementa.

pravi, da ga spreminim vse do mere, da odgovarja temu, kar želim v trenutku ustvarjanja sporočiti. Rad se zato poigram s kompozicijo". Občinstvu je zaupal, da je njegov vzornik angleški akvarelist David Bellamy: v zgled sicer mu ni bil od samega začetka, nanj je postal pozoren, potem ko je neki znanec opazil sorodnost njegovih upodobljenih vsebin z naravnimi vedutami angleškega umetnika. Matej Susič se je rodil v Trstu leta 1972. Industrijsko oblikovan je je študiral v Rimu, kot grafični oblikovalec je zaposlen pri založbi Mladika v Trstu. Njegova umetniška pot se dotika fotografije, grafike in ilustracij: izpod njegovega čopiča namreč nastajajo že veliko let plakati sezona Gledališkega vrtljaka. Ukvarjal pa se je tudi z risanimi zgodbami in risankami, karikaturnimi in humorističnimi stripi (je član skupine Vile&Vampi). Svoja dela je razstavljal v Trstu, Kopru, Gorici in na avstrijskem Koroškem. Čeprav ima rad zimsko idilo, vsebina njegovih del temelji tudi na upodabljanju nians, barv, svetlobnih učinkov naravnih vedut slovenske pokrajine in Krasa tudi v ostalih letnih časih.

Matej Susič sedi za mizo ob prof. Magdi Jevnikar (foto IG)

je v potrditev tega umetniškega načela nekoč dejal umetnik Franko Vecchiet. Njegove besede

dialogu, ki ga umetnik vzpostavlja z naravo, zlasti v njeni zimski preobleki. Gre namreč za niz

dela sicer niso gola preslikava vidnega, "prizor raje prikojnim svojim namišljenim željam, se

IG

Občinski svetnik Igor Švab o davku IMU na zemljišča
Še danes plačujemo posledice
izbir Berlusconijske vlade

Italijanski državi je ob pripravah zakona o stabilnosti zmanjkalo razpoložljivih tristo milijonov evrov. Najbrž zaradi tega so napovedali uvedbo davka IMU na zemljišča. Uvedli so ga tudi v občinah, ki so ga bile prvotno oproščene (za gorata območja in na polgorata območja). Spremenili so koncept v določitev občin goratega ali polgoratega predznaka glede na lokacijo občinskega sedeža.

"Se pravi, da če bi bilo županstvo na Opčinah, bi tržaška občina spadala v seznam goratih območij"? smo vprašali

občinskega svetnika SSK Igorja Švaba. Tako! Prav zato so se nekatere občine pritožile in po vsedravnem združenju občin ANCI posredovale pristojnim organom ustrezno dokumentacijo. Nekatere občine so stopile vse do upravnega sodišča. Vlada se je glede na njihov odpor obvezala, da bo zadevo premislila. Zamrznila je obvezo za plačilo davka, drugi obrok katerega naj bi stekel 16. decembra. Napovedala je hkrati, da bo do konca januarja (to je, preden bi stekla obravnava prizivov na upravnem sodišču) dala točna navodila glede plačevanja tega davka. Izdala je tako nov

zakonski dekret, v katerem je določeno, da so vse občine goratega območja, ki spadajo v seznam ISTAT, opravičene davka; občine, ki sodijo v delno gorata območja, so pa davka opravičene le kot osebki, ki se poklicno ukvarjajo s kmetijstvom in so zato vpisani v register INPS.

Kako je v tržaški občini?

V tržaški občini bodo morali nekmotvalci plačati davek IMU na zemljišča in neobdelana zemljišča. Hkrati je bilo določeno še to, in sicer, da če občina ni že prej določila stopnje količnika davka, bodo morali ti osebki plačati davek z najvišjim možnim količnikom. To je pri nas sprožilo val polemik, saj je ta količnik znašal 10,6 promila. Nastali so tako veliki dvomi, glede določbe količnika je občina sama zahtevala pojasnila. V začetku februarja je ministristvo poslalo okrožnico, v kateri je bilo jasno zapisa-

no, da bo količnik znašal 7,6 odstotkov promila.

Naj tak način bo volk sit in koza cela? Recimo, da ja. Država je obenem izračunala (ne vemo na podlagi kakšnih kriterijev), da bo morala od tržaške občine prejeti okrog 120 tisoč evrov.

Del tega denarja bo ostal na občinskem območju?

Ne. Vse bo šlo v Rim.

Kaj pa v primeru, da bi računi rimskih funkcionarjev ne odgovarjali dokončnemu znesku?

To nam ni še znano. Res pa je, da je katastrska renta teh zemljišč nizka, saj je nizka tudi vrednost zemljišč.

Je torej res, kar se sliši naokrog: Renzi bi rad spet pridobil 80 evrov, ki jih je lani tako širokodušno delil?

Odpira se veliko vprašanje. V komisiji smo o zadevi debatirali s pristojnim odbornikom in tudi s predstavnikom Kmečke zveze, Edijem Bukavcem. On je

izpostavil, da ta davek neposredno ovira obdelovanje površin. Kako se bo namreč obnašala oseba, ki je v svojem prostem času na svoji mali njivi gojila krompir ... ?

Ali se spet odpira etnično vprašanje, ki ga je zlasti KZ svojčas sprožila ob določitvi zaščitenih območij Sic in Zps? Prav Bukavec je bil takrat oster in je dejal, da se s tisto normativno globoko zareže v slovensko narodno telo z oviranjem kmetijske in gospodarske dejavnosti.

Rekel bi, da ne. Mislim tudi, da bo vlada to svojo potezo še dodatno premislila. Res pa je eno: država in občine še danes plačujejo posledice izbire Berlusconijske vlade, ki je odpravila davek na prvo stanovanje! Občina Trst je na podlagi nekdanjega davka na prvo stanovanje prejela mala do 18 milijonov evrov, ki jih je nato unovčila v javna dela na območju ...

IG

V DSI so podelili nagrade Nadja Maganja

Veselimo se z Ljubo Smotlak in Berto Vremec!

Letošnjo šesto nagrado Nadja Maganja so Društvo slovenskih izobražencev, Slovenska zamejska skavtska organizacija, Nadjina družina in Skupnost sv. Egidija podelili "dvema družbeno-kulturnima delavkama, ki sta veliko let delovali oziroma še delujeta v našem prostoru. Nagradniki družita zlasti ljubezen do pevske kulture in zavzetost za rast in vključitev mladih v družbeno dogajanje našega prostora". Tako je Odbor za podeljevanje omenjene nagrade utemeljil pomembno vlogo, ki jo v našem prostoru imata Ljuba Smotlak in Berta Vremec.

Peterlinova dvorana je bila tokrat pretesna, da bi lahko sprejela številne prijatelje in znanke, ki so prišli čestitat nagradnikama. Prisotne je v imenu odbora nagovorila Maja Lapornik. S spominom je segla v čas, ko so se vsi, ki so vzljubili Nadjino in jo imeli radi, odločili, da ustanovijo njej posvečeno nagrado in povežejo na tak način gospe, ki so zaznamovale prostor, v katerem delujejo. Nagrado podeljujejo vsako leto ženski ali skupini žensk, katerih življenje odlikujejo izkušnja vere ter ena ali več vrednot, ki so odlikovale življenje in delo Nadje Maganje. Letos so se odločili, da ovrednotijo delo naših gospa, ki so s požrtvovalnostjo in nesebičnostjo, zaneseno, vedro in uspešno

aktivne že dolga desetletja. Nagrada je delo umetnice in kiparke Zalke Arnšek, ki vsako leto izdelala unikatno umetnino; tokrat je krožnik, ki ponazarja bistvo

Berta Vremec (foto IG)

nagradnik - dajanje. Ljubo Smotlak je Vera Tuta Ban opisala kot vzgojiteljico, tako po poklicu kot poslanstvu, saj je delovala in še deluje predvsem na treh področjih: šolskem, prosvetnem in publicističnem. Iz ljubezni do zemlje in slovenske narodne pesmi se je razdajala na vse strani. Že v družini je skrbela za svoje mlajše brate, vse življenje je delovala na področju vzgoje mladih, saj je bila že kot učiteljica vedno v stiku z njimi. Skrbela je za otroke v kolonijah, ki sta jih organizirala Vincencijeva konferenca in karitativno društvo Slokad, leta 1959 pa se je z Vero Lozje vključila v skavtsko

delovanje, ko je dr. Jože Prešeren ustanovil deklško vejo skavtizma. Vodila je pevski zbor in se iz želje po večji glasbeni izobraženosti vpisala še v škofij-

Ljuba Smotlak (foto IG)

sko glasbeno šolo Santa Cecilia. V Mačkoljah je ustanovila Otroški pevski zbor Slovenski šopek in ga vodila od leta 1971 do 1999. Leta 1980 je zbor posnel tudi ploščo z 21 ljudskimi in avtorskimi pesmimi. Eno so kot presenečenje predvajali v Peterlinovi dvorani. Kot pevovodja je bila vestna odbornica ZCPZ, sestavila je učbenik za slovenske šole Čebelica, pripravljala radijske oddaje za osnovnošolce in pisala zgodbe za Pastirček trideset let. V Peterlinovi dvorani jo je počastil skavtski zbor pod vodstvom Alenke Cergol. Drugo nagradjenko, Berto Vremec, aktivno družbeno-kultur-

no delavko, ki je že od mladih nog vključena v cerkveni pevski zbor in je v njem dejavna že 62 let, je predstavil predsednik ZCPZ Marko Tavčar. Nagradjenka je mnenja, da je narodna in verska prepričanja treba enostavno živeti, česar se je naučila doma, a tudi od duhovnikov, kot so bili Marjan Živic, Dušan Jakomin, Lojze Rozman, in od zborovodij, kot sta bila Stane Malič, Ubald

Vrabec in sedanji dirigent Janko Ban. Tavčar je opozoril tudi na njene izredne organizacijske sposobnosti, saj sodeluje z župnijskim pastoralnim svetom, sodelovala je pri nastajanju nekaterih knjig, lani pa je bila poudnica snemanja CD plošče Mešnega cerkvenega pevskega zbora Sv. Jernej. Na Opčinah že 32 let vodi uredniški odbor, ki vsako leto ob velikonočnem času izdaja kulturno publikacijo Naša beseda. Skupaj z dr. Dragom Štoko je uredila arhiv župnika Andreja Zinka in s trudom izpeljala restavratsko obnovo openškega župnijskega arhiva, ki je bil med 2. svetovno vojno hudo poškodovan. Še danes je Berta Vremec izredno aktivna prosvetna delavka. Nagradjenki je zapel MePZ Sv. Jernej, za njim pa še moški pevski zbor Stane Malič. Nagradjenkama sta izročila nagrado Nadjina sinova Peter in Ivan. Obe sta se zahvalili tako organizatorjem kot vsem, ki so ju podpirali in jima prisluhnili, Ljuba Smotlak pa še posebno gospodu Bogu in angelom varuhom, da je vsa desetletja delovanja z mladimi vse srečno izpeljala, ter staršem otrok, ki so ji zaupali.

Šin

Žalna seja za Lido Turk Ženska stran neba bo odslej revnejša ...

'Hvala, moj Bog, za milost izpovedi, ki si jo vdahnil ženski strani neba'.

To je zadnji stavek črtice z naslovom *Sestre v Božjem jutru*, ki jo je Lida Debeljak Turk vključila v svojo zbirko z naslovom *Le šepet je, ki ga slišimo o Njem*. Knjigo je leta 2004 izdala Goriška Mohorjeva družba. V besednem umetniškem sestavku je Lida Turk pisala o čustvih in doživljanju stisk in radostnih trenutkov, kakršnih so sposobne v življenju doživljati le ženske. Ljubezen ('ki daje srečo in tudi trpljenje'), družina, skrb za otroke ('ki ji ni nikdar konca v veselju in žalosti'). 'Mnogo lepega, če znaš ujeti srečni trenutek, sicer pa tudi bolezen, smrt in brdko izgubo in upanje, ki nikdar ne umre; pa delo, dan za dnem isto in dan za dnem novo in drugačno, vedno pomembno, če mu najdeš smisel'. Črtico je na žalni seji, ki je bila v Peterlinovi dvorani v sredo, 18. februar-

ja, prebrala Ana Volpi Buzečan, Lidina dolgoletna prijateljica: "Prijateljski odnos je izkazovala na izreden, zvest in ljubečen način", je dejala. Gospa Volpi Buzečan je zadnja spregovorila na žalnem srečanju,

Foto IG

na katerem so se zbrali prijatelji pokojne Lide, njeni sodelavci in nekdanji kolegi na tržaškem radiu. Uvodoma je predsednik DSI Sergij Pahor obnovil njen doprinos k odkrivanju naše polpretekle zgodovine. Kot radijska urednica je s svojim delom sistematično odstrala številne, do tedaj

neznane ali nepojasnjene dogodke in pojave ter osebe, ki so stale za njimi v letih med obema vojnama in med zadnjim svetovnim spopadom. Pred pričevalski mikrofon je tako spravila Dorčeta Sarđoča, enega izmed vodilnih tigrovcev: njegovo zgodbo je Turkova po avtorjevi pripovedi zapisala, uredila in opremila z opombami ter jo izdala z naslovom *Tigrova sled* (založbi Lipa in ZTT). Sodelovala je s Primorskim slovenskim biografskim leksikonom, Goriško Mohorjevo

družbo, ZTT in Mladiko: "Njeno pisanje nam bo ostalo v spominu zaradi prepričljive in nenarejene preprostosti, pristnosti in iskanja resnice, kakor nam bo dolgo ostal v spominu njen blagi, rahlo plahi nasmeh", je dejal Pahor in besedo prepustil Marku Tavčaju, ki je spregovoril v imenu GMD.

Z goriško založbo je Lida Turk tesno sodelovala: knjige je urejala, jim pisala temeljite spremne razprave in opombe, kakor tudi skrbela za prepise pogovorov in intervjujev. "Tako je bilo odločilno njeno sodelovanje pri izidu dela *Vaš Pepi in papači*, prof. Josip Kosovel piše iz zapora (1995), ali Janka Ježa, *Zivljenje moje: z Akcijskim odborom v boj za zedinjeno Slovenijo!* (1997), spominov zborovodje Vlada Švare, *Slovensko pesmijo skozi življenje* (2004) ali leta 2007 knjigo o znamenitem duhovniku in vedeželnem sogovorniku iz Žabnic Rafku Premrlu, medtem ko je leta 2008, za knjigo Marije Ščuka Kerže, *Moj oče Zorko*, napisala temeljito spremno besedo z naslovom *Zorko Ščuka - v luči in sencih*", je spomnil Tavčar. "Rajna je imela poseben, za radijskega delavca dragocen dar", je med drugim spomnil tajnik GMD in zaupal: "Z vsakim, s katerim se je pogovarjala, je znala vzpostaviti pristen in iskren odnos. Znala je biti pozoren in vedeželnjen sogovornik. Kot odlična poznavalka zgodovinskih dogodkov je znala voditi pogovor in ustvariti zaupen odnos, ki ji je omogočal, da so ji intervjujanci zaupali izredno zanimive podrobnosti o ljudeh in dogodkih, ki so jim bili priče. In

Obvestila

V četrtek, 12. marca 2015, ob 18. uri bo v cerkvi sv. Lovrenca v Škednju sv. maša v spomin na g. Jakomina mesec dni po smrti.

Slovensko dobrodelno društvo vabi v petek, 6. marca, na podelitev rednih in enkratnih študijskih nagrad Mihael Flajban ter nagrade Irena Srebotnjak. Začetek ob 18. uri na sedežu v ul. Mazzini 46 v Trstu.

Društvo slovenskih izobražencev in Knjižnica Dušana Černetca vabita v ponedeljek, 9. marca, na srečanje s tržaško besedno umetnico Eleno Blancato v Peterlinovi dvorani v ul. Donizetti 3 v Trstu. Prof. Marija Cenda bo predstavila njene dosedanje štiri leposlovne knjige, ki so pisane v italijanščini, a vsebujejo veliko slovenskega ljudskega blaga, izrazja in zgodovine. Pogovor bo vodil Ivo Jevnikar. Začetek ob 20.30.

Področni svet slovenskih vernikov iz Trsta in Milj vabi na postno srečanje z dr. Primožem Krečičem, stolnim župnikom v Kopru, z naslovom *Pogled, ki*

ozdravlja, v četrtek, 12.3.2015, ob 20. uri v Šentjakobskem domu v ul. Concordia 8, pri Sv. Jakobu v Trstu.

Vabilo na 7-dnevno potovanje z Novim glasom v Nemčijo, v dolino reke Ren in Vestfalijo. Potovanje bo od 9. do 15. junija letos. Odhod iz Trsta in Gorice z avtobusom do letališča Brnik, nato z letalom za Zürich do Frankfurta ob Majni, nato z avtobusom obisk znamenitih in zgodovinskih mest Frankfurt ob Majni, Köln, Aachen, Bonn in druga mesta. Za potovanje je potrebna veljavna osebna izkaznica za inozemstvo. Vpis do konca marca na sedežu Novega glasa v Gorici in Trstu ter pri g. Markuži (040/229166).

Darovi

Za Novi glas: Grazia Gerdol 45 evrov, Nada Martelanc 50 evrov. **V hvaležen spomin** na pokojnega duhovnika, g. Dušana Jakomina, darujeta Aldo in Neva Stefančič 25 evrov za glasilo Naš vestnik in 25 evrov za Sklad Jakoba Ukmarja.

DRUŠTVO MARIJ KOGOJ

vabi na

PROSLAVO OB DNEVU SLOVENSKE KULTURE IN PRAZNIKU ŽENA

duo Marko Čepak - kitara
in Maurizio Marchesich - harmonika, bandoneon
predstavljata "Sprehod od brazilske do argentinske glasbe"
slavnostna govornica prof. Vilma Purič
izbor poezij bodo podali učenci tretjega razreda nižje srednje šole Sv. Cirila in Metoda
nedelja, 8. marca 2015, ob 17. uri
dvorana Marijinega doma pri Sv. Ivanu v Trstu,
ul. Brandesia 27/1

ZVEZA CERKVENIH PEVSKIH ZBOROV - TRST
v sodelovanju z ZSKP - Gorica, ZSKD Trst-Gorica-Videm,
ZVEZO PEVSKIH ZBOROV PRIMORSKE in JSKD Republike Slovenije

vabi na revijo

PRIMORSKA POJE 2015

nastopili bodo: Združeni zbor ZCPZ, MoPZ Napev,
MePZ A.M. Slomšek, MeCPZ Sv. Jernej,
Komorni zbor Grgar in MoPZ Provox

sobota, 7. marca 2015, ob 20.30
cerkev sv. Jerneja ap. na Opčinah

vendar se je rajna Lida zavedala tudi dejstva, da se *Glas v etru...*, kot se glasi naslov njene knjige o Radiu Trst A, usodno izgubi". Pokojna je bila literarno nadarjena in je že kot dijakinja sodelovala pri Literarnih vajah, pisala je pravljičice za tržaški radio, leta 2003 pa je pri GMD izšla že omenjena knjiga njene kratke proze *Le šepet je, ki ga slišimo o Njem*, iz katere je Tavčar prebral utrinek iz črtice *Ob večeru tihem*. Marija Breclj je z njo nekaj let delila službeno pot. Nekdanje kolegice se je spomnila kot delavne, natančne in iznajdljive radijske delavke: "Ovire je premagovala z veliko profesionalnostjo", je dejala in poudarila, da Lida ni bila človek, s katerim bi z lahkoto vzpostavil prijateljski stik, je pa potem, ob globljem spoznanju bližnjega, postala globok in ljubeč sogovornik. Lida Turk je svojo veliko radijsko zapuščino urejala tudi po upokojitvi (ki je žal sovpadala s smrtjo moža Glavka), nato so se njeni obiski na ra-

diu redčili. "Zapuščina, ki nam jo je pustila s svojim delom, je neprecenljive vrednosti", je dejala radijska urednica. O sodelovanju Lide Turk z Narodno in študijsko knjižnico ter z Odborom za proslavo Bazo- viških junakov je spregovoril predsednik le-tega Milan Pahor. S pokojno je Milan Pahor sodeloval tudi v NŠK, kjer je imela Lida upravne funkcije že od 90. let dalje. Tudi v sklopu naše knjižne ustanove in njenega nekdanjega zgodovinskega odseka se je Lida Turk izkazala za uspešno raziskovalko naše polpretekle zgodovine. Izris Lide Turk, kakršnega so ga na žalni seji podali govorniki, je predstavil plemenito osebo, ki je z diskretno eleganco ali bolje - elegantno diskretnosti veliko pripomogla k proučevanju naše manjšinske biti. Nanjo sta lahko hčerka Katja in sin Aleš, ki sta na žalni seji sedela v prvi vrsti, lahko ponosna!

IG

Dnevnik duhovnika Cuffola v risbah Morena Tomasetiga

Druga svetovna vojna v stripu

Pred sedemdesetimi leti, t. j. leta 1945, se je končala druga svetovna vojna. Kar se je pred njo, med njo in po njej dogajalo v Benečiji, je lažanski župnik g. Antonio Cuffolo (1889-1959) napisal v svojih dnevnikih tako v slovenskem kot italijanskem jeziku. Dnevnik sta leta 2013 izšla pri zadrugi Most in ga zaradi velikega zanimanja, ki ga je vzbudil, že vrsto let ni bilo več mogoče dobiti.

Dnevnik je sam Cuffolo napisal po slovensko in po italijansko. Gre za dve različni kroniki druge svetovne vojne. Slovenski del govori o dogodkih od leta 1938 do leta 1946, italijanski pa o dogodkih od 1940 do 1947. Ne gre za prevod enega v drugega, temveč za dva samostojna teksta, ki sta napisana v dveh različnih obdobjih. Zdi se, da je slovensko besedilo na-

stajalo v času opisanih dogodkov, medtem ko je italijansko nastalo na osnovi slovenskega kakšno leto kasneje, v začetku petdesetih let prejšnjega stoletja.

“Do te izbire – je napisal v uvodu msgr. Marino Qualizza – je prišlo zato, ker je sam Cuffolo imel pred seboj italijanskega in slovenskega bralca. Do prvega je njegovo pisanje bolj diplomatsko in je nekatere dogodke nekoliko omilil; želel je, da bi pri bralcu ne prišlo do polemičnega pristopa, ampak da bi bil odnos konstruktiven. Slovenskemu bralcu pa je želel predstaviti najbolj skrite in težavne vidike stvarnosti, v kateri živijo Slovenci v videmski pokrajini”.

Nova izdaja je izšla leta 2013, 80 let po prepovedi slovenskega jezika v cerkvah videmske nadškofije in 70 let po padcu fašizma. Namen zadruge Most je, da bi tudi mlade generacije vedele, kaj se je dogajalo v Nadškofiji in kako močna je slovenska domača kultura, ki je premostila toliko težav. Zato je bil na osnovi te knjige sedaj pripravljen strip. Duhovnik Anton Cuffolo se je rodil v Platišču 15. septembra 1889. Leta 1956 so bile Laze povzdignjene v župnijo in Cuffolo je bil njihov prvi župnik. “Cuffolo – beremo v Primorskem slovenskem biografskem leksikonu – je prišel iz Trinko-

S 7. strani

Korotan – Zgodba o ...

Mohorjeva je začela prenavljati študentske sobe v dvoposteljne hotelske; tudi iz knjižnice so naredili sobe, pa še dnevne so postale sobe za goste. Izginil je mozaik na pročelju, češ da je oviral vhod v poslopje. Korotan je postal *Novi Korotan* in spremenil svoj značaj in namembnost: postal je skoraj v celoti hotel, s katerim so pri celovški Mohorjevi mislili, da bodo služili mastne denarce. A ni bilo tako. Nakopali so si kup dolgov in zato so stavbo ponudili v odkup slovenski državi, drugače pa bi jo dali v prosto prodajo. Sredi septembra 2009 je njena lastnica postala slovenska država (ta ga je preplačala, zato se je p. Tomažič spraševal, zakaj niso pri Mohorjevi dali tri milijone dobička od prodaje za sanacijo mariborske škofije, že ker je “dunajsko sodišče presodilo, da niso imeli pravice prodati Korotana”, kot je povedal pater v zadnjem pogovoru, ki ga je z njim imela Kontlerjeva l. 2012, potem mu je, žal, naglušnost te stike onemogočila). “To se je zgodilo le slaba dva meseca pred odločitvijo dunajskega deželnega sodišča, ki je dejansko presodilo, da Mohorjeva ne bi smela ravnati v nasprotju s Tomažičevo voljo, zapisano v pogodbi”

(on je namreč želel, da ostane Korotan dom za študente). Piše avtorica v knjigi. Od tedaj je direktor doma Mitja Valič – kot minister v času vlade Bratuškove se je moral umakniti s položaja zaradi obsodbe na dve leti zapora v Makedoniji, zaradi konflikta interesov -, upravlja pa ga še zmeraj nekdanji lastnik, Mohorjeva družba, čeprav ga je odkupila slovenska država. Tako je bilo uničeno vse delo patra Tomažiča v prid vsem študentom, brez vsakršnega “svetovnonazorskega predznaka ali političnega prepričanja”, in njegovemu raziskovalnemu delu.

Podobno usodo kot Korotan je doživel tudi Slovenski raziskovalni inštitut (SZI) na Dunaju, ki je imel do konca novembra 2014 prostore v Knafljevi ustanovi, ki jo tudi upravlja Mohorjeva družba v Celovcu. Knafljeva ustanova je bila ena najstarejših, v 20. stoletju obstoječih dunajskih ustanov, dunajska univerza pa je njene štipendije neprekinjeno podeljevala vse od njene ustanovitve do razpada habsburške monarhije. Te so bili deležni tudi izobraženci iz 19. in 20. stoletja (med njimi Kopitar, Prešeren, Župancič, Tavčar ...). L. 2011 je na pobudo ministrstev za visoko šolstvo zna-

nost in tehnologijo, zunanje zadeve in kulturo ustanovila nov Slovensko kulturno informativni center (SKICA), ki je imel prostore v Korotanu, tudi ta pa je moral svoje delo prekiniti zaradi previsokih najemnih stroškov (7-krat višjih, kot je bilo zakonito!) in sedaj deluje v prostorih slovenskega veleposlaništva na Dunaju. Še marsikaj je bilo povedanega na srečanju v Katoliški knjigarni o odnosu, ki ga je imelo novo vodstvo celovške Mohorjeve družbe s p. Tomažičem. Čeprav ga je ta s svojim ravnanjem globoko razočarala, je vselej poudarjal dober cilje ustanove, saj je ločeval posameznike od poslanstva družbe. Ob vsem izrečenem se je izrisala podoba p. Tomažiča kot poštenega, za resnico in pravico se borečega duhovnika, ki je dober del svojih življenjskih moči razdal v prid mladih študentov. Pri vsem svojem duhovniškem delu je našel čas tudi za raziskovalno delo, saj ga poznamo tudi kot vnetega venetologa skupaj z Joškom Šaulijem in akademikom Matejem Borom (Vladimirjem Pavšičem). A tudi na tem področju je našel ostre nasprotnike. Žal pa je bilo jasno tudi to, da je celovška Mohorjeva družba ob misli na dobičkonosnost Korotana izigrala njenega ustanovitelja in poteptala njegovo delo in poslanstvo doma.

ve šole in je bil njegov najbolj bil svojo ‘teptano Beračijo’ zvest učenec. Neizmerno je lju- (slovensko Benečijo) in se neu-

strašno boril za ohranitev slovenskega jezika v cerkvi. V letih izseljevanja Beneških Slovencev v tujino je dvignil glas proti odseljevanju, svaril pred nevarnostjo silikoze v belgijskih rudnikih in emigrante z dopisovanjem vezal na domačo zemljo”. Umril je 13. oktobra 1959 v čedajski bolnišnici. Pokopan je v Lazeh. Pisatelju Francetu Bevku je lik duhovnika Antona Cuffola bil za vzor, na osnovi katerega je nastal njegov Kaplan Martin Čedermac. Moreno Tomasetig je tudi ta znani roman spravljal v strip, ki je izhajal v Domu v 67 nadaljevanjih med 31. januarjem 2011 in 31. januarjem 2014.

Dvojezična šola v Špetru - Razveseljivi podatki

Nespremenjeno število vpisov

Za šolsko leto 2015-2016, ki se bo začelo 1. septembra, bo v dvojezični šoli v Špetru 22 otrok v prvem letniku vrtca, ravno tako 22 otrok v prvem razredu osnovne šole in 20 učencev v prvem letu nižje srednje šole. Te podatke o številu vpisov so nam posredovali z večstopenjskega šolskega zavoda s slovenskim in italijanskim učnim jezikom. Prihodnje leto bo 91 otrok v vrtcu, 112 v osnovni šoli in 59 na nižji

srednji šoli. Vseh učencev v torej 262, skoraj toliko, kot jih je letos (265). Dvojezična šola, ki je leta 1984 v Špetru

odprla vrata prvim sedmim otrokom, se pripravljala na praznovanje tridesetletnice delovanja. Velik dogodek bo v petek, 5. junija 2015, v popoldanskih urah na večjih mestih v Špetru. Nastopali bodo novi in starejši učenci. Pokazali bodo video posnetke o dvojezični šoli, ki so jih pripravili v projektu *Dvojezična in a day*.

MARIJINE BOŽJE POTI PRI NAS (87)

Mariza Perat

Log pri Vipavi

Tudi dekan Breitenberger je z veliko ljubeznijo skrbel za Marijino svetišče v Logu. Med drugo svetovno vojno je bila leta 1943 po njegovi zaslugi ustanovljena Bratovščina sv. Rožnega venca. Njeni člani so se v loškem svetišču ob glavnem oltarju zbirali ob prvih nedeljah v mesecu in tu molili rožni venec ter imeli Marijansko procesijo s kipom rožnenske Matere Božje. Te procesije so bile od leta 1945 do 1974, in sicer od maja do novembra. Gospoda Ignacija Breitenbergerja je nasledil gospod Brunoslav Podobnik. Rojen je bil leta 1911 v Trstu, študiral pa je v Gorici in bil tu posvečen leta 1937. Bil je dušni pastir v Šebreljah, na Vogrskem in v Oseku. Leta 1961 je bil imenovan za župnika in dekana v Vipavi. Poleg tega je opravljal službo rektorja in ekonoma v tamkajšnjem Malem semenišču. Umril je v Vipavi leta 1971. Gospod Podobnik je bil blagega srca, goreč dušni pastir, priljubljen pevovodja, dober ljudski misijonar, izvrsten spovednik ter odličan katehet. Kjerkoli je deloval, je popravil ali predelal cerkvene stavbe, še posebno v prvih časih po vojni. Za župnijsko cerkev v Vipavi je sam predelal orgle, Zavodu za spomeniško varstvo pa tu dal obnoviti Wolfve freske in prav tako Goldensteinove freske v Marijinem svetišču v Logu. Od občine je odkupil staro župnišče in na njegovem mestu zgradil novo stavbo za Malo semenišče. V času njegovega delovanja je leta 1963 Vojeslav Mole' na stropu loške cerkve izdelal fresko, na kateri sta prikazana sveta brata Ciril in Metod, poleg njiju pa sta še blaženi Anton Martin Slomšek, ki je na Primorskem menda prikazan samo tukaj, ter Irenej Friderik Baraga. Škof Jenko je ob pogrebu dekana Podobnika dejal: “Blagi duhovnik je izgorel pri delu za božjo

čas in zveličanje duš”.

Gospoda Podobnika so odlikovale srčna dobrot, pobožnost in globoka duhovnost. Dolga leta je v Vipavi deloval pred kratkim umrli dekan, gospod Franc Pivk.

Rojen je bil leta 1930 v Idrijski Beli (Črni Vrh nad Idrijo). Po opravljeni italijanski osnovni šoli v domačem kraju je na gimnaziji študiral najprej v semenišču v Castellerio (Videm), nato v nadškofijskem semenišču v Gorici, zatem na gimnaziji v Idriji, nato pa v Ljubljani. Leta 1952 je tu vstopil v bogoslovje, nadaljeval študij na ljubljanski teološki fakulteti in leta 1957 bil posvečen v duhovnika.

Kot dušni pastir je deloval na različnih krajih, leta 1971 pa je postal župnik in dekan v Vipavi.

Še pred tem je na Srednji verski šoli prav tam poučeval matematiko, fiziko in telesno vzgojo. Študiral je tudi biologijo na ljubljanski univerzi in tudi ta predmet poleg psihologije

poučeval na Srednji verski šoli v Vipavi. Zaradi mnogih zaslug na različnih področjih je bil leta 1999 imenovan za papeškega kaplana z nazivom monsignor. Umril je leta 2014.

Gospod Franc Pivk je bil skrben in zavzet dušni pastir. Še posebno mu je bilo pri srcu Marijino svetišče v Logu, kateremu je posvetil vso svojo skrb in ljubezen.

V loški cerkvi večkrat potekajo množične verske slavnosti, saj je cerkev zelo prostorna, vanjo gre namreč do 4000 oseb, pa tudi njena lega je za množično udeležbo kar se da primer-

/ dalje

Referendum zoper spremembe družinske zakonodaje V slovenski politiki najbolj sporna Združena levica

Kot smo že večkrat poudarili, v slovenski družbi, državi in posledično tudi v politiki vsi procesi in dogajanja potekajo na formalni in javni način, praviloma v skladu z normami in pravili, ki veljajo za države s parlamentarno demokracijo. Vendar pa se temeljne odločitve snujejo in sprejemajo v ozadju, t. i. kuloarjih, k jih sestavljajo skupine in posamezniki z močnim vplivom in veliko močjo odločanja skoraj o vsem, kar se dogaja oziroma kar naj bi se tudi v prihodnje vsaj bistvenega dogajalo v Sloveniji.

Za kaj pa se zdaj zavzemajo naše politične stranke? Stranka Mira Cerarja, vodilna stranka vladne koalicije, ima v državnem zboru zadostno večino in na videz upravlja državo udobno in nemoteno. Toda stranka se je s predvidenim preimenovanjem v Stranko modernega centra odločila tudi za spremembo svojega programa in usmeritve. Njen predsednik ostaja Miro Cerar, ki razglša, da se bo stranka odslej zavzemala za "uravnoteženje različnih vrednot". Kaj naj bi to pomenilo, ni povsem jasno in zaradi dvomov se je začelo obdobje ugotavljanja, kakšna bosta ideološko izhodišče in politični program preoblikovane stranke z najbolj verjetnim imenom Stranka modernega centra.

Nekakšen politični tekmelec in naslednik sedanje vlade naj bi bila skupina znanih in v preteklosti v različnih strankah ali civilnodružbenih okoljih dejavnih oseb, ki jih je nedavno zbral na posvet

nekdanji bančnik Marko Voljč. Vendar gibanje, ki ga je ustanovil, nima jasnih ciljev, zaradi česar na splošno menijo, da bo kmalu zamrlo. Zanimiva so ugotovitve o tem, kakšna bo prihodnja politična usoda Janeza Janše. Sam je odločen, da bo tudi v prihodnje vodil SDS, stranko, ki ima okoli 30.000 članov in svojega predsednika, to je Janeza Janšo, strnjeno podpira. Vendar mnogi v politiki menijo, da so Janeza Janšo njegovi politični nasprotniki, zlasti pa sovražniki, javnosti priskutili do take mere, da bi si izjemno težko povrnili nekdanjo politično moč. Silvester Šurla, odgovorni urednik tedenskega magazina Reporter, je v svojem uvodniku zapisal, "da je volivcem na desni strani treba ponuditi drugačno možnost, ker same stranke SDS, NSi in SLS niso več dovolj za zmagovalno koalicijo".

Zanimivo, seveda pa tudi aktualno in pomembno, pa je stališče Jožeta Horvata, podpredsednika Nove Slovenije-krščanskih demokratov. On zagotavlja, da se v tej stranki kljub sporom in težkim besedam v preteklosti zavzemajo "za konstruktivno in zdravo sodelovanje z SDS in SLS, kar daje novo upanje". Gre dejansko za podporo znanemu predlogu za ustanovitev novega DEMOSA, to je civilnodružbene organizacije, ki bi prinesla novo "pomlad" v Slovenijo. V omenjenem stališču, pogledih in mnenjih ni izključevanja Janeza Janše.

Kljub številčni majhnosti parlamentar-

ne skupine stranke Združena levica pa kaže, da njen vpliv narašča. Izkorišča namreč tiste rezultate volilne zmage grške skrajno leve stranke Siriza, sicer njene vsestranske politične vzornice,

za katere meni, da so po volji tudi slovenskim volivcem. Tako Združena levica pridobiva del volivcev oziroma javnega mnenja, državo pa peha v možne nevarnosti in pustolovščine. Skrajnežem iz omenjene stranke se z radikalizacijo nekaterih svojih stališč v parlamentu poskuša najbolj približati Socialno demokratična stranka, ki bi zato lahko na prihodnjih državnoborskih volitvah izgubila del podpore. Dodajamo, da sta se demagoškimi stališčem in ravnanju grške Sirize kot tudi slovenske Združene levice odločno postavila proti premier Miro Cerar in finančni minister Dušan Mramor.

Poslanci Združene levice v parlamentarnih razpravah pogosto nastopajo žaljivo, najbrž tudi zato, ker so deležni podpore medijev. Sicer je njihova logika preprosta, a vsečna preprostim in poštenim ljudem. Zatrjujejo, denimo, "da naj bo oblast odgovorna svojemu ljudstvu in ne temu, kar so Bruslju obljubili Pahor, Janša in Bratuškova". Predsednik Združene levice Luka Mesec je v državnem zboru takole predlagal politični preobrat, ki naj bi ga izvedla Slovenija:

"Ne moremo si več privoščiti obrambnega sistema, ki ni več primeren za obrambo, ampak samo za izvajanje vojaških operacij v tujini. Treba je torej ven iz zveze NATO, se oprijeti neblokovega položaja, nevtralnosti". Luka Mesec je znan tudi po tem, da rad ponavlja, "da so v Sloveniji vsi isti, Janševi v opoziciji in Cerarjevi na vladi. Dejanske spremembe in preobrat v državi pa pomenimo samo mi, Združena levica". Državni zbor bo v kratkem morda celo na izredni seji sprejel spremembe zakona o zakonski zvezi in družinskih razmerjih, ki dejansko predstavljajo brutalen napad na tradicionalno družino. Ta

Miro Cerar

pa je, vemo, eden od temeljev naše družbe, kulture in civilizacije. Družina pa je tudi verska vrednota, kar pogosto poudarja tudi papež Frančišek. Karlo Smodiš je v uvodniku, objavljenem v novi številki Naše družine, mesečne priloge tednika Družina, zapisal, "da se istospolni želijo polastiti tudi naših otrok, ker svojih seveda ne morejo imeti. Želijo si podrediti javni sektor s šolstvom vred. Brezkompromisno in brez milosti. Kristjani verujemo, da je Bog ustvaril človeka kot žensko in moškega. Tudi neverujoči se o tem lahko pre-

pričajo. V Sloveniji pa je že nekaj časa na pohodu ideologija, ki pravi, da ni razlike med spoloma, da si spolno istovetnost lahko vsak poljubno določa, da so istospolni pari enaki zakonski skupnosti moškega in ženske. Lastijo si pravice, ki jih nimajo in jim jih ne priznava niti Evropsko sodišče za človekove pravice. Prilastiti si želijo tudi naše otroke. So v nasprotju z vsemi, ki smo prepričani, da otrok ni in nikoli ne sme biti pravica nikogar. Otrok je dar".

Zavod za družino in kulturo življenja v Ljubljani bo v primeru, da bodo spremembe zakona poslanci potrdili, začel zbirati podpise za razpis zavrnitvenega referenduma o tem.

V tokratnem prispevku ne pišemo o novostih glede Janeza Janše, čeprav kaže, da se zadeva Patria, v kateri je soudeležen, razpleta. Raje posredujemo primer iz Šempetra pri Gorici, ki je izviren, poučen in po našem mnenju tudi vreden posnemanja. Tam je namreč nekdanji dolgoletni politik in podžupan občine Šempeter-Vrtojba Dominik Soban zapustil politično

in strankarsko prizorišče in se posvetil zgolj človekoljubnemu delovanju. Skrbi za sladkorne bolnike na območju Šempetra in Nove Gorice in občasno tudi za tiste čez mejo v Italiji. Dominik Soban pripoveduje, da je v skrbi zanje začutil, da je humanitarna dejavnost zanj najboljša življenjska izbira, najbolj koristno poslanstvo. V Šempetru pri Gorici so pod vodstvom Dominika Sobana nekdanjo zgradbo mejnih organov na prehodu z Italijo preuredili in sedež lokalnih človekoljubnih organizacij.

Marijan Drobež

Posledice razsodbe Vrhovnega sodišča, ki je odpravila poročilo KPK Cunami zaradi kriljenja metulja

Če ne govorimo o gospodarstvu, je tu pravosodje. Ja, tudi ta tema je v Sloveniji vseskozi na tnalu. In ja, tudi v Sloveniji pravosodje javnost dojema kot orodje politike. Žal: včasih gre sicer res samo za tisto zaostreno retoriko med političnimi tekmeči, ki politizirajo vsako poro družbenega življenja. Včasih pa se je občutku kontaminacije pravosodja s politikom res težko izogniti.

Slovenska anarhija

Da poenostavimo: podporniki SDS in Janeza Janše vidijo v pretežnem delu sodstva (z izjemo ustavnega sodišča) podaljšano vejo oblasti Foruma 21. Po drugi strani pa so slovenski levičarji, potem ko je ustavno sodišče decembra lani spustilo Janšo na prostost (do dokončne razsodbe), začeli obtoževati najvišji sodni organ v Sloveniji, češ da je samo podružnica SDS. Prejšnji teden je odločitev, da se Tone Krkovič in Ivan Črnkovič zadržita v zaporu, še nekoliko bolj izostrila kritike. A kar gre v tem primeru podčrtati, je odmev, ki ga je imela ne samo ta odločitev Ustavnega sodišča, temveč tudi (in predvsem) odločitev Vrhovnega sodišča, da odpravi (!) poročilo protikorupcijske komisije (KPK) o premoženjskem stanju Janeza Janše. Zaradi tega poročila je v začetku leta 2013 padla Janševa vlada.

Vse to je močno razpihalo slovensko politično prizorišče. Postavilo je pod vprašaj politično dogajanje od objave poročila (januarja 2013) dalje, torej pod vprašaj je postavilo najbolj občutljivo obdobje slovenske tranzicije, ko je Ljubljana s pomočjo Evrope reševala bančni sektor in se skušala izogniti usodi

Cipra. V tem obdobju je Slovenija zamenjala tri vlade: po padcu Janševe vlade je vajeti prevzela Alenka Bratušek, ki pa je zdržala le dobro leto, nato jo je nasledil Miro Cerar. Politično gledano, je v tem obdobju vladala precejšnja anarhija, ko so se vlade sestavljale in odstavljale, koalicije pa nastajale in propadale. In vse to je sprožilo tisto poročilo, ki ga je danes vrhovno sodišče odpravilo. Tipičen primer zgodbe o tem, kako kriljenje metulja povzroči cunami.

Različne obravnave na Ustavnem sodišču

Skratka, v Sloveniji gre za dve vzporedni silnici, ki tako usodno zaznamujeta pravosodje: Prva je izjemno močna ideologizacija, s katero javnost spremlja vsa družbena dogajanja, vključno z delom sodnikov. Sodnikom in tožilcem se avtomatično pripisujejo politične in strankarske simpatije ob vseh odmevnejših odločitvah in razsodbah, predvsem tistih, ki so povezane s politikom. In to se ne dogaja (žal) samo v primeru pravosodja in gospodarstva. To je značilno za čisto vsako panogo: javnost išče politične (in strankarske) konotacije v športu, glasbi, kulturi. Povsod, čisto povsod. A to je ena plat medalje.

Seveda, pogledati moramo še na drugo: delovanje pravosodja in nadzornih institucij je v Sloveniji dejansko res večkrat zelo vprašljivo. Nivo pa prevečkrat pod standardi. Obema odločitvama, o katerih je javnost toliko razpravljala prejšnji teden, primanjkuje doslednosti. Če se lotimo pri odločitvi Ustavnega sodišča, ki

obravnavajo pritožbe vseh treh obsojenih v zadevi Patria: postopek še poteka, a za Janšo je bilo odredeno, da lahko konec postopka počaka na prostosti, ker bi drugače zaradi tega slovenska demokracija lahko utrpela hud demokratski primanjkljaj zaradi Janševih vloge vodje največje opozicijske stranke. Ker Črnkovič (prvi mož podjetja Rotis, ki je bil pooblaščenec Patrie v Sloveniji za sporni posel) in Krkovič (ob-

Janez Janša

tožba ga bremeni, da je bil vpleten v sklepanje posla) te vloge nimata, jima Ustavno sodišče ni odobrilo pritožbe, da bi konec sojenja dočakala na prostosti. Vprašanje je, zakaj niso bili vsi trije deležni istega obravnavanja, glede na dejstvo, da je šlo za isti postopek, in ali je pravilno, da je bila za Janšo pozitivna diskrimi-

nanta njegova politična funkcija?

Hud spodsrljaj KPK

Primer odprave poročila KPK, v katerem se je Janši očital nepojasnjen izvor premoženja v višini približno 200 tisoč evrov, je še močnejše zaznamoval politično dogajanje. Vrhovno sodišče je razsodilo, da KPK, ki ga je takrat vodil Goran Klemenčič, ni dal Janši možnosti replike na oblikovane obtožbe. Šlo je za kršitev 22. člena ustave. Tudi ta ugotovitev vrhovnega sodišča postavlja celo vrsto vprašanj.

Prvo vprašanje, kako si je lahko KPK privoščila tako velik spo-

laga tožnik, in da ima na to pravico tudi odgovoriti. Gre za eno od osnovnih pravil demokracije. Klemenčičeva komisija pa ga ni upoštevala. Napaka je še toliko hujša, ne samo ker je zapečatila usodo Janševih vlade, marveč tudi zaradi tega, ker je po objavi tega poročila KPK dobila pri delu slovenske javnosti neki "svetniški sij" edinega delivca pravice v Sloveniji, člani KPK pa so postali (v očeh dela slovenske javnosti) edini pravičniki. Zadeva je bila tako vroča, člani KPK pa so uživali tolikšno odobravanje v splošni javnosti, da so se decembra 2013 odločili za skupen odstop. Razlog: protest, ker se je vprašanje korupcije politiziralo in se torej ne obravnava s pravnimi vzvodi, temveč s političnimi. V mislih so imeli predvsem poročilo, s katerim so obtoževali Janšo in Jankoviča, da imata nepojasnjene virove premoženja. V luči razsodbe vrhovnega sodišča je seveda tudi odstop celotne KPK danes dobilo precej drugačne razsežnosti: odstop, ki je želel biti poteza demonstrativnega značaja, je dobil v prvi vrsti obliko farse.

Zagotovljena prihodnost članov KPK

In to ne samo zaradi razsodbe vrhovnega sodišča, temveč tudi zaradi nadaljnje profesionalne poti treh članov senata KPK, ki so spisali sporno poročilo, in ki je bila v primeru vseh treh - politična. Goran Klemenčič je tako le nekaj mesecev po odstopu iz KPK prevzel mesto pravosodnega ministra v novi vladi Mira Cerarja. Goran Klemenčič je politik. Pred imenovanjem na mesto predsednika KPK je bil državni sekretar na notranjem ministrstvu v času Katarine Kresal. Njegova vrnitev v politiko je zaradi tega morda neka "naravna vrnitev" h koreninam. A vseeno: v novi vladi mu je Cerar podelil resor pravosodja. V tem se sklepa neki krog, ko bi bilo potrebno od Kle-

meničča zahtevati odgovornost. Poročilo v zvezi s premoženjskim stanjem Janeza Janše in Zorana Jankoviča je bilo nedvomno najodmevnejše dejanje v njegovi karieri. Dejstvo, da je v tistem postopku storil tako napako (kršenje ustavnih pravic obtoženca), bi moralo v slovenski javnosti sprožiti vrsto vprašanj o njegovi primernosti za mesto pravosodnega ministra. Odstop bi moral biti po vsem tem nekaj naravnega. A takega epiloga, glede na zdajšnja izhodišča, ne bomo dočakali. Klemenčič je dal jasno vedeti, da ne bo odstopil. Zanj se je postavil tudi predsednik vlade Miro Cerar. Pa ne samo to. Le nekaj dni potem ko je vrhovno sodišče odpravilo sporno poročilo KPK, je dnevnik Večer objavil novico, da je Goran Klemenčič v svojem kabinetu zaposlil Lilijano Selinšek, eno od dveh svojih namestnikov na čelu KPK in soavtorico poročila.

Kaj pa še tretji član takratnega senata KPK? To je bil Rok Praprotnik, nekdanji novinar Dnevnika. Tudi njemu po odstopu iz KPK ni bilo potrebno prav dolgo čakati na novo službo. Zaposlili so ga v NLB (v državni lasti) ravno v obdobju, ko se je na največji slovenski banki vodila izrazita politika klestenja stroškov, vključno z zmanjšanjem zaposlenega osebja v višini 20 odstotkov. Praprotnik je zasedel mesto direktorja Centra za skladnost poslovanja, ki naj bi nadzoroval področje varovanja informacij, varstva osebnih podatkov, pa tudi preprečevanje pranja denarja. Skratka, gre za dokaj odgovorno funkcijo. A kaj, ko Praprotnik doslej ni imel še nobene izkušnje delovanja na področju bančništva. Skratka, nedoslednosti je bilo v tej zgodbi res veliko. Žal je bil odgovor slovenske javnosti na vsa ta navzkrižja interesov... ničen. Tresla se je gora, rodila se je miš.

Andrej Čermič

Zanimivi izsledki izraelske raziskave

Oljčno olje v Sredozemlju uporabljali že pred 8000 leti

V Sredozemlju so oljčno olje uporabljali že pred 8000 leti, so s kemijskimi analizami odkrili znanstveniki. Sledi oljčnega olja so arheologi našli v starih izraelskih lončenih izdelkih, kot poročata Times of Israel. V izraelskem mestu Ein Zipori, ki naj bi ga ustanovili v bronasti dobi in je od Nazareta oddaljen okoli 1,6 kilometra, so arheologi pri izkopu ostankov glinenih posod našli sledi oljčnega olja. Da bi se prepričali, da gre za

ostanke oljčnega olja, so znanstveniki kemijske analize primerjali z ostanki leto dni starega olja v primerljivo starih

tak način pred skoraj 8000 leti. Arheologi so že prej domnevali, da je proizvodnja oljčnega

glinenih posodah. Rezultat je pokazal presenetljivo podobnost v kemični sestavi.

Z analizo so obdelali 20 glinenih posod, ki naj bi izvirale iz leta 5800 pr. Kr.; izsledki kažejo, da se je oljčno olje hranilo na

olja v severnem delu starega Izraela cvetela, a to je prvi konkretn dokaz o tem, da se je ta vrsta olja v omenjenem obdobju uporabljala v Sredozemlju.

Rezultati raziskave so bili objavljeni v časniku Israel Journal of Plant Sciences.

Lep dosežek domače kulinarike

Slovenija na ravni EU zaščitila tudi kranjsko klobaso

Slovenija je na ravni EU zaščitila tudi kranjsko klobaso. Evropska komisija je odobrila njen vnos v register zaščiteneh geografskih označb in jo tako dodala na seznam več kot 1200 zaščiteneh kmetijskih proizvodov v EU. To je že 22. slovenski proizvod, registriran pri Evropski komisiji. Za Slovenijo je to 11. zaščitena geografska označba na ravni EU. Geografska označba označuje kmetijske proizvode ali živila, katerih kakovost, sloves ali druge značilnosti so tesno povezani z določenim geografskim območjem.

Kranjska klobasa je poltrajna mesna klobasa iz nasoljenega grobo zmlatega svinjskega mesa in čvrste hrbtnne slanine, dopolnjena z aromo

česna, popra in dima. Zaščita kranjske klobase je v javnosti sprožila kar nekaj prahu, saj je Hrvaška dobila prehodno obdobje 15 let, v katerem bo za svojo klobaso lahko uporabljala ime kranjska klobasa.

Slovenija je bila s takšno rešitvijo na koncu zadovoljna. Zaščiteno geografsko označbo imajo poleg kranjske klobase še

preška tunka, zgornjesavinjski želodec, šebreljski želodec, ptujski lük, kraški pršut, kraški zašink, štajersko prekmursko bučno olje, kraška panceta in slovenski med.

Poleg zaščitene geografske označbe na ravni EU obstajajo še zaščitena označba porekla in zaščitena tradicionalna posebnost. Zaščiteno označbo porekla so pridobili piranska sol, prekmurska šunka, ekstra deviško oljčno olje Slovenske Istre, nanoški sir, kočevski gozdni med, tolminc, bovški sir, kraški med in mohtant.

Kot zajamčene tradicionalne posebnosti so zaščitene belokranjska pogača, idrijski žlikrofi in prekmurska gibanica.

TRST Slovenski klub in Skupina-Gruppo 85

Dvodnevni kulturni maraton je uspel!

Številni obiskovalci, abonenti in novi prijatelji vseh starosti so v soboto in v nedeljo obiskali Kulturni dom, ki je z rahlo zamudo praznoval svoje prvo petdesetletje. Dvodnevni, jubilejni kulturni maraton je privabil obiskovalce z gledališkimi in glasbenimi dogodki, dokumentarnimi utrinki, vodenimi ogledi, delavnicami, degustacijami in je ponujal priljubljenost za sproščeno druženje z možnostjo različnih umetniških obogatitev, po večini s prostim vstopom. Praznik kulturnega hrama vseh Slovencev v Trstu je nastal na pobudo Slovenskega kluba in Skupine-Gruppo 85, ki sta želela obeležiti na odmevnejši način mesec kulture, ob odkrivanju bogate zgodovinske in kulturne dediščine Slovencev v Trstu. Partnerstvo Slovenskega stalnega gledališča je omogočilo, da se je zamisel lahko razvila širokopotezno.

Voščila ob rojstnem dnevu zgradbe Eda Mihevcva so prinesli med drugimi generalna konzulka Republike Slovenije v Trstu Ingrid Sergaš, podpredsednik tržaške pokrajine Igor Dolenc in občinski odbornik Edi Kraus, predsednica SSG Breda Pahor pa je v imenu vseh organizatorjev pozdravila občinstvo, ki se je za institucionalni

trenutek zbralo v predverju gledališča, nato se je obisk prostorov in ponudb Kulturnega doma nadaljeval po želji in navdihu. Med uspešnejšimi ponudbami velja omeniti zanimivo predvajanje fotografij Maria Magajne, ki pričajo o zgradbi Kulturnega doma in o njegovem odprtju decembra leta 1964. Zavrtele so se ob spremeljavi posnetka otvoritvene slovesnosti, na kateri so kot v vzdani ustanovni listini poudar-

preteklost in prikaz sedanosti pa so poskrbeli dvojezični vodeni ogledi Marka Korošica.

Dobre glasbe ni nikoli zmanjkalo, od pestrega uvoda trobilne skupine Donald TrumpeT do ci-

ganskih zvokov jazzovske skupine Gypsy Quintet ali rock benda Coloured Sweat, ki je končal večer z žurom za mlade. Posebno dragocen je bil dar Glasbene matice, ki se je poklonila obletnici z odličnim koncertom svojih nadarjenih učencev. Pop glasba iz prejšnjih desetletij pa je zazvenela v predstavi *Zlati prah v očeh*, v kateri sta igralca Maja Blagovič in Jure Ivanušič prikazala utrinke iz pesniškega dela Miroslava Košute,

s popularnimi songi po njegovih besedilih.

Tudi otroci so imeli svoj kotiček na prireditvi KD 50, saj so imeli čast, da so odprli maraton z ogledom predstave *Pedenped* in z likovno delavnico, ki jo je vodila Jasna Merku'. V nedeljo se je

praznik končal z zvestimi abonenti, ki so si ogledali mojstrske kreacije treh prvakov slovenskih gledališč v gostovanju SNG Drama Ljubljana *Boris, Milena, Radko* Dušana Jovanovića. Na glasbeni matineji pa so navzoče navdušile globoke in sporočilne besede zbirke *Platero y yo* Nobelovega nagajenca Juana Ramona Jimenezza v uglasbitvi Maria Castelnuova Tedesca.

PAL

Breda Pahor in Poljanka Dolhar (foto Damj@n)

Erika Brajnik

NATUROPATSKI NASVETI (58)

OKREPIMO DVA NAJPOMEMBNEJŠA FILTRA TELESA

Toksine, ki jih imamo v telesu, jih s prečiščevalno kuro spravimo iz telesa skozi dva poglobitvena telesna filtra, to sta ledvice in jetra.

Ta dva filtra morata delovati brezhibno, drugače toksini ne gredo iz telesa, ampak se premaknejo z ene strani telesa na drugo. V spomladanskem času, ki je čas jeter, ta organ krepimo lahko enostavno tudi s presličino kopeljo.

Prednost te kopeli je dvojna, in sicer spodbuja potenje, torej kot pri savni razstrupljanje telesa, poleg tega pa krepi naša dva poglobitvena filtra v telesu, ledvice in jetra, saj je preslica zdravilna rastlina, ki tonificira in spodbuja, da ta dva organa bolje delujeta. Tako se bo telo lažje prečistilo. Kopeli izvajamo vsaj enkrat tedensko. 100 g suhe njivske preslice damo v lonec s tremi litri vode in pustimo stati čez noč. Naslednji dan lonec pristavimo na ogenj in pustimo vreti 30 minut, potem precedimo v kad. Dolijemo tople vode do prsi in sedimo v kopeli 20 minut.

Pred kopeljo lahko spijemo tudi pol litra vročega čaja. Tako bo telo šlo v kopel napoje-

no, polno vode in se bo proces potenja lažje sprožil.

Poleg tega da tonificira dva naša filtra telesa, kopel iz njivske preslice deluje blagodejno na kožo, ker vsebuje silicij, ki vpliva na teksturo, elastičnost kože. Odpravlja pa tudi starostne lise, srbeče ekceme, prekrvavi živčevje, krepi genitalni del, odpravlja potenje nog in rok, v telo vnese toploto, tako nimamo več mrzlih nog. Odpravlja nekontrolirano potenje in nočno potenje, prekrvavi živčevje, priporočajo jo, ko koga boli vrat ali križ. Takrat se potopimo v vodo kopeli vse do vratu. Preslica bo zmečkala oboleni del, ki bo po njej mehak, bolj gibljiv in manj boleč.

Preslica odpravlja tudi gube, zato ko smo v kadi, si lah-

ko splaknemo obraz z njo. Naturopatija ne pozna monoterapij, samo presličina kopel ne bo pomagala okrepiti jeter, če v pomladnem času ne bomo popazili in se izogibali hrani, ki šibi jetra, oziroma privilegirali tisto hrano, ki jetra krepi. Preslica je pra-rastlina, je plemenita rastlina, ki telo krepi in mu nikakor ne more škoditi, jaz svetujem, naj mamice dodajo dva decilitra presličinega čaja dojenčku od prvem kopanju.

www.saeka.si

NOVI
GLAS

ODGOVORNI UREDNIK Jurij Paljk, e-mail paljk@noviglas.eu

Izdajatelj Zadruga Goriška Mohorjeva - Predsednik prof. Peter Černic

Registriran na sodišču v Gorici 28.1.1949 pod zaporedno številko 5 - št. ROC 3385

Uredništvo v Gorici: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 550330, faks 0481 548808, e-mail gorica@noviglas.eu

Uredništvo v Trstu: Ulica Donizetti 3, 34133 Trst, tel. 040 365473, faks 040 775419, e-mail trst@noviglas.eu

Uprava: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 533177, faks 0481 548276, e-mail uprava@noviglas.eu

www.noviglas.eu

TISK: Centro Stampa delle Venezie Soc. Coop. a.r.l., Via Austria, 19/B - 35129 Padova PD, tel. 049 8700713 - faks 049 8073868; e-mail cdascv@libero.it

LETNA NAROČNINA: Italija 45 evrov, Slovenija 48 evrov, inozemstvo 100 evrov - Poštni tekoči račun 10647493

PODPORNA LETNA NAROČNINA: 100 evrov

Bančni podatki: IBAN: IT 67 M 05484 12401 001570069280, SWIFT ali BIC koda: CIVIIT2C, naslovljen na: Zadruga Goriška Mohorjeva - P.zza Vittoria/Travnik 25 - 34170 GORICA.

OGLAŠEVANJE: Oglaševalska agencija Publistar, ul. Treppo 5/B - Videm.

Tel. št. 0039 0432 299664 - Faks 0039 0432 512095 - E-mail info@publistarudine.com

Jamčenje zasebnih podatkov: v smislu zakonskega odloka št. 196/03 (varstvo osebnih podatkov) jamčimo največjo zasebnost in tajnost za osebne podatke, ki so jih bralci posredovali Novemu glasu. Bralci lahko brezplačno zaprosijo

za spremembo ali izbris podatkov, ki jih zadevajo, kakor tudi izrazijo svoje nasprotovanje rabi le-teh.

Novi glas je član Združenja periodičnega tiska v Italiji USPI in Zveze katoliških tednikov v Italiji FISC

Izdajanje našega tednika Novi glas podpira tudi Urad Vlade Republike Slovenije za Slovencev v zamejstvu in po svetu

Tednik Novi glas prejema neposredni državni prispevek v skladu z zakonom 7.8.1990 št. 250

To številko smo poslali v tisk v torek, 3. marca, ob 14. uri.

Pristno odganjanje zime in njenih nadlog (2)

Pustni turisti po Benečiji in Reziji

Ko si zamišljaš pustno nošenje, si ne moreš kaj, da ne bi imel pred očmi množice, pehanja, iskanja parkirišča ter utrujajoče in kričeče gneče. V Reziji, kot tudi v Nadiških dolinah, seveda ni tako. Rezija je tudi za pust mirna in tiha in celo nekoliko otožna. In ravno zato lepa. Z avtom smo v tej samotni nekoliko na slepo krožili po rezijanskih vaseh, dokler se nam ni končno nasmehnila sreča in nismo na ulici zagledali domačina. Izvedeli smo, da je vse pustno dogajanje zadnja leta osredotočeno zgolj na vas Bila, San Giorgio. To zaradi tega, ker je prebivalcev vse manj, pustarji, ki so nekdanji noreli po vseh vaseh, pa se zato zberejo le na enem kraju.

Bila nas je sprejela uro pred začetkom predstave mirna in tiha. Na pust so nas opozarjali le napis na vaškem trgu ter številne figure iz cunj, izobešene na pročeljih hiš. Že na Facebooku, kjer sem objavila nekaj slik, so me prijatelji vprašali, kaj simbolizirajo te figure, žal pa nam tega nihče ni razložil. Nekaj časa smo si ogledo-

vale urejeno in z arhitekturnega vidika skoraj čisto novo vas. Na koncu smo se opogumili in stopili v tamkajšnje gostilno. Opogumili zato, ker smo kmalu spoznali, da smo mi štirje edini letošnji turisti, razen nekaj avstrijskih družin, ki pa so prišle sem bolj na kosilo kot na pustovanje. Nekoliko nas je razočarala novica, da plesa na ulici letos ne bo, zaradi dežja namreč. Klobuki belih, lepих mask, ki tudi tu ponazarjajo dobroto, lepoto in pomladansko upanje, so preveč dragoceni, da bi tvegali in izpostavljali dežju barvne rože iz krep papirja. Preveč dela je bilo vložene, pridnih rok pa je v teh dolinah vsako leto manj. Sedemo, domačini se počasi zbirajo, iz sosednje sobe se oglasijo citire in bunkula. Ta rezijanska glasba s svojim prastarim ritmom, ki je menda skupen vsem gorskim, pastirskim plemenom, nas že prvi trenutek osvaja. Vesela in otožna hkrati, hipnotična in obenem tako zapeljiva. "Ta" lepe bele maskare, tri dekleta in ženska srednjih let, zaplešejo in zapojejo. Vsi udarjamo v ritmu z

nogo ob tla. Ima nas, da bi se pridružili plesalcem, a jaz prva odklonim vabilo domačina, za kar mi je pozneje močno žal. Plahi smo, počutimo se tujce. Morda bomo zaplesali drugo leto. Mož je navdušen nad glasbo, ki je ni poznal, pa vendar šaljivo vpraša, če igrajo vedno isto pesem. Ne, vsaka je različna, a mi za to nimamo poslušala, preveč arhaičen je ta ritem, za nas, ki smo vajeni moderne glasbe.

Prijateljica Patrizia, ki jo imam rada predvsem zato, ker je radovedna in vedno rada seže vsaki zadevi do dna, se sprašuje, zakaj italijanska in furlanska javna občila, pa tudi državna televizija, tako malo poročajo o tej čudoviti dolini, pa tudi o Benečiji. In o

pustu seveda. Predolgo, da bi razlagala bolečo zgodovino teh krajev, ki še danes niso našli miru. Tu sem šele nekaj mesecev in zdi se mi, da smo v Trstu in Gorici te nacionalistične spore že zdavnaj prebredli. V teh krajih nacionalizem še boli. In veliko

pripadnikov večinskega naroda bi še vedno rado izbrisalo te slovenske doline z zemljevida Furlanije. Patrizia ne razume, to je biser, pravi, to je bogastvo. Žal, je v človeški naravi, da pljuva na lepoto, da ruši, namesto da bi gradil. Rezija predstavlja veliko kulturno bogastvo, ki se ga domačini nekako sramujejo, Furlani in Italijani pa ga skrbno skrivajo in potiskajo v kot med gore. Patrizia je že postala domača z godci, ti ji iz narečja prevajajo pesem, ki govori o mladih vojaki. Sprašuje, od česa živijo tukajšnji ljudje. In izve, da so bili nekdanji pastirji, po potresu največ zidarji, sedaj pa je spet čas, ko jih večina odhaja s trebuhom za kruhom. Pa šole imate. Imamo, osnovno in srednjo. Patrizia jih vpraša, ali so dvojezične, čeprav sem ji jaz svetovala, naj ne začne razprave o slovenščini. Te tematike se je tu, med temi gorami, še danes težko dotakniti. Povedo, da so, seveda so dvojezične. Slovenščina in italijanščina, pravi

Patrizia. Ne, zakaj pa slovenščina, francoščina in italijanščina, slovenščina je manjšinski jezik, nekako ga itak razume mo..., da bi se ga učili, nima smisla.

Rana, ki jo je zgodovina zarezala v to dolino, še vedno skeli. Vem, a morda je ravno to razlog, da imam te kraje in te ljudi tako rada. Glasba igra, počasi se opogumimo vsi štirje in se pridružimo plesalcem in "ta" lepim belim maskam, ki so že čisto utrujene. Domačini nas veselo sprejmejo, pazimo, da ob pravem trenutku vsi skupaj udarimo z nogo ob tla. Uspelo nam je in vsi nam pleskajo.

Ko se vozimo domov, je mož navdušen, glasba ga je povsem osvojila. In pust, ki ni norenje, pijančevanje in denarna potrata, ampak nosi v sebi otožno lepoto teh gora. Še se bomo vračali, gotovo. In drugo leto bomo gotovo tudi zaplesali.

/konec
Suzi Pertot

GORICA SD Sončnica: dr. Tanja Repič Slavič o spolnih zlorabah "Žrtev ni nikdar kriva"!

Prvo srečanje pomladnega niza predavanj v organizaciji Skupnosti družin Sončnica je v ponedeljek, 23. februarja, nosilo zgovoren naslov *Nemi kriki spolne zlorabe*. Zbranim v Domu Franc Močnik v Gorici je o kočljivi in pogosto zamolčani temi razčlenjeno spregovorila dr. Tanja Repič Slavič, izkušena zakonska in družinska terapevtka, ki poučuje na teološki fakulteti v Ljubljani, v okviru Frančiškanskega družinskega inštituta in Sočutja pa tudi izvaja terapije s posamezniki, pari in družinami.

Pred kratkim izvoljena predsednica skupnosti Sončnica Mirjam Bratina je uvodoma predstavila gostjo, "po srcu Primorko", ki živi v Ljubljani. Poudarila je tudi, da je govoriti o spolnih zlorabah zelo težko, daje pa novo upanje. Predavateljica je veliko govorila iz prakse, saj ima res mnogo izkušenj z raznimi aferami, nasiljem, odvisnostmi in seveda primeri zlorab. "Pri zlorabah je treba prepoznati gnus; samo tako lahko potem kaj narediš", je zatrdila. Najprej se je lotila zmotnih prepričanj v javnosti. Veliko ljudi misli, je dejala, da so storilci bolniki, da je z njimi nekaj narobe in se ne zavedajo, kaj delajo. "Ne, ni res. To so lahko tudi zelo uspešni ljudje... To je lahko učitelj, duhovnik, oče, politik, kdorkoli". Nikoli ne smemo soditi po fasadi! "To, kar je zadaj, ponavadi ve zelo malo ljudi". Storilci zlorab večinoma pravijo, da imajo radi otroke, jim želijo dobro, celo trdijo, da se jim otroci tako ali drugače zapeljivo nastavlajo. Izjemno redki storilci (morda 3 ali 4% obsojenih) priznajo, da so oni krivi za zlorabo. Ostali vse zanikajo. "S tistimi, ki nič ne priznajo, ne moreš nič storiti", nobeno zdravljenje ne bo pomagalo.

"Žrtev ni nikoli kriva, karkoli počne! Za zlorabo je vedno odgovoren storilec. Tu ni opravičila! Noben celibat, nobena kriza z ženo ni opravičila, da greš k otroku". Vsak pedofil navadno zelo dobro pripravi načrt, celo "naredi test zaupanja". 80% zlorab se zgodi znotraj družine, s strani oseb, ki jih otrok zelo dobro pozna. Poleg bližnjih sorodnikov, tudi žensk, je to lahko učitelj, trener, profesor glasbe, duhovnik. "Veliko je pometanja pod preprogo, tudi tam, kjer bi čakali, da je najbolj čisto". Prav tako kot za storilce, velja za žrtve, da se navzven lahko zdijo povsem v redu, "v resnici je zadaj totalna stiska". Ni niti nujno, da se žrtve spomnijo doživetih zlorab; "to je lahko tudi bil tak šok za telo in psiho, da enostavno 'ni slike', telo pa si je vse zapomnilo: vse senzacije, vonj, glas". Po posilstvu lahko kdo nekaj let ne doživi nobene posledice - tudi to je obrambni mehanizem naše psihe, da lahko preživimo -, potem pa zadeva "kar naenkrat butne na dan in ljudje sploh ne vedo, zakaj". In pojavijo se strahovi, stiske in panični napadi "in se vse ustavi". Povprečen storilec navadno nima samo ene žrtve, temveč najmanj deset, "lahko tudi sto in več". Ra-

zlog za posilstvo je vedno želja po kontroli, dominantnosti, maščevanju. Naši možgani so tako narejeni, da se ob travmi ali šoku sproščajo stresni hormoni in 'zamrzemo', ne čutimo bolečine, "kot kakšna gazela pred levom"...

Žrtve zlorab občutijo veliko gnusa, krivde, sramu, jeze, strahu. Žrtve morajo najprej odpustiti sebi, da niso krive: "Če ne bi šla tja, bi se to ne zgodilo"... Če si ne odpustijo, še naprej živijo v čustveni bedi, veliko trpijo in so psihično sesute. "Telo si vse zapomni". Pomembno je se soočiti s travmo, jo predelati: "Ko sta psiha in telo pripravljena, bo to prišlo ven".

Obstaja tudi t. i. generacijski prenos travme: otrok lahko doživlja vse mogoče travme in se ne sprosti, dokler mama, ki je bila svojčas žrtev zlorabe, ne razreši svoje stiske. "Ko je otrok 'problematičen', je treba pogledati, kaj se dogaja v družini". Dokler nečesa ne razrešiš, "si določen. To je noro! Ko razrešiš, pa je tu novo upanje". 99% prostitutk je bilo v življenju spolno zlorabljenih, "drugače ne greš v to smer, saj kot ženska ne moreš sebe tako 'povoziti'".

Med najpogostejšimi posledicami zlorab je predavateljica omenila strahove, panične napade, tesnobo, krivdo za vse, "tudi za vreme v južni Afriki", gnus do sebe in svojega telesa, nizko samopodobo, psihosomatiko, depresijo, reviktimizacijo, fizično nasilje v partnerskih odnosih, težave v spolnosti, nezaupanje, nezvestobo, vse možne zasvojenosti, hazardizem, beg v delo, ločitev itd. Pri otrocih so tipične težave s spanjem, v šoli, s hranjenjem, vedenjske težave, regresija, odpor do slačenja in preoblačenja ter dotikov itd. "Največ, kar lahko daste otroku, je, da se že od malega z njim čim več pogovarjate". Otroku lahko začne tudi krasti, goljufati in lagati: "Tudi za tem je lahko klic na pomoč", da bi dobil nazaj nekaj, kar mu je bilo ukradeno. Pri najstnikih, zlasti fantih, je pogosta nagnjenost k samomorilskemu vedenju; dekleta ponotranjijo te stiske, zato so pogoste motnje hranjenja ali samopoškodovanje. "Če kdo tako kliče na pomoč, je zadaj že res huda stiska". Med posledicami so še razne zasvojenosti, beg od doma, zgodnja spolnost itd.

Zakaj so žrtve tiho? Zaradi občutka krivde, strahov, depresije, sramu, "razlogov je ogromno". Kako pomagati? Najprej je pomembno prepoznati znake. Ker gre za kazniva dejanja, je treba tudi primerno reagirati. "Žrtvi povejte, da ni kriva", ampak da je lepa in čista. Pomagajo lahko pogovor, izražanje občutkov, jok in tišina, seveda tudi strokovna pomoč. / DD

SNG Nova Gorica Premiera: Otroci Adama in Eve Prah si ...

Kar nekajkrat se v gledališkem prvencu Jana Cvitkoviča *Otroci Adama in Eve* oglašajo besede prah si (in v prah se povrneš), ki jih je nekoč izrekal duhovnik med pepelnjem na pepelnico sredo. Naključje je nanoslo, da je bila prva premierna uprizoritev te posebne gledališke stvaritve prav na pepelnico sredo, 18. februarja 2015, v mali dvorani Slovenskega narodnega gledališča Nova Gorica. Dobro poznani

občutki, razmišljanji, besedami zapolnili igralci sami, gosta Ivo Barišič (v prejšnji sezoni je končal redni angažma v SNG Nova Gorica) in Irena Kovačević, Miha Nemeč in Marjuta Slamič, katerim je bila pri tem ustvarjalnem procesu v oporo Nataša Burger. To je bila tudi zanje povsem nova izkušnja in poskus resničnega soustvarjanja teksta in predstave same. Cvitkovič je pač vse, kar je nastajalo med vajami, režijsko spojil ob

tistega izgubljenega raja, po katerem hrepenijo naše duše, ko zavedno ali nezavedno iščemo Tistega, ki je prapočelo vsega. Vsi smo otroci prastaršev Adama in Eve, ki sta iz napuha izgubila raj, v katerega bi se radi vrnili. V uprizoritvi, pri kateri si, sicer na praznem odru, scenski prostor ustvarjajo igralci sami z učinkovitim prestavljanjem črnih lesekih kock (scenografija Aleksander Blažica, Vasja Kokelj), si sledijo monologi in dialogi z raznimi vsebinskimi temami, ki se tičejo tudi "kritike" napak in hib lastnega telesa, strahu pred življenjem, bega pred resničnostjo, v kateri človek doživlja ljubezen, veselje, a žal tudi nasilje, jezo, v iskanju neke spokojnosti, raja ..., kjer naj bi se naša duša odpočila od dolgega potovanja, predvsem pa nenehnega iskanja. V tej nekonvencionalni predstavi imajo svojo vlogo tudi molk, pomenljiva obrazna mimika, gibi teles, ki izražajo marsikaj, tudi včasih prav jekleno rezka "glasba" oz. zvoki (oblikovalca

Irena Kovačević in Marjuta Slamič

slovenski filmski in televizijski režiser, scenarist in arheolog Jan Cvitkovič (1966), ki zelo rad sega na razna umetniška področja, se je s to predstavo, navdih za katero je dobil pri svojem filmu *Sto psov* (2012) in pri svoji pesniški zbirki *Lačna žival* (2008), prvič preizkusil v gledališki umetnosti. Sam je dejal, da je mislil delo nasloviti *Fizikalni laboratorij*, pa se mu je ob razmišljanju, da smo pač vsi otroci Adama in Eve, kar sam ponudil prav ta naslov. Sicer tokrat igralci pri vajah niso interpretirali naučenega besedila, saj je sam nakazal le nekakšen okvir oz. ogrodje, katerega so z vsebino, se pravi s svojimi mislimi,

pomoči dramaturginje Ane Kržišnik Blažica v zanimiv "mozaik", katerega bistvo je, kot je sam dejal "*Kratko potovanje skozi življenje v smrt in nazaj v življenje*". Moški in ženski liki, oblečeni v elegantne kostume, kostumografinje Polonce Valentinčič, se soočajo z življenjskimi svetlimi in temnimi stranmi; tudi oni so bili sicer nekoč otroci, kar posamič povedo v prizorih, "zamejenih" z zatemnitvijo odra (kot vedno imeniten oblikovalec svetlobe Samo Oblokar), ki ostaja sicer zmeraj v poltemi, kar s projekcijo Zemlje v ozadju postavlja prizorišče v neki skrivnostni vmesni prostor, med nebom in zemljo, v iskanju

Vladimir Hmeljak, Stojan Nemeč, ki jih imenitno ustvarja efektor, avtor glasbe, gost Primož Oberžan. Tudi ti zvočni efekti vodijo gledalca v neke druge, nepoznane dimenzije. Cvitkovičev gledališki prvenec je nekaj nenavadnega, težko ga je ubesediti, lažje si ga je ogledati in se pri tem prepustiti toku misli, ki se porajajo ob gledanju tega svojevrstnega odrskega projekta, ki odrti pogled v drugačno gledališko ustvarjanje. Kdor je odprt za novosti na gledališkem odru, bo gotovo tudi v tej Cvitkovičevi zamisli našel kaj zase oz. del sebe. Če bi tako, so režiser in igralci dosegli svoj cilj. IK

POGOVOR Belinda Trobec

“Želim postati človek, ki lahko pomaga drugim”

Belinda Trobec iz Sesljana je dijakinja zadnjega letnika Klasičnega liceja Franceta Prešerna v Trstu. Že večkrat se je pojavila med zmagovalci oziroma nagrajenci raznih literarnih natečajev. Mlado avtorico, ki se v tem času pripravlja na višješolsko maturo, smo zato povabili na razgovor ter ji zastavili nekaj vprašanj v zvezi z njenim književnim udejstvom.

Kako se je pri tebi razvila ljubezen, najprej do branja, nato pa še do pisanja?

Ljubezen do branja se je rodila že v otroštvu, ko mi je oče vsak večer prebiral stripe za otroke, ki sem se jih učila na pamet. Nato sem se prav tako na pamet začela učiti tudi krajše knjige, seveda za otroke. Radovednost me je silila k temu, da sem začela knjige tudi sama prebirati, pričela sem segati po zajetnejših besedilih, tudi po romanih. Na začetku višje srednje

šole sem pisala dnevnik, ki ni vseboval samo podatkov, ampak precej razmišljanj. Profesorica pa nas je pred dvema letoma v razredu povabila, naj sodelujemo na literarnih natečajih. Poezije nisem nikoli pisala, preizkusila sem se v prozi in tega sem zelo vesela.

Zakaj učenje na pamet?

Všeč mi je znati na pamet. Pesmi, ki jih poslušam, se spominjam na pamet in tako je tudi z ostalim, kar sem večkrat prebrala. Razlika je namreč, ali se kdo uči na pamet, ker mu je to zapovedano (denimo pesmi v šoli) ali ker mu je nekaj zelo všeč. Eno teh knjižic, ki mi je bila zelo všeč, sem se naučila in jo še danes imam.

Kateri so tvoji najljubši avtorji?

Če naj jih naštejemo le nekaj, so to Alojz Rebula, Lev Tolstoj, Jane Austin, Paulo Coelho. Med seboj so si seveda zelo različni.

Zakaj med Slovenci v Italiji Alojz Rebuta in ne (tudi) Boris Pahor, Dušan Je-

linčič, Marko Sosič itd.?

Brala sem vse omenjene. Rebuta četverreče pa me je prav prevzelo. Govori namreč o obdobju razsvetljenstva, o katerem smo se

prav v tistem času učili v šoli. Nekatero zgodovinske dogodke sem že poznala, v delu pa se pojavljajo tudi drugi motivi, in sicer vojna, ljubezen. Knjige, v katerih se prepletajo različne vrvine, so zares veliko vredne.

Na katerih literarnih natečajih si sodelovala oziroma zmagala?

Prva dva sta priredili mladinski skupini MOSP, in sicer o Alojzu Rebuti, ter Mladi za prihodnost o Borisu Pahorju. Še druga dva potekata sedaj. Pisala sem o tem, da je Boris Pahor človek, ki je obenem pesimist in optimist. Razumsko je namreč pesimist, ker je videl, kaj vsega je zmožen človek, po srcu pa je še vedno optimist, saj verjame v boljšo prihodnost. Opisovala sem, kje vse lahko v njegovih delih to opazimo.

V katerih?

Najbolj v zbirki črtic in novel Grmada v

pristanu, kjer opisuje požig Narodnega doma, v katerih se zrcali njegovo pretežno negativno pogled na stvarnost. V gledališču pa smo imeli

srečanje z njim in tedaj nam je rekel, naj bomo optimisti, ker vsega hudega nismo doživeli in upamo, da ga niti ne bomo. Zato smo lahko srečni.

Kaj pa glede Alojza Rebuta?

Tema je bila prosta. Sama sem napisala zgodbo o nekem pozabljenem oziroma izgubljenem pismu, ki ga je napisala mlada Italijanka, ki je bila v času druge svetovne vojne zaljubljena v Slovenca. Zgodba se konča tragično, saj mu svojega pisma ni odposlala, ker je on prej umrl.

Po teh literarnih uspehih kuješ tudi načrte za prihodnost. Zagona je najbrž veliko.

Sedaj je na vrsti natečaj, ki ga prireja MOSP ob smrti Kajetana Koviča, za tem

pa še Lapis Histriae pod okriljem Foruma Tomizza. Rojeva pa se tudi zamisel za kak roman, ko bom seveda imela za to čas.

Omenjeni literarni natečaji, razen zadnjega, spadajo v prostor slovenske narodne skupnosti v Italiji. Si kdaj pomislila, da bi sodelovala tudi na podobnih tekmovanjih, denimo v osrednji Sloveniji, ali da bi pisala v italijanščini?

Mislím, da bom pisala le v slovenščini, saj je na Slovenskem občinstva mnogo manj in je lažje priti do izraza. Italija je velika in premore veliko piscev, tako da so možnosti manjše. Sodelovala pa bi na različnih natečajih tudi v Sloveniji, zakaj ne.

Letos te čaka matura. Boš predstavila kako književno temo?

Ne, govorila bom o avtizmu. Naslednje leto se bom namreč vpisala na univerzitetni študij medicine.

Kako se pri tebi spaja književnost oziroma estetika z medicino, torej znanostjo?

Všeč sta mi oba svetova, tudi v šoli. Humanistični in znanstveni predmeti so mi namreč pri srcu na enak način. Če mi je po eni strani všeč pisati, mi tudi ugaja reševati matematične probleme. Medicina pa mi je pri srcu tako rekoč od nekdaj, ker si želim postati človek, ki lahko drugim pomaga, in to v čim večji meri.

Primož Šturman

Večer slovenske kulture v Ronkah

Kjer se glasba in pesmi prepletajo

Tudi v Laškem slovenski društvu Jadro in Tržič že dolgo vrsto let prirejajo proslave ob prazniku slovenske kulture; te se vrstijo izmenično, enkrat v Ronkah, drugič v Tržiču. Tokrat je bila prireditev v Ronkah v cerkvi sv. Lovrenca. Po uvodni Zdravljici priljubljenega primorskega skladatelja Ubalda Vrabca, ki sta jo zapela MePZ Divača iz Divače in MePZ Lipa iz Bazovice, sta pozdravila predstavniki ronske občinske uprave, odbornik za društvene dejavnosti in šport Gianluca Masotti in deželni svetnik Diego Moretti. Nato je spregovoril častni gost Janez Povše, znani vsestranski gledališki ustvarjalec, avtor in publicist, ki je pred kratkim izdal svoj pesniški prvenec *Pesmi od poti*. In prav iz te zbirke je nekatere pesmi prebrala Nataša Ferletič med nastopom obeh omenjenih zborov. Vsak zborovski sestav je zapel tri pesmi. Najprej so nastopili gostje iz Divače, ki so pod vodstvom Mateja Penka zapeli *Lux fulgebis* (Javiera Busto), *Petelinček je zapieu* (ljudska v priredbi Hilarija Lavrenčiča) ter *Kje so tiste stezice* (prir. Hilarija Lavrenčiča). Nato so Tržičani zapeli pod vodstvom Tamare Ražem Locatelli: *Tam, kjer teče bistra Zila* (Jože Leskovar), *Mamca, pošljite me po vodo* (istrska ljudska, prir. Mateja Petelin) in *Injen čeuja iti gna'* (ljudska iz Bile, prir. Pavle Merku'). Večer se je končal z mogočnim skupnim nastopom obeh zborov, ki so izvedli modernejšo mašo skladatelja Jakoba de Haana *Missa brevis* (Kyrie, Gloria, Sanctus, Benedictus, Agnus Dei), ob glasbeni spremljavi profesorjev Glasbene

šole iz Sežane, Tamare Tretjak (flavta) Branislava Trifkoviča (klarinet), Iva Bašiča (pozavna), Blaža Vrabca (rog); na orgle je igrala Ana Velikanje. Prvi dve je vodil Matej Penko, ostale pa Tamara Ražem Locatelli. Gospod župnik Renzo Boscarol se je prirediteljem lepo zahvalil za doživetje in občutenje prireditev ter poudaril, da kultura res ne pozna meja. Ob koncu tega kratkega poročila objavljamo nekaj odlomkov iz govora Janeza Povšeta.

Dragi prijatelji, z velikim veseljem sem prišel sem med vas, da skupaj počastimo ta večer slovenske kulture, ki ste ga priredili vi, tukajšnja slovenska narodna skupnost. Da se spomnimo našega velikega pesnika in njegove enkratne človečnosti, da ponovno in na novo osvetlimo kulturo kot nosilko vsega lepega in še posebej vse tisto, kar ustvarjate vi v tem posebnem in dragocenem prostoru, posejanem z ljudmi našega jezika. Lepo je, da obhajate ta dan in se na ta način povežete z vsemi, ki ravno tako vidijo v kulturi dragoceno in nepogrešljivo vrednoto.

In zato je več kot umestno, da se na tem mestu vprašamo, katero je poslanstvo kulture in kulturnega delovanja danes. Ne da tega ne bi vedeli, pač pa da bi obnovili pomen in zlahtnost tovrstnega delovanja. Lahko prepričano rečemo, da je poslanstvo kulture vedno veljavno. Veljavno je

bilo nekdaj, veljavno je v tem času, v katerem živimo, in veljavno bo v prihodnje. Poslanstvo kulture je pač večno, s pomočjo kulture človek gradi lepši svet, svet lepših odnosov, prijazen in doberhoten svet, in to kjer koli: na tej ali oni celini, na severu ali jugu, na vzhodu ali zahodu, v Trstu, Gorici, Ljubljani ali tukaj med Tržičem, Ronkami in Romjanom. In eden od osrednjih smislov

kulture, in vi vsi to zelo dobro veste, je ustvarjati kar najlepši odnos z bližnjim narodom in na tej poti nikdar odnehati ali popustiti. To prizadevanje prej ali slej obrodi sadove in pri tem se je treba zavedati, da prijetni medsebojni odnosi niso na dosegu roke, graditi jih je treba vztrajno, uporno in prepričano. Toliko pomembnega ste v tem odnosu ustvarili, da ste na svoje delo lahko upravičeno ponosni. Ni najmanjšega dvoma, kultura je na nov način nepogrešljiva prav v času, v katerem živimo. To je čas vse večje prevlade velikih kapitalov, ki nas utesnjujejo močno in premočno. Smo sredi pohoda brezčutne in neusmiljene miselnosti, da so edino, kar nekaj šteje, materialne dobrine in dobiček, ali kakor pravi Prešeren, "človek to

liko velja, kar plača". Vrednost naj bi bila v tem, kar imaš, in ne v tem, kar po duši si. In pod težo takšnih pravil igre se človek brani, brani tako, da nima več moči za odprte stike z drugimi. Vse manj je sposoben prijazne besede, vse bolj se odmika od vseh, da bi ohranil še nekaj moči zase in končno se zapre vase in se potisne v osamljenost. Hodi med ljudmi, a zanje nima posluha, misli le na svoja opravila in dolžnosti. In v takšnem svetu je "srce prazno, srečno ni", pravi Prešeren, in ko je srce prazno, je človek v nekem smislu poškodovan, nesrečen, brez veselja, dokler nekega zase in v obupu ne začuti, da mora in hoče tej "praznoti ubežati", "praznoti ubežati", kar so tudi besede našega velikega pesnika, ki je podobno stisko čutil pred več kot 150. leti.

In tukaj, v tej stiski današnjega časa, moji dragi prijatelji, je spet kultura tista, ki more v nas odpreti novo obzorje, svetlo obzorje rešitve ali vsaj ublažitve stiske, ki jo sicer živimo. In kultura nam pravi, da ni rešitev v tem, da se zapremo vase in odmaknemo od vseh, da se zanimamo samo zase in le zase, da nam za druge ni nič mar in nočemo o njih nič vedeti in nič slišati. Ne, rešitev ni v tem, olajšanje je v praprosti smeri. Olajšanje je v približanju drugemu človeku, v približanju sosedu, prijatelju. Nova spodbuda, ki jo tako zelo potrebujemo, je v lepem in prijaznem pozdravu, na katerega smo že skoraj pozabili, je druženje, srečevanje, kjer delamo nekaj skupaj, kjer si povemo stvari, si zaupamo in sklepamo nova prijateljstva. In vi to tukaj v Laškem tako dobro veste, vi veste nemara to bolj kot vaši rojaki, kjer je naša naseljenost gostejša, in nemara bolj kot rojaki v matični domovi-

ni. Vaš smisel in vaše življenje je prav v tem, da se zavzeto povežete in da zavzeto ustvarjate žive vsakodnevne odnose z vsemi. Na ta način zgovorno presegate tudi še vedno obstoječe naše notranje slovenske delitve, ki so škodljive in nam preprečujejo še bolj sproščeni pogled v prihodnja obzorja.

Ni pretirano reči, da vi v tem prostoru ustvarjate novo Evropo, tako zamišljeno Evropo, ki odpravlja še zadnje nesporazume med svojimi narodi, nemajhne nesporazume preteklosti, ki so tako zelo zaznamovali tudi ta prostor. In v tej luči prostor vašega delovanja sploh ni majhen, je enako pomemben kot vsi tisti večji prostori, v katerih je prisotna želja po srečnem sobivanju vseh, ki v njih živijo. Ker srečno sobivanje je prijetno skupno bivanje različnih identitet, različnih kultur, različnih jezikov in narodnosti, k čemur vi prispevate odločilen in nepogrešljiv delež. In prav v takšni naravnosti je višek kulture kot tate, namreč iskrena želja za dobro vseh drugih in drugačnih, s katerimi živimo skupno življenje. Višek kulture, ki ga je naš veliki pesnik ponazoril z besedami "da ljubiti moram vse ljudi, tak vera moja me uči", da torej stremimo k resničnemu bratstvu in razumevanju. To pomeni k prihodnosti, v kateri "prepir iz sveta bo pregnan" in bomo vsi hrepeleni po srečnem medsebojnem prijateljstvu in to prijateljstvo skupaj gradili.

In v tem vzdušju vam društvo Jadro, društvo Tržič, Ženski pevski zbor iz Ronk in sploh vam vsem prisotnim za ta vaš večer slovenske kulture čestitam z željo, da bi svojo dragoceno pot nadaljevali smelo in odločno, in to v vaše dobro kakor tudi v dobro vseh tistih, s katerimi hodite skupaj.

Peta številka mladinske revije Galeb

Zimski nadih v marsikateri pesmi in pripovedi

Z naslovnice januarske številke revije Galeb veje rahlo otožen pridih časa, ki je za vedno minil. Risba z zimskim prizorom sneženja je namreč krasila drugo številko Galeba v petem letu izhajanja, 1958/59. Narisal jo je Leo Koporc. Iz zaprašenosti pozabe so jo rešili Galebovi uredniki in jo uporabili v jubilejni, 60. sezoni izhajanja te revije. Zimski prizorček je Martina Legiša strnila v stihe pod naslovom *Vrabeček Mario*, o vrabčku, ki na zasneženi polici prosi za drobtince in se nato zahvali za dar. Vrabečka in suho rjavo listje, ki poplesava v vetru, je naslikal Štefan Turk. Povsem zimsko je tudi vzdušje v zgodbi *Hiša na koncu Eveline Umek*. Sneg je pobelil mesto, ljudje so ga nejevoljno kidali, otroci pa so se ga veselili in

naredili velikega sneženega moža in mu dali klobuk na glavo in šal okrog vratu, da mu ne bi bilo mraz ... Z rdečimi lički in iskričami očmi je otroke, ki se zabavajo na snegu, ilustrirala Živa Pahor. Segavi utrinki pod snegom sestavljajo tudi strip *Ko-Ko-Krišna*, ki ga ustvarjata Maša Ogrizek in Miha Ha. V tople poletne dni ob morju pa se bralec vrača ob branju zgodbe v stripu *Počitniški biser* Sandre Kump Crasnich, in ob stihih pesmi *Čoln* Jureta Jakoba; ilustracija s krepkimi zamahi čopiča je delo Anje Jerčič Jakob. V skrivnostni svet sanj, kjer bivajo čudna bitja s

Ilustracija: Mojca Sekulič Fo

spreminjajočim se videzom, male knjižne molje spremlja Marko Gavrilovski v zgodbi *Palček Ušesnik*. Te čudne prebivalce sanj z veliko mero domišljije ustvarja Katerina Kalc. O tem, da je boljše se izogibati sladkarij, bodo otroci dobili potrditev v nadaljevanju zgodbe o mravljinčku Mroviju, ki je moral zaradi bolečega zobka k zobozdravniku. Mravljinčka, ki večkrat kajko k ušpiči, je tak, kot so

pač otroci, piše Robi Šabec, podoba pa mu daje Dunja Jogan. Tudi fantek Lovro v pripovedi Maje Furman *Lovro in Tinka* je imel težave z majavim mlečnim zobkom, a sestra Tinka mu ga je med igro zelo spretno izrula, da je bil bratec spet vesel,

čeprav "škrbast". Ivana Soban je upodobila otroka med igro. Pogled v daljne čase, ko so na graščini na Krumperku slavili zmago nad Turki pri Sisku l. 1593 in se je domov vračal poveljnik deželne plemiške konjenice Adam Ravbar, odstira bralcem dolg zapis Marjete Zorec *Vrnitev slavnih vitezo*. Kot iz "filigrana" stikane ilustracije je pridala Dunja Jogan. Ti zgodovinski orisi so odlično in zanimivo dopolnili k šolskim uram zgodovine. Pri pouku slovenskega jezika pa je imenitno uporabna rubrika Klarise Jovanovič *Slikovite besedne zveze*. Tokrat je spregovorila o pesti in pesteh: *pest make, pest drobtin ...* če v razgreti družbi koga *zasrbijo pesti*, je bolje, da jo popihamo ... slabo je, če se komu smejejo v *pesti* ali če nas *pesti revščina*, če nas pestijo skrbi, če *nas kdo drži v pesti*. Veno Dolenc je v razpoznavnem slogu ilustriral plemiča, ki iz pesti spušča kovane siromaku. Štiri strani *Žuželčje kronike* pa so čudovita lekcija biologije. Tomaž Pisanec ob domiselni ilustraciji Boštjana Plesničarja nadrobno opisuje bogomolke, ki se imenujejo tako zaradi "svojevrstne

drže, ki zares spominja na nekoga, ki moli". Nekateri jih uporabljajo kot naraven način boja proti škodljivcem v rastlinjarkih.

Jasna Merku' predstavlja likovnega umetnika Borisa Zuliana (1944-2013) in njegovo ustvarjanje. Po navdih se je zmeraj zatekal v naravo. Zapustil pa nam je tudi več portretov v posebni tehniki. Merkujeva nazorno prikazuje prav to tehniko, ki jo bodo lahko osvojili mladi risarji.

V bogati in raznoliki Galebovi vsebini bodo bralci našli še simpatična medveda in miško Majde Koren in Bojana Jurca, ki se gresta umetnika, *Galebov kviz* (Nevenska Skrlj), rubriko *Vaja dela mojstra*, ki jo pripravljata Ester Derganc in Chiara Sepin, drobno pesmico Mojce Sekulič *Mo Mala in velika miš* ter seveda rubriko *Naši Solarji pišejo in rišejo*, v kateri je tudi daljši zapis učencev 1. in 2. razreda OŠ Ivan Grbec - M. Gregorič Stepančič o tem, kako so si v šolski telovadnici ogledali lutkovno igrico *Bine Brvinc*, ki jo je uprizoril Danijel Malalan.